

NÅR UNGE FLYTTER HJEMMEFRA: UDFORDRINGER OG FAMILIEFORHOLD

Et kvalitativt studie af fem unges oplevelser med at flytte hjemmefra og starte et liv som udeboende.

Katrine Ekstrand Würtz

Specialevejleder: Jin Hui Li

KA. Læring og Forandringprocesser

Antal anslag i specialet: 176.017

Antal anslag i artiklen: 10.701

Studienummer: 20155622

Afleveringsfrist: 8. august 2022

Aalborg Universitet – København

Antal anslag i alt: 186.718

Antal normalsider: 77,8

Forord

Dette speciale er blevet til på baggrund af min egen oplevelse med at være flyttet hjemmefra, og en del samtaler med venner og medstuderende om vores oplevelser af at være flytter ud og væk fra vores barndomshjem. I disse samtaler har vi ofte talt om, hvor udfordrende det kan være at skulle stå på egne ben og skabe en ny tilværelse uden ens forældre i hverdagen. Jeg har tit undret mig over, hvorfor man ikke tilbyder et kursus i ”voksen-kundskab”. Et undervisningstilbud eller workshop i slutningen af folkeskolen eller på gymnasieniveau, som skal sikre at de unge er bedre rustet til at flytte hjemmefra og får muligheden for, at tage hul på voksenlivet på en tryk og mere velinformeret måde. Ved specialets start blev jeg inspireret af forskellige tilbud til unge, hvis formål er at skabe et fokus på de ting, som man kan støde på i livet på vej til voksenalderen. Sådanne tilbud kunne eksempelvis være Skat på skoleskemaet, et tilbud fra Skattestyrelsen. Eller Ungdomsbyens mange forskellige læringstilbud, fx også vedrørende økonomi. Samtidig er jeg motiveret af min interesse for individuelle læreprocesser især indenfor børn- og ungdomsområdet. Projektet er altså en kulmination af min personlige interesse og har et fagligt link til uddannelsen Læring og forandringsprocesser. Igennem forskellige arbejdsprocesser med specialet og igennem de interviews jeg har gennemført, blev formålet med specialet mere og mere specifikt rettet mod overgangen fra ungdomslivet hjemme til tilværelsen som udeboende. Det stod hurtigt klart, at det at flytte hjemmefra er en voldsom omvæltning, som for mange unge er meget følelsesladet. Derfor har jeg i mit speciale inddraget de tematikker som fremkom i interviewet med de fem interviewpersoner.

Jeg vil gerne takke de seks unge der har valgt at deltage i mine interviews, og som åbenhjertet og ærligt har udlagt deres oplevelser af at være flyttet hjemmefra med alt, hvad det indebærer.

Jeg vil gerne takke min familie, mand, søn og venner, for at gøre specialetiden mere overkommelig. Jeres evige støtte, opmuntring og omsorg har betydet hele forskellen.

Slutteligt vil jeg gerne takke min vejleder Jin Hui Li for at vejlede med så stor omsorg, professionalisme og iderighed, som du har gjort. Tak for din forståelse og opbakning.

Nu er der kun tilbage at sige: God læselyst!

Abstract

This master's thesis aims to examine how a group of young people experience moving out and away from their parents. The topic stems from a personal interest in this, sometimes, challenging transition into adulthood. Furthermore, a desire to shed more scientific light on a topic which hasn't got much Danish research.

While working with the interviews a focus on the parent-child roles emerged. The focus was how the interviewees sought help from their parents and how the gender of the parents played a role. The focus helped give the study an angle which hasn't been explored in previous research.

To examine this, I have compiled empirical data through qualitative interviews with five Danes aged 19-23. Through the interviews, I strived to let the young people tell their stories in the way that made the most sense to them. Doing it in that way, I hoped to gain a nuanced and more complete insight into the challenges that moving out had brought.

The theoretical starting point comes from Dorte Marie Søndergaard's dissertation *Tegnet på kroppen* from 2006 (originally published in 1996). In this master thesis I have worked with a social constructivist approach which is a natural extension of the theoretical starting point.

I have included Søndergaard's concepts of identity, gender, codes, and bodily signs, all of which help to explain how we construct our perception of gender and identity. I have used the theory to investigate how young people experience the challenges of moving out as identity-creating. As well as to examine the interviewees relationship with their parents, and the parents help offered to their children in relations to their gender. In *Tegnet på kroppen*, Søndergaard draws on theory by Davis and Harré (1990) which I have also used in my research. Their theory is concerned with positioning, which I have used in this thesis to investigate the interviewees ways of positioning themselves in relation to their actions, families, friends, and me as a researcher. Here I focus on the interviewee's relationships with their parents and the ways they mirror themselves in their parents. Furthermore, I wanted to understand what the young people thought of as right and wrong parenting.

The overall finding of the thesis is that the five young people experienced a multitude of different challenges in connection to moving out. I have found that the way of moving away from home is driven by emotions and can take many forms in terms of challenges and new responsibilities relating to living on their own. The distance to the childhood home has proved to be a great

challenge for many, while feelings of loneliness and unfulfilled expectations showed to be difficult. Practical chores are, for some of the interviewees, a necessary evil, while for others it is a way to feel empowered. For some it is even the opportunity to maintain the relationship with the parents.

The five interviewees each have their own experience with their parents. Overall, I can conclude that the way the young people see their parents is consistent with a normative perception of what a mother can versus what a father can in relation to their gender. Dad is practical, builds things, but can also listen and give practical advice. Mom is caring, helps with the laundry and makes them feel at home. Problems related to moving out are different depending what kind of home you come from, who your parents are, and how much responsibility you've been given before moving out. This could be a topic for further research.

Indholdsfortegnelse

1	INDLEDNING	3
1.1	BESKRIVELSE AF PROBLEMFELTET	4
1.2	FORMÅL MED PROJEKTET OG TILKNYTNING TIL STUDIET	5
1.2.1	<i>Problemformulering:</i>	6
2	STATE OF THE ART	7
2.1	DANMARK: NÅR UNGE FLYTTER HJEMMEFRA	7
2.1.1	<i>Projektet i en anden kontekst</i>	8
2.2	ANDET DANSK FORSKNING OM UNGE DER FLYTTER UD	8
2.3	ET MULTINATIONALT STUDIE AF FORHOLD VEDRØRENDE UNGES FLYTNING	9
3	METODOLOGI	11
3.1	VIDENSKABSTEORI: SOCIALKONSTRUKTIVISTISK TILGANG	11
3.2	METODEVALG OG EMPIRIINDSAMLING	13
3.3	METODEVALG - KVALITATIVE INTERVIEWS	14
3.4	PERSONGALLERI	17
3.5	ETISKE OVERVEJELSER I FORBINDELSE MED INTERVIEW	18
3.6	OVERVEJELSER I FORBINDELSE MED UDFØRELSEN AF DE FEM INTERVIEWS	20
3.6.1	<i>Dagbog/logbog som værktøj</i>	20
3.7	DATABEHANDLING	21
4	TEORI	23
4.1	TEGNET PÅ KROPPEN - DORTE MARIE SØNDERGAARD	23
4.1.1	<i>Tegnet på kroppen</i>	24
4.1.2	<i>Koder</i>	25
4.1.3	<i>Identitetsbegrebet</i>	26
4.2	POSITIONERINGSBEGREB	27
4.3	ANALYSESTRATEGI	29
5	OM ANALYSEN	31
6	ANALYSENS FØRSTE DEL	31
6.1	DE UNGES POSITIONERING I FORHOLD TIL FORÆLDRENE I KONTEKST AF EN GEOGRAFISK FORSTÅELSE	31
6.1.1	<i>Rasmines: savn der går ud over selvopfattelsen</i>	32
6.1.2	<i>Mads: familie, følelser og afstand</i>	34
6.1.3	<i>Simon: Nyder afstanden til barndomshjemmet</i>	35
6.2	FORVENTNINGER OG NORMER FORBUNDET MED OVERGANGEN FRA UNGDOMS- TIL VOKSENLIVET	37
6.2.1	<i>Anna: Motiveret af et ønsket om noget mere</i>	37
6.2.2	<i>Sebastian: "En kærlig opfordring"</i>	38
6.2.3	<i>Mads: "Jeg vil ud at se verden"</i>	41
6.3	ENSOMHED I FORBINDELSE MED AT FLYTTE HJEMMEFRA	42
6.3.1	<i>Anna: overrasket over at være ensom i den andens selskab</i>	42
6.3.2	<i>Mads: Ensomhed og nye venner</i>	44

6.3.3	<i>Rasmine: Drive sig selv til vanvid</i>	45
6.4	AT BLIVE VOKSEN IGENNEM HANDLINGER.....	46
6.4.1	<i>Simon: Styr på økonomien for bedre at kunne indgå i kollegiekulturen</i>	47
6.4.2	<i>Sebastian: Føle sig godt rustet til at flytte ud</i>	48
6.4.3	<i>Mads: Man må selv tage ansvaret</i>	49
6.4.4	<i>Rasmine: Fars hjælp til det praktiske</i>	50
6.4.5	<i>Simon: Vil helst klare sig selv</i>	51
7	ANALYSENS ANDEN DEL	53
7.1	HVORDAN DE UNGE BRUGER DERES FORÆLDRE	53
7.2	KONTRASTEN MELLEM FORÆLDRE: MOR/FAR - KVINDE/MAND	53
7.2.1	<i>Rasmine: 'Bonder' på et kvindeniveau</i>	53
7.2.2	<i>Anna: Far besidder begge</i>	55
7.2.3	<i>Simon: opfattelsen af hvad en god forælder er</i>	58
7.2.4	<i>Mads: Når mor er væk, så tager de andre kvinder over</i>	60
8	DISKUSSION	62
8.1	OM AT FLYTTE HJEMMEFRA	62
8.2	DELTAGER FORÆLDRENE FOR MEGET I DE UNGES FLYTNING?	62
8.3	DE UNGES MULIGHED FOR AT MESTRE HVERDAGSOPGAVER	63
8.4	GIV TID OG PLADS TIL FORANDRING.....	64
9	PERSPEKTIVERENDE DISKUSSION:	65
10	KONKLUSION	68
10.1	FUND I ANALYSEN	68
10.2	KONKLUDERENDE BEMÆRKNINGER	70
11	LITTERATURLISTE	71
12	FORMIDLINGSARTIKEL	74
13	BILAG	79
13.1	BILAG A	79
13.2	BILAG B.....	81

1 Indledning

Der er intet usædvanligt i, at unge mennesker flytter hjemmefra i slutningen af teenageårene eller starten af deres 20'ere. De flytter fra de vante rammer i barndomshjemmet til lejligheder, værelser og kollegier. Nogle flytter sammen med venner, andre med folk de slet ikke kender. Lige meget hvordan man flytter hjemmefra, så vil man være præget af den opvækst, man kommer fra og de forhold man har boet under i barndommen og ungdomslivet. Mange unge flytter i forbindelse med starten på en uddannelse eller arbejde, som ligger langt væk fra barndomshjemmet. De unge finder motivationen til at flytte i, at ville væk fra familien og skabe deres egen tilværelse. Med drømme og håb om større frihed og selvbestemmelse. Og med muligheden for at kunne vælge selv, og skabe de rammer som man ikke har haft før, men som virker attraktive og opnåelige. En del unge flytter hjemmefra sammen med deres partner, enten motiveret af dem selv, eller af partneren. At skabe en første tilværelse udenfor hjemmet, sammen med en man er tryk ved og stoler på, kan være et logisk skridt for mange. Nogle unge oplever endda at deres forældre presser på for, at de skal flytte. Nogle flytter langt væk fordi uddannelsen i en anden landsdel er mere attraktiv, end uddannelsen der befinder sig i den landsdel, hvor man er vokset op. Andre faktorer for at flytte hjemmefra kan også være: Prestige ved at bo i en storby eller tilhørsforhold i den by man flytter til, eksempelvis fordi ens gode venner bor der (J. F. L. Sørensen et al., 2017).

Lige meget hvordan det går til, at man flytter hjemmefra, og på baggrund af hvilke motivationer, så er det en omvæltning, som kan se meget forskellig ud, alt efter hvem man er og hvor man kommer fra. I de senere år er der sket en forandring i forholdet mellem børn og forældre. Det tydelig skel der tidligere har været mellem forældre og deres børn er blevet udvisket i takt med at kulturelle forventninger til bl.a. forældreskabet, også har ændre sig. Afstanden mellem børn og forældre er blevet mindre: Det er nemmere at komme rundt i verden, ligesom det også er blevet nemmere at kommunikere via telefonen og internettet. Denne ændring i afstand, både geografisk og rent kommunikativt, har betydning for, hvordan forældre og børn interagerer med hinanden. Disse samfundsmæssige ændringer, blandt mange andre, skaber også en mere central placering for børnene i deres forældres liv. Noget som rækker helt op i ungdomslivet og i de unges overgang til voksenlivet (Trondman, 2020, s. s.198-203).

Hvilke tanker og udfordringer fylder noget for de unge, i de første år efter de været i overgangen fra ungdomslivet i barndomshjemmet, til livet som udeboende i eget eller delt hjem? Sådanne

overgange er tit forbundet med stor usikkerhed og nye ansvarsområder dukker op kan så tvivl hos de unge (Sørensen et al., 2020, s. 15).

I dette speciale er det min hensigt at undersøge hvilke problematikker en gruppe udvalgte unge mennesker støder på, i overgangen fra ungdomslivet hjemme til det begyndende voksenliv som udeboende. Kan de unge mennesker selv håndtere udfordringerne på en hensigtsmæssig måde eller må de hente hjælp udefra? Hvilken rolle spiller forældrene i de unges overgang til voksenlivet og hvordan oplever de unge de deres forældre som medspillere i overgangen? Yderligere vil jeg se på de unges oplevelser af deres forældre som kønnede. Hvilke forventninger har de unge til deres mor og far? Hvem lærer de hvad af, og hvem kan hjælpe dem med hvad?

1.1 Beskrivelse af problemfeltet

I dette afsnit vil jeg gå nærmere i dybden med det problemfelt, som omkredser tematikken omkring at flytte hjemmefra. I min søgen efter viden om netop dette emne, har jeg fundet, at der ikke findes nær så meget forskning på dette område, som eksempelvis overgangen fra barn til ung. En forklaring er, at denne overgang har en høj bevågenhed fra både politisk side, men også fra fagprofessionelle, nærmere betegnet pædagoger og lærere m.fl. Dermed ikke sagt at der ikke findes forskning og viden om tematikken, da denne, som fremvist i afsnittet ”State of the art”, indtager mangeartede former, og er påvirket af forskellige interesser. Indenfor den danske forskning, er det dog ikke et emne, der fylder på samme måde som overgangen fra barndom til ungdommen. Derfor fandt jeg det endnu mere relevant at dykke ned i denne tematik omkring unges liv. Jeg har valgt at lade mit speciale, med emnet overgangen fra ungdomslivet hjemme til voksenlivet ude, rotere om tre emner, som har afstedført følgende arbejdsspørgsmål:

1. Hvilke udfordringer oplever de unge i overgangen, samt i de første år, i livet som udeboende?
2. Hvordan påvirkes de unges identitet i processen med at flytte ud og skulle stå på egne ben?
3. Samt hvilke kønnede relationer giver de unge mennesker udtryk for, at de oplever med deres forældre.

Det der udgør empirien i dette speciale, er fem kvalitative interviews med både mænd og kvinder, der alle er flyttet hjemmefra indenfor de sidste par år. De fem unges opvækst har mange lighedspunkter. Dette er noget jeg vil komme ind på senere, da det indkredser emnet endnu mere.

Men for nu, har jeg valgt at betragte de unge som ekspertvidner i deres egne levede liv, for hvem er bedre til at beskrive et ungdomsliv, end de unge selv? De fem kvalitative interviews havde til formål at frembringe livsfortællinger fra de unge, som belyser både det sjove og det svære ved at være flyttet hjemmefra. Samt måder hvorpå de unge mennesker, bruger deres forældre i livet som udeboende. Noget der kom bag på mig i disse interviews var, hvor mange følelser de unge mennesker knytter til det at være flyttet hjemmefra, samt at være udeboende. Pludselig opstod der nogle uforudsete elementer. Et eksempel på dette, er betydningen af den geografiske afstand til forældrene – noget som fylder overraskende meget for flere af interviewpersonerne, og noget som gav anledning til allerflest følelsesmæssige livsfortællinger. Et andet eksempel på et tema som opstod undervejs i processen med de fem interviews var, at de unge gav udtryk for en særlig opmærksomhed på deres forældres køn og hvad den ene forælder besad af evner, som den anden ikke gør qua deres køn. Dette har jeg fundet særligt interessant og derfor valgt at give plads til i specialets analyse.

Undersøgelsen er tilrettelagt efter mit videnskabsteoretiske grundlag, hvor jeg trækker på en socialkonstruktivistisk tilgang. Mit teoretiske udgangspunkt for undersøgelsen kommer fra Dorte Marie Søndergaards afhandling *Tegnet på Kroppen* fra 1996 (Søndergaard, 2006). Inspireret af et af de teoretiske greb som Søndergaard trækker på i hendes afhandling, inddrager jeg også Davies og Harrés (1990) positioneringsbegreb. Dette vil på lige fod med Søndergaards teori om identitet og køn være med til at danne det teoretiske grundlag for dette speciales analyse. Jeg er opmærksom på, at disse teorier er af ældre dato og jeg har derfor fundet det passende at inddrage mere nutidig forskning som underbyggende argumentation i nogle af analysedelene. Den empiri undersøgelsen udføres over, er kommet til igennem i alt fem kvalitative interviews med unge i alderen 19-23 år.

1.2 Formål med projektet og tilknytning til studiet

Forud for, at jeg besluttede mig for, hvad omdrejningspunktet for dette speciale skulle være, overvejede jeg mange forhold, som unge mennesker kunne støde på i forbindelse med at være flyttet hjemmefra. Jeg havde en del overvejelser over tilgangen til emnet, men jeg vidste, at jeg ville beskæftige mig med en overgang til voksenlivet og det at flytte hjemmefra. Der er mange aspekter ved at flytte hjemmefra, der kunne være interessante for en studerende som mig, som ønsker at undersøge noget som knytter sig til min uddannelse. Hvordan betragter man det at flytte hjemmefra gennem et blik med fokus på læring og forandringsprocesser? Hvad kan jeg zoome ind på som giver mening at undersøge i et speciale som dette? Mens nogle udfordringer i livet som udeboende

omhandler problemstillinger som kan være mere eller mindre svært håndgribelige at undersøge, eksempelvis udfordringer ift. økonomi og skatteforhold, så har jeg valgt at undersøge noget som for de fleste er uundgåeligt, og som for mange unge er problematisk: De konkrete levede udfordringer de unge oplever i overgangen til livet som udeboende. Herunder både følelsesmæssige og praktiske udfordringer. Undervejs i projektet dukkede også en anden tematik op: De unges forhold til deres forældre, og hvordan deres køn influerer på deres fælles samarbejde og måden de unge henter hjælp fra forældrene. Dette vil også indgå som en stor del af analysen. Med alt dette in mente, samt mine ovenforstående arbejdsspørgsmål, har jeg arbejdet ud fra denne problemformulering:

1.2.1 Problemformulering:

Hvilke udfordringer oplever unge, når de flytter hjemmefra? Og hvordan spiller køn ind i de unges forhold til forældrene, i overgangen til livet som udeboende?

I denne problemformuleringer ligger der et ønske om at se på læringsmæssige erfaringer de unge har gjort sig, samt de forandringsprocesser de gennemlever og skaber disse erfaringer igennem. Jeg er klar over, at når man flytter hjemmefra og overgår fra ungdomsliv til voksenliv, så ser hverdagen forskellig ud fra person til person. Det er derfor ikke min hensigt at bruge denne undersøgelse til at konkludere noget der dækker over hele den danske ungdom. Formålet er at undersøge en afgrænset gruppe af unge, og kortlægge nogle af de udfordringer, de oplever, eller har oplevet, idet de flyttede hjemmefra. Mens jeg hovedsageligt undersøger problematikker vedrørende praktisk, følelsesmæssige og kønnede forhold for de unge og deres forældre, så er der i mine samtaler med de unge fremkommet mange flere problematikker, men også mange interessante udtalelser om alle de sjove oplevelser de har haft i livet som udeboende, og om alle de ting de har opnået indtil videre. Det fungerer i det de fleste tilfælde som et tveægget sværd: En problematik, eller en udfordring for de unge, hænger som oftest sammen med en form for succes eller positiv oplevelse.

2 State of the art

Jeg vil i det følgende afsnit belyse den forskning, der tidligere er gjort om dette speciales problemfelt. Her mener jeg forskning, der har samme omdrejningspunkt, men som i nogen grad også stikker i andre retningen rent metode-eller interessemæssigt. I dansk kontekst er mængden af forskning indenfor emnet unge, der flytter hjemmefra, præget af at være foretaget af den samme gruppe forskere. Mens det er både interessant og nutidig forskning, vil jeg også rykke jeg lidt ud over den danske grænse for at finde viden indenfor området.

2.1 Danmark: Når unge flytter hjemmefra

I 2020 udkom bogen *Når unge flytter hjemmefra: Om bevægelser, udfordringer og muligheder i unges overgange til voksenlivet*. Skrevet af blandt andet Niels Ulrik Sørensen, Mette Lykke Nielsen og Rikke Ørngreen med flere. Bogens primære forfattere er alle tilknyttet Center for Ungdomsforskning eller Forskningscenter for Video ved Aalborg Universitet i København. Bogen bygger på et større forskningsprojekt 'Den gode overgang' om unge der flytter hjemmefra. I forskningsprojektet har de zoomet ind på 36 forskellige unge (17-25 år) og deres forældre i forbindelse med at unge flyttede hjemmefra. Bogen bygger på de kvalitative interviews der blev lavet i forbindelse med forskningsprojektet, samt workshops hvor de unge fik mulighed for at sætte ord på deres oplevelser, forventninger og erfaringer, igennem digitale virkemidler.

I bogen bliver materialet fra interviews og workshops omdannet til viden, der kan læses af både studerende, undervisere og praktikere, som arbejder med unge i overgangen til voksenlivet. I bogen undersøger Sørensen og resten af teamet bag projektet, hvilke ressourcer de unge har med sig, og hvilken betydning disse har for de unges overgang til voksenlivet mm. (Sørensen et al., 2020).

Fokus for undersøgelsen er et dobbelt blik på måden unge oplever overgangen fra at være hjemme-til udeboende: *"Vi er både interesserede i, hvordan de unges identiteter forandrer sig i disse overgange, og hvad der har betydning for deres etablering af et tilhørsforhold det nye sted. Og vi forstår i bogen disse to processer som to gensidigt forbundne og sammenfildrede størrelser."* (Ibid, s. 20)

Forfatterne har et stort fokus på begrebet "(be)longing" af den australske uddannelsesforsker Bronwyn Davies. Teorien kredser om det at skabe sig et tilhørsforhold i den kontekst, man befinder sig i. Teorien omkring det at skabe sig et tilhørsforhold er også noget, jeg ser dukke op i meget

andet, især udenlandsk litteratur, når tematikken drejer sig om unge der flytter hjemmefra (Eksempelvis i Wyn, 2015 og). Ligeledes, som det kan læses ud fra ovenstående citat, sig også med unges identiteter og hvordan de sig i forbindelse med overgangen til voksenlivet ude. Med fokus på de unges nyfundne praksisser for at klare livet som udeboende, ser forfatterne til bl.a. Bronwyn Davies' identitetsforståelse, som noget der skabes kontekstuel og relationelt.

Bogen kommer med mange gode og uddybende analyser på de 36 unges oplevelser af at være flyttet hjemmefra. Deres forældre har også plads i bogen og bliver en omsluttende kontekst for de unges vilkår i livet som udeboende.

Ligesom i bogen, har jeg valgt at beskæftige mig med unge i overgangen til voksenlivet, og som udeboende. Mit fokus er også på identitetsprojektet hos de unge. Jeg mener dog, at bogen mangler at have et endnu bredere blik på de kønnede strukturer der hører til at være menneske i verden. Selvom de i bogen også inddrager køn som en faktor i deres fremstilling af samfundet og de kulturelle betingelser unge mennesker lever under, så ville jeg ønske, det havde været mere udtalt i forholdet til forældrene. Det er netop dette link jeg har valgt at inddrage i min analyse og som adskiller mit speciale fra forskningsprojektet og bogen af Sørensen et al.

2.1.1 Projektet i en anden kontekst

Niels Ulrik Sørensen og Mette Lykke Nielsen har skrevet en del artikler som tager udgangspunkt i overfor nævnte forskningsprojekt, som bl.a. er udgivet i tidsskriftet Psyke og Logos (Nielsen et al., 2020). Ligesom de to forfattere, med hjælp fra endnu en af bogens forfattere, Rikke Ørngren, har udgivet flere podcasts, der ligesom i bogen, formidler viden om unge der flytter hjemmefra (Nielsen, Sørensen et al.).

2.2 Andet dansk forskning om unge der flytter ud

I 2016 udgav Center for Landdistriktsforskning ved SDU en rapport med titlen Når unge uddannelsessøgende flytter mod vest (Aagaard Thuesen et al., 2016). Formålet med rapporten var at undersøge, hvordan unge uddannelsessøgende oplever at flytte til Esbjerg for at studere.

Undersøgelsen foregik igennem kvalitative interviews med 30 studerende på 3 forskellige uddannelsessteder i Esbjerg. Rapporten koncentrerede sig om to temaer. Det første drejer sig om steder. Hvordan forskellige steder bliver tillagt positiv eller negativ værdi, og dermed bliver (u)populært. Det med henseende på at undersøge hvordan og hvorfor unge vælger at flytte til en by

som Esbjerg. Det andet tema artiklen tillægger sig er om betydningen af stress i overgangen til en videregående uddannelse, på baggrund af de forandringer der sker, når man flytter hjemmefra og samtidig starter på en ny uddannelse. Herunder undersøger de også, hvordan flytningens karakter har indflydelse på de unges oplevelse af at flytte. Rapporten beskæftiger sig meget med det at være flyttet væk, og undersøger også forhold vedrørende afstand til interviewpersonernes nære og kære. Hvordan de unge mennesker udfylder deres tid udenfor uddannelsen og oplever det at være udeboende (Aagaard Thuesen et al., 2016).

Selvom rapporten berører, tematikker såsom savn til familien og ensomhed, så mener jeg at det kunne have været rigtig interessant for rapporten, hvis der var blevet gået endnu mere i dybden med dette. Rapporten er delfinansieret af Esbjerg Seminariums Uddannelsesfond, og selvom selve undersøgelsen udelukkende er udformet af Center for Landdistriktsforskning, så ses det også tydeligt i konklusionen at hensigten med rapporten også har været at give nogle anbefalinger til, hvordan man trækker flere unge studerende til uddannelserne i Esbjerg, samt fastholder dem i livet i byen.

2.3 Et multinationalt studie af forhold vedrørende unges flytning

En lidt anden vinkel på det at flytte hjemmefra finder jeg i artiklen *Intergenerational relationships and food consumption: the stories of young adults home* af Bodil Stilling Blichfeldt og Malene Gram fra Aalborg Universitet, Margaret Hogg fra Lancaster University og Pauline MacLaren fra University of London. Formålet med artiklen, og det forudgående forskningsarbejde, har været at adressere betydningen af praksisser omkring det at spise mad, for at opretholde forholdet mellem unge universitetsstuderende og deres forældre og familier (Gram et al., 2015).

I artiklen undersøger forfatterne med hver deres udgangspunkt, hvordan det at spise mad sammen, at lære forældrenes opskrifter og madskikke mm., påvirker forholdet mellem generationer i familier, når unge mennesker flytter hjemmefra. Der er både fokus på familielivet omkring måltiderne og moderens rolle må genetableres efter barnet flytter. Forhold omkring mad for studerende er ifølge artiklen meget sparsomt undersøgt og næsten altid igennem kvantitative studier. Artiklen formidler unge menneskers forhold til mad og madlavning i relation til det at opretholde et forhold til deres familier. Artiklen er blevet til over flere kvalitative interviews, både individuelle og gruppeinterviews, samt workshops med både danske og internationale studerende i Danmark. Rent teorimæssigt trækker forfatterne på teori om familieliv, madindtag og overgange.

I artiklen identificerer forfatterne fire sfærer af familierelationer i konteksten af mad. Disse sfærer spænder over et ønske om enten at bevare status quo i forholdet, fra før man flyttede hjemmefra, eller at ændre og genoverveje forholdet til familien. Væsentligst af alt er det, at muligheden for at opretholde eller ændre forholdet til familien både kan igangsættes af både barn eller forældrene. I undersøgelsen konkluderer forfatterne, at det at være flytte hjemmefra, medfører en efterfølgende periode med overvældende (gen)opbygning af vaner og evner inden for madlavning, som trækker flere tråde tilbage til familien og de forhold, der nu undergår en forandring på forskellige måder (Ibid).

Artiklen er utrolig interessant, da den afdækker et meget specifikt aspekt af det at have forladt barndomshjemmet, til fordel for livet som udeboende, og nu besidde ansvaret for noget så grundlæggende, som at få lave mad til sig selv. Det fremgår af artiklen at de unges forhold til madlavning er meget forskellig, men at det som oftest er knyttet til især moderens evner og interesser.

Fælles for ovenfornævnte rapport, bog og artikler er, at de alle, i større eller mindre grad, beskæftiger sig med de udfordringer, som unge mennesker oplever i overgangen fra tilværelsen hjemme hos forældrene, til livet som voksen udeboende. Forskningen opridset i dette State of the art bekræfter mig i mit valg af problemfelt, idet andre også finder en forskningsmæssig relevans og interesse i emnet. I relation til dette speciale, finder jeg emner i alle tre publikationer, som jeg også finder interessant at arbejde med. Derudover har jeg valgt at dykke ned i nogle anderledes tematikker, samt de unges måde at opleve forholdet til forældrene som kønnede.

3 Metodologi

Som i enhver anden forskningsmæssig sammenhæng, søger jeg i dette speciale at skabe en overordnet struktur for lettere at kunne besvare min problemformulering. For at skabe denne strukturelle arbejdsmetode i processen frem mod slutningen af specialet, arbejder jeg kvalitativt med dybdegående interviews med blik for interviewpersonernes egne fortællinger.

Igennem de fem interviews søger jeg efter at skabe indsigt i de fem interviewpersoners egne oplevelser af det at være flyttet hjemmefra, væk fra barndomshjemmet og forældre. Her har jeg fokus på både praktiske, følelsesmæssige og geografiske forhold. Slutteligt er jeg også interesseret i at undersøge, hvordan de fem unge positionerer sig i forhold til deres forældre. Hvordan spejler de sig i dem? Og hvordan kommer kønslige forskelle til syne i interviewpersonernes udtalelser? I de kommende afsnit følger en sammenfattende beskrivelse og udlægning af dette speciales videnskabsteoretiske- og metodiske tilgange. Jeg ønsker at begrunde og tydeliggøre, hvilke beslutninger jeg har truffet undervejs i processen med at skrive dette projekt. Med afsæt i overstående afsnit som har introduceret læseren for specialets emne, og dets relevans for studiet Læring og Forandringprocesser, vil jeg i det følgende afsnit præsentere mit videnskabsteoretiske afsæt, min forskerposition, min metoder og slutteligt det teoretiske afsæt for specialet og forskningsprojekt. Jeg har i dette projekt valgt at skabe min egen empiri til analysen igennem kvalitative interviews med fem unge i mennesker, udvalgt ud fra krav som fremgår senere i afsnittet. Til at analysere de fem unges udtalelser har jeg valgt at arbejde ud fra den socialkonstruktivistiske videnskabsteori, og dennes greb til analyse.

3.1 Videnskabsteori: Socialkonstruktivistisk tilgang

I dette projekt arbejder jeg ud fra en socialkonstruktivistisk tilgang. De teoretikere, jeg har valgt at inddrage i dette specialeprojekt, arbejder ud fra en socialkonstruktivistisk forståelse i deres forskning og af den grund, har jeg fundet det meget naturligt og relevant selv at arbejde socialkonstruktivistisk. Derfor betragter jeg mit problemfelt som fænomener, der er socialt konstruerede. Indenfor socialkonstruktivismen menes det, at alt i livet er konstrueret og at den virkelighed vi gerne vil erkende på ingen måde, er den "... *virkelige virkelighed, men derimod altid en fortolket virkelighed*". Teoretikere indenfor socialkonstruktivismen peger på, at samfundsmæssige fænomener ikke er evige og uforanderlige, men er blevet til via historiske og sociale processer (Fuglsang et al., 2013, s. 403). Således kan man forklare, at alle samfundsmæssige

fænomener er blevet til i kraft af historiske og sociale processer og handlinger. Sætter jeg dette i kontekst til specialets omdrejningspunkt, vil dette kunne være med til at forklare, hvordan de unge mennesker undertiden forhandler deres identitet, deres prioriter, subjektpositioner, og hvordan de oplever deres forhold til forældrene som kønnede.

Jeg ønsker at pointere, at der findes forskellige tilgange til socialkonstruktivismen. Rasborg mener ikke, at man kan tale om én enkelt socialkonstruktivisme, men at der derimod er flere forskellige. (Fuglsang et al., 2013, kapitel 13). Den teori jeg bruger i dette speciale, kommer primært fra Dorte Marie Søndergaards afhandling *Tegnet på Kroppen*. Søndergaard mener ikke, at samfundsmæssige fænomener, så som køn, kan forstås uden at sætte det overfor de sociale strukturer, der er i den kultur eller det samfund som individet befinder sig i. Det er igennem interaktioner med individets omgivelser, at de sociale processer er med til at forme både identitet og køn, mm. (Søndergaard, 2006, s. 44-46). I hendes afhandling skriver Søndergaard således:

”Social konstruktion skal imidlertid netop ikke forstås på den måde, at enhver aktør opfinder virkeligheden for sig selv og sine umiddelbare omgivelser fra time til time. De kulturelle perspektiver, som den materiale og sociale realitet ses igennem – og i et eller andet omfang også formes igennem – bygger på en historisk og socialt omfattende proces, og processens aktuelle bevægelsesstatus udgør for den enkelte aktør faktisk eksisterende betingelser at leve indenfor.” (Søndergaard, 2006, s. 87)

Indenfor socialkonstruktivismen tales der altså om en konstruktion af virkeligheden. Her henviser ordet ”konstruktion” til en stabilisering og udbredelse af relationer, der kan knytte subjekter og objekter til hinanden, i en form for meningsfuldhed. Socialkonstruktivismen betragter ikke virkeligheden som værende et spørgsmål om subjektet eller objektets eksistens i selv, men nærmere som et spørgsmål om den mening, som disse opnår i relation til hinanden (Andersen et al., 2014, s. 16). Socialkonstruktivismen vil som sådan ikke afvise, at objekter (fysiske genstande) og subjekter (bevidsthed, tanker), ontologisk set eksisterer i sig selv. Objekter og subjekter er i sig selv meningsløse. Det skabes først en mening, når man ser på resultatet af relationen mellem objekter og subjekters indbyrdes (Ibid, s. 16-17). Som nævnt tidligere findes der ikke én endegyldig udgave af socialkonstruktivismen, men op til flere. Hvad der dog er rimeligt at udlægge som fællestræk for disse er blandt andet, at sprog er lig med handling. Med dette menes der at vores sprogbrug er en handling, og hvor vi *siger* noget bliver der *gjort* noget. Sproget bliver på denne måde konstituerende for virkeligheden. Sproget fungerer som forudsætning for tænkning, idet sproget og

dets begreber er medbestemmende for, hvad vi kan tænke (Burr 1995, i Fuglsang et al., 2013, s. 405).

Inden for socialkonstruktivismen beskues sociale fænomener ud fra et perspektiv, der påvirkes og formes af samfundets fremherskende diskurser. Dette er en anskuelse, der på samme vis gør sig gældende for mig som forsker, da socialkonstruktivismen hævder, at jeg som forsker, aldrig vil være i stand til at undersøge et hvilket som helst fænomen eller undersøgelsesfelt ud fra et neutralt standpunkt. En vis grad af forudgående viden eller bias er uundgåeligt. Dette er noget, man må have sig for øje (Pedersen, 2012, s. 90). Jeg forholder mig derfor opmærksomt til min rolle som forsker, og den forudgående viden, jeg er i besiddelse af, som kan påvirke min erkendelse af den viden jeg får undervejs. Socialkonstruktivismen fremhæver også vigtigheden af, at man idet man forsker indenfor et givent felt, nødvendigvis må reflektere over sin egen forståelse i forbindelse med at man træder ind i et forskningsfelt. Dette kan have betydning for, hvordan jeg som forsker anskuer 'sandheder' (Ibid, s. 188).

Alt dette er udgangspunktet for mit eget analysearbejde, af den empiri jeg har udarbejdet sammen med fem interviewpersoner. Med et socialkonstruktivistisk udgangspunkt ønsker jeg at undersøge hvordan mellemmenneskelige relationer skabes, og hvordan opfattelse af forskellige temaer bliver til for den enkelte unge. Dette er relevant, når jeg ønsker at undersøge, hvilke udfordringer de fem unge oplever i forbindelse med, at de flytter hjemmefra. Disse udfordringer er jo kun til, idet de unge oplever dem som sådanne. Jeg dykker ned i de sproglige udsagn de fem interviewpersoner kommer med. I analysen anvender jeg min teori til at under disse sproglige udsagn, for at blive klogere på, hvordan de unge positionere sig selv, forhandler deres identitet, anskuer deres forældres evner og køn mm.

3.2 Metodevalg og empiriindsamling

I de følgende afsnit vil jeg beskrive mit valg af interviewteknik, samt metode for analyse. Her vil jeg gå i dybden med den kvalitative interviewteknik, jeg har valgt til dette projekt. I det introducerende afsnit af bogen *Kvalitative metoder i et interaktionistisk perspektiv* skildrer Nanna Mik-Meyer og Margaretha Järvinen, den rolle som den interaktionistiske symbolisme kan spille i forhold til de metodiske tilgange man kan have, når man som forsker udfører kvalitative interviews (Järvinen & Mik-Meyer, 2005, Kapitel 1). Hovedpointen med den interaktionistiske symbolisme kan læses som: "*De antager, at betydningen af en handling eller et fænomen skabes i interaktionen*

mellem mennesker eller mellem mennesker og ting” (Ibid, s. 10). Dette speciales metodiske afsæt kan ses som i forlængelse af denne beskrivelse og det er min hensigt, at jeg igennem specialets analyse og metodiske arbejde vil have blik for det interaktionistiske sat i forhold til vores forskningsobjekt.

3.3 Metodevalg - kvalitative interviews

For at sikre mig, at jeg fik udført nogle gode og fyldestgørende interviews, har jeg som ovenfor nævnt valgt at tage udgangspunkt i det teoretiske perspektiv der bliver præsenteret i bogen *Kvalitative metoder i et interaktionistisk perspektiv*. Her beskriver Nanna Mik-Meyer og Margarethe Järvinen, hvordan man kan forstå interview indenfor en interaktionistisk begrebsramme. Her er et af kendetegnene, at der både er fokus på, hvordan interviewer og interviewpersonerne udtaler sig, men også måden hvorpå det bliver sagt. Järvinen fremhæver Gubriums udlægning af dette: *”Interaktionismen er ikke kun »meningsindhold« (interviewets hvad), men også »meningsproduktion« (interviewets hvordan).*” (Järvinen & Mik-Meyer, 2005, s. 39).

Det der fremstår som meningen med interviewspørgsmålene sker altså først i den forbindelse at man er i samtalen med interviewpersonen. Meningen opstår i en proces, som formes af situationer der opstår undervejs i interviewet (Ibid, s. 39). Nanna Mik-Meyer og Margaretha Järvinen beskriver blandt andet interaktionisme med følgende citat: *”De antager, at betydning af en handling eller et fænomen skabes i interaktionen mellem mennesker eller mellem mennesker og ting.*” (Ibid, s.10). I et senere afsnit vil jeg komme ind på nogle overvejelser, jeg havde i forbindelse med mine interviews. Disse har jeg valgt at inddrage i specialet, da jeg anser mine egne refleksioner over interviews situationerne, som centrale for udarbejdelsen af empiri til dette speciales analyse.

I dette speciale har jeg valgt at udføre kvalitative interviews. Kvaliteten i denne metode er, at jeg har kunne komme tættere ind på livet af interviewpersonerne gennem opfølgende og intuitive spørgsmål. Mit fokus er på at få en del af deres livshistorie, så derfor gav det bedst mening for mig at udføre semistrukturerede interviews. Jeg valgte den kvalitative metode, fordi jeg er optaget af at analysere og fortolke det, som interviewpersonerne siger i mine interviews. Dermed kan jeg også komme i dybden med vores problemstilling (Ingemann et al., 2018, s. 174; Kvale & Brinkmann, 2014, s. 39). Til de semistrukturerede interviews udarbejdede jeg en interviewguide, som skulle sørge for, at jeg kunne komme rundt om alle de spørgsmål, jeg havde på forhånd og som dukkede op undervejs i de forskellige interviews, uden at det fremgik som alt for stramt styret. Dette valgte

jeg blandt andet for at undgå, at jeg skulle stille spørgsmålene i en bestemt, fastlagt rækkefølge, og for at skabe en flydende samtale med mine interviewpersoner (Ingemann et al., 2018, s. 172). I overensstemmelse med det interaktionistiske perspektiv, er det min opfattelse, at de fem interviews besad en karakter af dialog fremfor en søgning efter konkrete svar på interviewguidens spørgsmål (Järvinen & Mik-Meyer, 2005, s. 39, 53-58). Jeg har naturligvis været styret af, at jeg ønskede at få svar på mine interviewspørgsmål, men samtidig var det ikke i min interesse at afbryde eller tilsidesætte de fortællinger, der fremkom spontant undervejs de fem interviews (Ibid, s. 56). Især ikke fordi der i nogle af de fem interviews opstod situationer, hvor interviewpersonerne havde behov for en pause. Det gav et godt flow i de forskellige interviews, da jeg kunne stille spørgsmål til det, som personen selv valgte at bringe på banen. Eksempelvis åbnede Rasmine pludselig op for en meget sårbar samtale om angst i forhold til at være flyttet hjemmefra. Havde jeg ikke valgt at lade hende styre samtalen i den retning, hun mente var meningsfuldt, så havde jeg aldrig fået det perspektiv med, og det havde været et tab for dette speciale.

Der indgik mange overvejelser i forbindelse med at udvælge de rette interviewpersoner til dette projekt. Hvilke personer vil være i stand til at komme med nogle fortællinger og oplevelser, som kan være med til at besvare min problemformulering? Hvilken aldersgruppe, køn og uddannelsesmæssig baggrund? Jeg har for dette projekt udvalgt interviewpersoner, der kan opfylde det formål at komme med nogle kvalificerede svar på mine interviewspørgsmål, ud fra deres alder og sted i livet. Udvælgelsen har altså foregået på baggrund af, at interviewpersonerne skal kunne opfylde et specifikt formål i forhold til analysens indhold (Ingemann et al., 2018, s. 168–169). Ideen med dette at stræbe efter følgende:

“Når vi udvælger formålsbestemt, handler det ikke så meget om at finde personer, der er repræsentative for en større gruppe, men det er mere et spørgsmål om at finde frem til den eller de, som har de bedste forudsætninger for at fortælle noget om vores problemformulering, og som kan fortælle mest muligt om den. Her går vi i højere grad efter informationsrigdom.” (Neergaard 2010, s. 11 i Ingemann et al., 2018 s. 166).

Jeg opstillede nogle enkelte kriterier til mine interviewpersoner, som jeg på den måde forventede, ville sikre mig nogle informanter, der ville besidde den information, der giver projektet den viden, jeg ønsker at opnå for at kunne besvare min problemformulering.

1. Være 19-23 år

2. Være flyttet hjemmefra inden for de sidste 1-3 år (2018-2021) - på den måde forventer jeg, at interviewpersonerne har nået at få mangeartede oplevelser med at bo ude, selv stå for deres personlige økonomiske foretagender mm.
3. Besidde eller have besiddet et eller flere jobs

Formålet med disse udvælgelseskriterier er at opnå et indblik i nogle livsverdener, der har været igennem den proces at flytte hjemmefra og overgå til voksenlivet og have oplevelsen af, hvad det vil sige at være mere eller mindre uafhængig af forældrene. Altså være i stand til at få nogle udtalelser som giver et indefra-perspektiv på bestemte begivenheder (Ingemann, 2018, s. 168).

Jeg har fundet mine interviewpersoner igennem venner og tidligere medstuderende. Jeg har ikke tidligere mødt mine interviewpersoner. Forudgående for mine interviews vidste jeg kun meget lidt om dem, ikke andet end deres navne og deres aldre. I det, at det ikke er dette projekts formål at udtrykke noget repræsentativt for den brede befolkning af unge mennesker i Danmark, men blot kortlægge og beskrive nogle enkelte interviewpersonernes oplevelser, fandt jeg dette en passende metode til at tilgå denne viden. I samme ombæring vil jeg gerne påpege, at jeg betragter mine interviewpersoner som 'eksperter'. Når jeg bruger ordet ekspert om de unge, der indgår i dette projekts, så er det netop fordi de besidder den eksakte viden, jeg stræber efter at finde (Ibid, s. 170-171). Ikke fordi der er et facit, men fordi: Hvem er bedre til at fortælle mig om deres livsverden og oplevelser, end unge som har levet et liv som matcher udvælgelseskriterierne. De fem interviewpersoner bliver altså tilstrækkelige i kraft af mit socialkonstruktivistiske udgangspunkt, i dette projekt som ikke higer efter at sige noget generelt, men hvor det er en dybereliggende forståelse og mening jeg søger efter. De fem interviewpersoners udtalelser må jeg behandle som sandheden, men uden at forvente at det kan genskabes i nogen anden sammenhæng eller undersøgelse (Ibid). Projektet kunne uden tvivl laves på baggrund af mange andre interesser og faktorer. Jeg har blandt andet valgt at se bort fra faktorer såsom køn, seksualitet, trosretning med mere. De fem interviewpersoner jeg har med i dette speciale, er de personer, der var villige til at deltage og de udelukkende udvalgt på baggrund af de tre kriterier, der fremgår af forrige side. Det er svært at sige, at de fem interviewpersoner repræsenterer nogle som helst grupper i den danske befolkning, da de er så få. Det kan dog siges at de i høj grad repræsenterer majoriteten af den danske befolkning, idet interviewpersonerne er danskfødte, heteroseksuelle unge i en snæver aldersgruppe. Forud for vores interviews var jeg ikke bekendt med deres nationalitet, seksuelle præferencer, trostilslutninger eller lignende. Derfor er det heller ikke noget, jeg har tilladt at fylde i

analysen. Det er også vigtigt for mig at understrege, at jeg ikke bevidst har fravalgt interviewpersoner på baggrund af eksempelvis køn, tro, seksualitet eller nationalitet, men derimod udvalgt interviewpersoner ud fra de relevante kriterier nævnt ovenfor. Jeg har dog forsøgt at have en jævn kønsmæssig fordeling i mine interviewpersoner for at få et perspektiv fra både det kvindelige og mandlige køn. I dette speciales diskussion vil jeg komme nærmere ind på interviewpersonernes måde at reproducere oplevelsen af den gode familie. I dette vil der være en diskussion af min brug af interviewpersoner, der er så lidt forskellige, når vores samfund nu engang er meget mere divers.

3.4 Persongalleri

Her følger et persongalleri som har til formål at indlemme læseren i nogle af de væsentligste faktorer vedrørende hver interviewperson og de omstændigheder de er flyttet fra og til. I forbindelse med vores samtaler har jeg fået lov til at de unges nuværende studiebyer fremgår i det følgende for at læseren kan få en større indsigt i interviewpersonernes liv.

Anna (interview udført d.16/5-22) er 21 år gammel. Hun flyttede hjemmefra i 2020 med hendes daværende kæreste til en by 20 minutter nord for København. Efter de to gik fra hinanden flyttede hun til Nørrebro og startede på en uddannelse på RUC. Annas forældre bor i barndomshjemmet i Nordsjælland. Annas lillebror er stadig hjemmeboende.

Mads (interview udført d.31/5-22) er 22 år gammel. Han flyttede sidste år, 2021, fra en havneby i Nordsjælland til Sønderborg, hvor han er i gang med at uddanne sig. Mads' mor døde i 2019 af brystkræft og hans far har efterfølgende haft det svært, hvilket har medført mange skænderier i familien. Mads har en store- og en lillesøster.

Rasmine (interview udført d. 25/5-22) er 21 år gammel. Hun flyttede hjemmefra sidste år, 2021, fra en lille by på Sjælland til Roskilde. Hun går på en uddannelse i Hillerød. Hun flyttede hjemmefra sammen med hendes kæreste, som købte den lejlighed de bor i. Rasmine har en storebror som bor tæt på deres fælles barndomshjem.

Sebastian (interview udført d.21/5-22) er 23 år gammel. Han flyttede hjemmefra sidste år i 2021 til København fra en lille by i Nordsjælland. Sebastian flyttede i lejlighed med to bekendte. Sidenhen er de begge flyttet ud og Sebastian bor nu sammen med to af hans bedste venner.

Sebastians forældre bor i barndomshjemmet en time væk fra København. Sebastian har en storesøster som bor med hendes mand og søn 30 minutter fra barndomshjemmet.

Simon (sidste interviewperson - interview planlagt til 14/6-2022) er 22 år gammel. Han flyttede i 2020 fra en by på Fyn til et kollegie nær DTU i Lyngby, hvor han læser en bacheloruddannelse. Simon valgte at flytte til en anden landsdel både fordi han gerne ville opleve noget helt nyt, men også fordi han havde lyst til at være på afstand af hans forældre, til hvem han har et anstrengt forhold. Simon har en yngre lillebror, som stadig bor hjemme.

3.5 Ethiske overvejelser i forbindelse med interview

Forud for de fem interviews, havde jeg en del overvejelser omkring måden at udføre dem på, samt de etiske aspekter der er forbundet med at udføre kvalitative interviews.

Jeg har valgt at inddrage nogle af disse overvejelser i dette afsnit, da jeg mener, det giver læseren et indblik ind i den måde jeg greb mine interviews an, både med henblik på fremgangsmåden og resultatet af de fem interviews. Jeg tog udgangspunkt i mine tidligere erfaringer med den kvalitative interviewmetode og jeg valgte selv at udføre de fem interviews. Jeg har tidligere både og hørt og læst argumenter for, at jeg skulle lade en anden, udefrakommende person foretage de forskellige interview. Dette for at undgå at noget i samtalen bliver for familiært eller indforstået (Saltofte, 2016, s. 33). Jeg valgte som bekendt selv at udføre mine interviews, da jeg tidligere i min studietid har lavet gode kvalitative interviews, og da jeg ønsker den nærhed i disse interviews, som kun det at gøre det selv kan skabe. Ligeledes valgte jeg også at tilgå de fem interviews personligt, da jeg tidligere har lært, at det ikke nødvendigvis er en dårlig ting, at interviewer og interviewperson har et kendskab til hinanden. Herved kan der opstå en nærhed, der muligvis skaber en behagelig interviewsituation for begge parter. Dette med håbet om, at interviewpersonen ikke føler sig nødsaget til at tilbageholde væsentlige detaljer eller være bange for at sige noget forkert.

Interviewpersonen skal gerne føle sig sikker på, at interviewereren ikke har en skjult agenda med at udføre interviewet eller vil udnytte den magt personen sidder med i positionen som interviewer og forsker (Glasdam, 2007, s. 135–137).

I forbindelse med udførelsen af de 5 interviews, har jeg været opmærksom på, at jeg har overholdt de etiske traditioner for interview, som jeg har lært undervejs på mine uddannelser. Dette inkluderer blandt andet, at hver interviewperson blev informeret om den fortrolighed de kunne forvente i

samtalen mellem dem og mig, samt at alle informationer som kan knytte til dem som person vil blive anonymiseret. Som eksempel på dette:

”Deltagerne skal gennem briefing og debriefing informeres om formålet med og procedurerne for forskningsprojektet. Dette skal omfatte information om fortrolighed og om, hvem der vil få adgang til interviewet eller andet materiale, forskerens ret til at offentliggøre hele interviewet eller dele af det, og deltagerens mulige adgang til transskriptionen og analysen af de kvalitative data” (Kvale & Brinkmann, 2014, s. 116).

Jeg startede hvert interview med en briefing af, hvad formålet med interviewet er, hvad jeg ønsker at undersøge og hvordan det knytter sig til min uddannelse og hvordan det ser ind i fremtiden. Ved slutningen af hvert interview foretog jeg en såkaldt debriefing, hvor jeg lavede en opsamling på de emner, vi havde talt om i interviewet og spurgte om interviewpersonen havde nogle spørgsmål eller yderligere kommentarer, hvilket i de fleste af mine interviews, viste sig at være et rigtig brugbart værktøj, da interviewpersonerne kom med gode sluttelige kommentarer og overvejelser (Ingemann, 2018, s. 176). Vigtigst af alt blev alle de fem interviewpersonerne informeret om deres vilkår i forbindelse med, at de underskrev en klart formuleret samtykkeerklæring. Jeg har valgt at tage udgangspunkt i den Aalborg Universitet stiller os studerende til rådighed, men med et par modifikationer for et lette overblik.

Slutteligt har interviewpersonerne skulle sætte kryds i/skrive under på at:

- Dine udsagn bliver brugt, i anonymiseret tilstand, i et projekt på Aalborg Universitet i København.
- Må vejleder/eksaminator og censor læse opgaven hvori dine anonymiserede oplysninger fra interviewet indgår i?
- Må jeg, så vidt det bliver interessant, dele opgaven og dermed dine anonymiserede oplysninger fra interviewet, i forbindelse med at vi fx publicerer opgaven eller hvis andre interviewdeltagere er interesseret i at læse opgaven?

To ud af fem interviews blev afholdt ansigt til ansigt, hvorimod resten blev afholdt over Microsoft Teams. For at interviewpersonerne, hvis interview foregik online, stadig kunne underskrive samtykkeerklæringen, valgte jeg at fremsende denne på mail dagen inden vores interviews og bad dem læse erklæringen igennem. Herefter har de svaret på mail, at de er indforstået med indholdet i

erklæringen og at de i kraft af denne mail underskriver den. Som noget af det første i vores samtale i de forskellige interviews nævnte jeg erklæringen og indholdet af den, bare for at få bekræftet, at de fortsat var indforstået med formålet. Samtidig informerede jeg interviewpersonerne om, at de er i deres fulde ret til, til hver en tid, at tilbagekalde deres deltagelse i specialet. Dette i tilfælde af, at de ikke længere ønsker, at deres oplysninger skal indgå i specialet. Dette var noget en af mine interviewpersoner gjorde brug af i starten af juni, hvor jeg fik en mail om, at hun ikke længere ønskede at hendes udtalelser skulle være en del af specialet. Jeg forsøgte at finde en måde, hvorpå vi kunne lave et nyt interview, men det var hun ikke interesseret i. Jeg har derfor været ude og finde en interviewperson, Simon, som er kommet til senere end de andre interviewpersoner. I samtykkeerklæringen fremgår det også, at lydfilerne bliver slettet d. 1/9/2022.

3.6 Overvejelser i forbindelse med udførelsen af de fem interviews

Det er, som jeg tidligere har nævnt, ikke uvæsentligt, hvordan jeg selv har oplevet det at udføre mine interview. Som Mik-Meyer og Järvinen fremlægger det, så er det i interaktionen mellem mig og interviewpersonerne, at handlingen skabes (Järvinen & Mik-Meyer, 2005, s. 10). Derfor har jeg valgt at inddrage dette afsnit, som omhandler mine egne overvejelser i forbindelse med, at jeg udførte de i alt fem interviews.

Da jeg gik i gang med at interviewe den første person, Anna, var det uden kendskab til det teoretiske udgangspunkt for specialet. Derudover havde projektet et lidt andet sigte end det, det er endt med at være i det endelige tilfælde. Derfor var min interviewguide også tilrettelagt lidt anderledes end hvad jeg, set i bakspejlet, kunne have ønsket. Jeg havde fokus på de økonomiske og praktiske aspekt af at være flyttet hjemmefra og samtidig havde jeg et ønske om at blive klogere på de unges holdning til, at lave en form for undervisning, som kunne ruste unge bedre til voksenlivet. Dette var mit første formål med specialet, og dette blev undervejs ændret til det fokus som specialet har nu.

3.6.1 Dagbog/logbog som værktøj

For at holde hovedet klart undervejs i specialeprocessen har jeg skrevet nogle tanker ned i en form for dagbog eller logbog. Den har haft karakter af en feltdagbog, men i høj grad har den fungeret som et sted hvor jeg har kunne nedskrive løbende tanker og ideer, samt frustrationer. Dagbogen har været gavnlig på den måde, at den har været med til at styre mig rundt i en kaotisk og til tider stagnerende specialeproces. Jeg indførte dagbogen i min proces efter at være blevet bekendt med

værktøjet i læsningen af bogen *Antropologiske projekter: En grundbog* af Nimb og Rubow. Her skriver de bl.a.: ”*Det er i feltnoterne, at dagens reaktioner på felten bliver noteret. Hvad har man registreret af hændelser og udsagn, og hvilke nye spørgsmål rejser sig? Det er også i feltnoterne, at man registrerer sine reaktioner.*” (Nimb & Rubow, 2018, s. 114). På trods af, at jeg ikke har lavet decideret feltarbejde, så har jeg stadig fundet det relevant og hjælpsomt at bruge dagbogsgenren til at holde hovedet koldt undervejs i processen.

I denne dagbog/logbog har jeg nedskrevet nogle af de oplevelser, som har haft betydning for den måde, jeg har tilrettelagt min analyse, og som derfor har stor betydning for konklusionen på problemformuleringen. I mine noter fremgår blandt andet tanker efter mit interview med Anna og Sebastian, og især har jeg noteret mig forskellige nedslag fra interviewet med Rasmine. Et eksempel på dette: ”*Det er sjovt hvordan de alle tre taler om afstanden til deres forældre. Det fylder helt utroligt meget.*”¹. Efter samtalen med de tre første interviewpersoner ændrede jeg min strategi en smule. En anden ting der har fået plads i min dagbog/logbog var, at Rasmine, midt i vores interview, brød sammen og græd i et par minutter mens vi talte sammen. Det var en udfordring for mig, da jeg aldrig har oplevet det ske før, og samtidig kunne jeg mærke, at hun fortalte mig noget, der var essentielt vigtigt for hendes oplevelse og fortælling om det at være flyttet hjemmefra. Det var i interaktionen mellem os, at der opstod en mening med det, hun fortalte mig. Hendes reaktion og svar, sammen med både Anna og Sebastians, ændrede min opfattelse af, hvad der var vigtigt i den kontekst jeg sad med. På den måde guidede de mig, ubevidst, i retning af et speciale med et noget større fokus på identitetsmæssige aspekter i overgangen fra ungdoms-til voksenliv. Samt forholdet til forældrene, som sidenhen har fået lov til tage form af en analyse af, hvordan interviewpersonerne oplever deres forældres handlinger som kønnede.

3.7 Databehandling

Til dette speciale har jeg valgt at transskribere mine interviews ordret. Yderligere har jeg i to af mine interviews tilføjet måder, hvorpå interviewpersonerne gestikulerer eller måder hvorpå interviewpersonerne fremhævede ord på. 4 ud af 6 interviews blev afholdt over Microsoft Teams. Dette skyldes primært at mine interviewpersoner selv har siddet og været i gang med eksamen og jeg har derfor givet dem mulighed for, at vi kunne lave interviewet på denne måde, i min optik var

---

¹ Dette citat kommer fra en nedskrivning i en fysisk dagbog/logbog. Jeg fremsender gerne billeder af dette hvis det ønskes.

det en måde at gøre det mere tilgængeligt for interviewpersonerne, så de ikke skulle sætte tid af til eksempelvis transport. Vi havde vores kamera tændt, så vi kunne se hinanden, og det var på mange måder en lignende oplevelse med de interviews, jeg havde ansigt til ansigt. Jeg kan ikke afvise, at der er noget der er gået tabt, idet vi ikke sidder og kigger hinanden i øjnene, men det skabte også samtidig et rum, hvor det ikke blev for intimt og en distance, hvor det føltes som et behagelig og frit samtalerum. Til de fire online interviews anvendte jeg det automatiske transkriberingsprogram, der er indbygget i Microsoft Teams. Der var i alle fire interviews nogle eller en del fejl i transkriberingen, som jeg efterfølgende har gennemgået og lavet tilretninger i overensstemmelse med lydoptagelserne af de forskellige interviews. De sidste to interviews har jeg transkriberet helt fra bunden. Her har jeg valgt at udelade tøveord som eksempelvis “Øh”, “Joh” og “Øhm”, men derudover transkriberet de to interviews ordret. Jeg har dog i nogle situationer valgt at indskrive en note når interviewpersonen taler eksempelvis meget passioneret eller højlydt for at understrege noget. Se et eksempel på interview med brug af Microsoft Teams transkriberingsprogram i Bilag A og på mine egne manuelt transkriberede interviews i Bilag B.

Da jeg satte mig med de færdigtranskriberede interviews, begynde jeg at kode dem med farver i kategorier der lød: Forhold til forældrene, praktisk arbejde, ensomhed, venskaber, nye oplevelser, geografiske forhold, familien. Efter kodningen gennemgik jeg endnu en gang mine interviews for at finde ud af, hvad der var mest relevant og interessant for specialet. Der udsprang to essentielle dele ud fra de unges udtalelser i vores interviewsamtaler. Derfor har jeg valgt at dele analysen op i to dele. Den første del har blandt andet fokus på de unges tanker om den geografisk afstand, de praktiske problematikker der oplever i livet som udeboende og den svære følelse af ensomhed. I den første del af har jeg fokus på de unges forhandling af identitet og deres måder at positionere sig i konteksten til deres familier mm. Den anden del af analysen griber over de unges opfattelser af forældrenes evner som kønnede. Her inddrager jeg dele af Søndergaards teori med fokus på køn, samt fortsætter arbejder med at undersøge de unges måder at positionere sig på, bl.a. for at se hvordan de spejler deres opfattelse af eget køn, i forældrene.

4 Teori

I det følgende afsnit vil jeg præsentere de teoretiske begreber, og udlægningerne af disse, som jeg ønsker at udføre analysen på baggrund af. Jeg har i dette speciale valgt at beskæftige mig med to tematikker: Identitet og forældreforhold. Jeg har udvalgt netop disse to kategorier, da det er to emner, der udgør kernen i overgangen fra ungdomsliv til voksenliv, som det fremgår af mine interviews. Det fremgår tydeligt i mine interviews med de fem interviewpersoner, at netop de to faktorer er væsentlige, og det er endvidere også noget der har beskæftiget forskningen, der går forud for dette speciale (eksempelvis Sørensen et al, 2020).

4.1 Tegnet på Kroppen - Dorte Marie Søndergaard

I følgende afsnit vil jeg se nærmere på socialpsykolog Dorte Marie Søndergaards (f. 1957) afhandling under titlen *Tegnet på kroppen*. At jeg har valgt at benytte mig af litteratur af Dorte Marie Søndergaard, tilskriver jeg teoriens alsidighed, til trods for, at hun i afhandlingen har fokus på køn. Teorien kan give mig indsigt i den måde, hvorpå, og ud fra hvilke kriterier, det enkelte menneske udtrykker sit køn på, samt individets forhandling af identitet og tilhørsforhold i forskellige kulturer (Søndergaard, 2006). Søndergaard kan bedst betegnes som socialkonstruktivist og hun er optaget af den indbyrdes processering mellem individ og samfund. Hun ser i denne sammenhæng på, hvordan køn udvikles og forhandles, og hvordan køn legitimeres i samfundsmæssige og kulturelle kontekster. Søndergaard har i sin afhandling ladet sig inspirere af i Judith Butlers teoretiske refleksioner omkring kønsteori og konstruktionsbegreb. Derudover har Dorte Marie Søndergaard indhentet og anvendt empiri i analyse af forholdene omkring køn. Søndergaard har på baggrund af individuelle interviews, samt gruppeinterviews, foretaget en analyse af interviewpersonernes udsagn vedrørende deres studenter livsform: Deres hverdagsliv og deres forhold til køn (Ibid, s. 66). Søndergaards mål med interviewene var at udforske, hvilken betydning køn har i et frigjort poststrukturalistisk skandinavisk velfærdssamfund. Afhandlingen skulle give et bud på, hvordan køn kan forstås, konstrueres og forhandles. Noget som jeg også vil dykke ned i, i dette speciale, dog også med blik på andre tematikker end køn.

At inddrage teori af Søndergaard, der centrerer sig om køn, skal hjælpe mig til at undersøge de unge menneskers forhold til deres forældre. Det er tydeligt i mine interviews, at interviewpersonerne har en klar forventning til, hvad en mor og en far kan og skal hjælpe med. For at kunne undersøge det, er jeg interesseret i at se mere på dele af Søndergaards kønsbegreb. Dorte Marie Søndergaard

kommer i *Tegnet på kroppen* med forskellige bud på, hvordan køn kan forstås, samtidig med, at hun også kommer med bud på, hvorfor begrebet køn er så svært at definere. I sin afhandling skriver Søndergaard om køn, som noget der er i vores sprog. Hun skriver, at det er noget nært umuligt at referere til et andet menneske uden på den ene eller anden vis at referere til dets køn. Hvis vi skal beskrive noget en person har gjort, vil vi altid sige han eller hun - vi vil ikke sige den, om en person. Vi har fra barnsben lært at kende de to køns særegne kendetegn så godt, at vi bliver flydende i dem og ”*Det, der i sin kulturelle indforståethed bliver usynlig for os, er ikke mænd og kvinder. Enhver kulturel aktør kan i reglen umiddelbart udpege mænd og kvinder i en forsamling. Det er en af de første sociale kompetencer, et barn i vores samfund tilegner sig.*” (Søndergaard, 2006, s. 90). Ifølge Søndergaard er det ikke mænd og kvinder, der bliver svære at se, men hvad de to kategorier er konstrueret af. Hvad mænd og kvinder er lavet af, kan *være* og hvordan de *lever*, men også hvad de ikke er lavet af og måder, hvorpå de ikke kan leve, fordi de netop skal være mand eller kvinde. Søndergaard taler om køn, som noget der måske var mere væsentligt tidligere: ”... *den gang kvinder stod i køkkenet og var omsorgsfulde og hengivne, og mænd drog afsted til arbejde på faste skrævende ben og tog beslutninger og førte sig frem?*” (Ibid, s. 9- 10). Hun stiller spørgsmålstejn ved, om køn viser sig at være en dårlig undskyldning for, at mænd og kvinder ikke udnytter samfundets muligheder fuldt ud. Et eksempel kunne være, at hvis mænd beklager sig over at have en ringe tilknytning til deres børn, så kunne de vel bare prioritere at skabe en bedre? Eller hvis kvinder utilfredse med mængden af kvinder i ledelsesstillinger, så kan de vel bare kvalificere sig og søge stillingerne? Der er mange stemmer, der omtaler køn, og niveauer for at tage en diskussion om kønnene og deres berettigelse indenfor alverdens arenaer. Køn er under alle omstændigheder noget som findes i vores sprog, og som både er fuldt af følelser i det det er noget der optager de fleste (Ibid s. 9-11).

4.1.1 Tegnet på kroppen

I sin afhandling anvender Søndergaard begreberne *tegnet på kroppen* og *kropstegn*. I alle samfund bruges kroppe som påskud for sociale processer, som skaber forskelligartede sociale ordner. Kroppen er derfor af stor betydning, når det kommer til det at se på kønslighed: ”*Fordi tegnet på kroppen ikke kan udelades fra betydningerne i vores kultur. Tegnet må med. Man kan ikke operere med noget mandligt i en kvinde uden at implicere, at hun alligevel, selv om hun praktiserer dette mandlige, trods alt stadig er kvinde.*” (Søndergaard, 2006, s. 88). Man må altså stadig se på de tegn på kroppen som et individ præsenterer sig med, inden man kan tale om køn. Tegn på kroppen kan

eksempelvis være bryster, muskler, langt hår og skæg. Når vi beskuer et individ, vil vi hurtigt bemærke de kropstegn som personen bærer. Søndergaard bruger selv bryster som et eksempel: Bryster er ikke bare bryster: De er et tegn som henviser til handlemuligheder og positioner i kulturen. Den der ser brysterne vil nemt kunne skabe sine egne associationer af, hvad det indebærer at besidde et par bryster, og på den måde skaber beskueren en række betydningskæder, som skaber en forståelse af, hvilken person de står overfor. De kropslige forskelle bliver stedfortrædende tegn for en social konstruktion af, og forventninger til køn. Individerne der lever i disse kroppe, bliver tegnbærere. Hvordan vi oplever kropstegn, er samfundsmæssigt og historisk specifikke (Ibid s, 90-91). Hvordan man oplever kropstegn, siger ikke kun noget om tegn fra en krop til omgivelserne. Det siger også noget om hvordan beskueren opfatter sig selv: *”Når vi gennem den kulturelle spejling integrerer det kulturelle i vore kroppe, tanker og følelser, så er det os, vi skaber – ikke noget kulturelt fremmed, vi lægger ind i os.”* (Søndergaard, 2006, s. 92). Der foregår en spejling, helt tilbage til barndommen, har vi lært at spejle os i andres kropstegn og fået en fornemmelse, af hvad der kategoriseres som maskulint og feminint. Det er med til at skabe en kontinuerlig opfattelse af os selv.

4.1.2 Koder

Den sociale kategori, som vi automatisk og naturligt tilhører, er, ifølge Søndergaard ikke noget, der er i os, men noget der forhandles i interaktion med andre individer. Kønnen er en socialt skabende konstruktion og det skabes på baggrund af de sociale og kulturelle koder individet omgives af og besidder. En kode i samfundet kunne være opfattelsen af, at bløde værdier er lig med femininitet og hårde værdier er maskulint konnoterede. Væsentligheden af dette pointerer Søndergaard således: *”Og det er blandt andet opmærksomheden på forskelle ikke bare mellem, men også inden for kønskategoriene, der fungerer som en potentiel motor i analysen...”* (Søndergaard, 2006, s. 60-64). I den forbindelse skal man være opmærksom på, at eksempelvis maskulinitet, ikke er kendetegnende for alle mænd. Individer med mandligt kropstegn kan vise sig at have flere ting til fælles med individer med kvindeligt kropstegn. Søndergaard påpeger, at maskuliniteten kan være både fraværende og til stede hos individer med mandligt kropstegn. Alligevel ligger der en adskillelse af, hvad der opfattes relativt legitimt, når det kommer til individers egen opfattelse af køn (Ibid, s. 290). Det kan siges, at individerne i samfundet kan have en stereotyp opfattelse af kønnen; en forudindtagede kode for, at mænd er hårde og kvinder bløde. Søndergaard påpeger altså, at det er de statiske udtryk, som har betydning for, om vi handler ud fra maskuline eller feminine

forståelser. Hermed, at det ikke nødvendigvis altid er manden som er den hårde eller kvinden den bløde, men at der altid er afvigere qua forskellige situationer og kulturelle sammenhænge (Ibid, s. 60-61).

Søndergaard opfatter kønnet, som værende skabt af koder fra kulturen. Koder skal i den forbindelse forstås som konkrete praktiske handlemønstre og diskursive praksisser. Søndergaard omtaler i sin afhandling koderne, som ”kulturens vindretninger” (Søndergaard, 2006, s. 60). Når det handler om køn, kan koderne for eksempel dreje sig om hvordan mænd kan og bør håndtere deres seksualitet: *“Koderne fremkommer gennem undersøgelsen af, hvordan det, der gøres, mødes, hvordan det forstås, tolkes ind i en mere omfattende meningssammenhæng, og hvordan der reageres på det.”* (Søndergaard, 2006, s. 59). Der er gennem koderne opstillet forskellige kulturelle forventninger, som individet skal imødekomme for at undgå at blive ekskluderet af samfundet. Det, at forhandle køn, er i højere grad muligt i det posttraditionelle samfund, sammenlignet med tidligere tiders traditionelle og fastlåste måder at gøre og opfatte køn på. Individet har ifølge Søndergaard i højere grad mulighed for at komponere sit eget køn:

“Individerne får med det posttraditionelle samfund til opgave at finde deres personlige position blandt mulige positioner i den givne kultur, og dermed også at udvikle deres personlige identitet som een udgave af mulige identiteter i de særlige sociale kontekster, de bliver til mennesker ved at integrere sig i” (Søndergaard, 2006, s. 33).

4.1.3 Identitetsbegrebet

Dette afsnit omhandler identitetsbegrebet, som det bliver udlagt af Dorte Marie Søndergaard i hendes afhandling *Tegnet på kroppen* fra 1996. Mens Søndergaard i sin afhandling i høj grad beskæftiger sig med kønslige forhold, så er der stadig noget grundlæggende viden, som jeg mener vil kunne danne grundlag for analysen i dette speciale. Jeg ønsker at anvende identitetsbegrebet til at undersøge, hvordan de unge ser sig selv i overgangen fra ungdomslivet hjemme og i voksenlivet som udeboende. Og samtidig prøve at nærme mig en analyse af, hvad der er svært for de unge i den overgang.

I et socialkonstruktionistisk perspektiv er der fokus på de aktivt konstruktionerne aktører. Der er fokus på individets personlige og sociale identiteter, defineret som noget der skabes mellem mennesker. Identitet må ikke opfattes som noget låst, men må betragtes som noget i proces. Identitet kan omformes og forhandles i mødet mellem forskellige mennesker, kulturer og situationer

(Søndergaard, 2006, s. 36-37). Dorte Marie Søndergaard bruger begrebet identitet om både den personlige og den sociale identitet. Den personlige identitet understreger de kendetegn, der ofte vil være knyttet til de sociale identiteter, personer kan spille sig op imod eller tage afstand fra. Her er der eksempelvis tale om køn, klasse, alder, etnicitet eller andet. Desuden vil individer igennem disse kendetegn, også bære på nogle livserfaringer, og igennem disse skabe sig et orienteringsberedskab som en del af identiteten (Ibid, s. 37-38). Samtidig fremhæver Søndergaard også, at identitet hænger sammen med 'selvet' som understreger oplevelsen af sig-i-verden, at være et individ i tid og rum, men mest af alt at være til igennem de konstituerende træk, identitetsbegrebet fremhæver (Ibid, s. 38). Det væsentlige er at spørge til de betingelser, hvorunder subjektet, selvet, udvikles og fungerer igennem. I Søndergaards teori er det væsentligt, at individer ikke fødes ind i en på forhånd fastlagt plads i verden. Dette er specifikt for det posttraditionelle samfund. Individet skal finde sin egen plads blandt mange mulige i den givne kultur, og dermed udvikle deres egen personlige identitet igennem de mange muligheder, der er i de sociale kontekster, de bliver til mennesker ved at integrere sig i (Ibid, s. 33). At skabe sig en identitet bliver til et unikt udviklingsprojekt, dette igennem de kulturelle forhold.

4.2 Positioneringsbegreb

Et andet væsentligt begreb jeg henter fra Søndergaards afhandling, er begrebet omkring subjektets mulighed for at positionere sig. Jeg har valgt at inddrage dette begreb i specialet, da det skal være med til at undersøge interviewpersonernes måde at positionere sig i forhold vedr. livet som udeboende, samt i forholdet mellem dem og deres familier. Søndergaard trækker på teori af Davies og Harré, som har skabt positioneringsbegrebet som modsvar til det gamle rollebegreb (Søndergaard, 2006, s. 38-39; Davies, Bronwyn & Rom Harré. Positioning: The discursive production of selves, 1990). Positioneringsbegreb bliver relevant, når man betragter selvets eksistens gennem dets relationer til omverdenen. Positioneringsbegrebet kan gribe den gensidighed, der findes mellem individet og samfundet, og gør det muligt at se de sociale kategorier og hvordan individet anvender de sociale kategorier i udviklingen af selv. Det er væsentligt at bemærke, at hvem individer er, kan variere hen over tid og mellem forskellige arenaer. Dette afhænger ligeledes af, hvilke diskursive praksisser individet positionerer sig indenfor, tilbydes og tager sig adgang til. Davies og Harré har givet deres bud på nogle mulige typer af processer der fører til konkrete positioneringer, som giver en fornemmelse af sig-i-verden. Jeg har valgt at inddrage fire af de fremprocestyper, som Davies og Harré har fremstillet i deres artikel (Davies & Harré, 1990, s.7-8) Jeg

har udeladt den sidste, da den fremgår mest som en opsummering af de fire første. Herunder vil de fremgå på originalt engelsk, efterfulgt af måden, hvorpå jeg vil anvende dem i dette speciale. Det er altså fore af de specificeringer som Søndergaard også har med i sin afhandling:

1. *“Learning of the categories which include some people and exclude others, e.g. male/female, father/daughter;”* (Davies & Harré, 1990, s.7). Denne første procestype vil jeg bruge til at forstå den måde, hvorpå mine interviewpersoner har lært, og ser, de kategorier, der inkluderer nogle mennesker og udelukker andre.
2. *“Participating in the various discursive practices through which meanings are allocated to those categories. These include the story lines through which different subject positions are elaborated;”* (Ibid, s.7). Denne procestype vil jeg anvende til at se på de forskellige diskursive praksisser, hvorigennem forskellige betydninger tildeles kategoriseringer. Disse indeholder handlingsforløb, altså den måde de unge fortæller om et forløb, og fremhæver noget bestemt, dette for at komme endnu tættere på de forskellige subjektpositioneringer. ’
3. *“Positioning of self in terms of the categories and story lines. This involves imaginatively positioning oneself as if one belongs in one category and not in the other (e.g. as girl and not boy, or good girl and not bad girl);”* (Ibid, s.7). Med den tredje procestype kan jeg undersøge, hvordan de fem unge positionerer sig selv, i form af fortællinger og kategoriseringer. Jeg kan få et indblik i måden, hvorpå de unge placerer sig selv, som tilhørende den ene kategori fremfor den anden. Et eksempel konkret eksempel kunne være, at de unge tilhører en kategori som doven, eller arbejdsom.
4. *“Recognition of oneself as having the characteristics that locate oneself as a member of various sub classes of dichotomous categories and not of others i.e. the development of a sense of oneself as belonging in the world in certain ways and thus seeing the world from the perspective of one so positioned. This recognition entails an emotional commitment to the category membership and the development of a moral system organized around the belonging.”* (Ibid, s.7). Med den sidste procestype kan jeg undersøge, hvordan mine interviewpersoner anerkender dem selv, som værende i besiddelse af egenskaber, som placerer dem i forskellige underklasser af kategorier. Altså, at være tilknyttet én underkategori, i modsætning til en anden. Procestypen påpeger at individet udvikler en

følelsesmæssig tilknytning til kategorimedlemskabet. Og igennem denne, tilhøre verden på bestemte måder og se verden igennem perspektivet af en der er positioneret inden for denne.

Til anvendelse i dette speciales analyse, vil jeg bruge disse fire procestyper til at undersøge, hvordan de fem interviewpersoner positionerer sig i de forhold, der vedrører deres egen oplevelse af at være flyttet hjemmefra. Yderligere mener jeg også, at de fire procestyper kan være med til at undersøge, hvordan interviewpersonerne stiller sig i forholdet til deres forældre, og familien, og de kønnede mekanismer, der fremgår i deres interview udtalelser. De fire procestyper vil blive brugt flydende igennem analysen.

4.3 Analysestrategi

Til at undersøge hvordan identiteten påvirkes og forhandles, gennem interviewpersonernes fortællinger af deres oplevelse med at flytte hjemmefra, har jeg valgt at benytte mig af Dorte Marie Søndergaards identitetsbegreb, samt Davies og Harrés positioneringsbegrebet for at undersøge, hvordan individet bliver til igennem en sociale, kulturelle forhandler og subjektiv positionering. Mens Dorte Marie Søndergaards afhandling har fokus på køn, så mener jeg, at jeg med fordel kan lave nedslag i teorien og bruge den på andre forhold end køn. Det samme gør Søndergaard opmærksom på i hendes introduktion:

“Resultaterne ligger væsentligst i form af et tilbud om en særlig optik - en linse som kan bruges, når man ønsker at nærme sig processer, i hvilke individer og kultur skaber hinanden, og hvor sociale kategorier udgør en af kanalerne i denne gensidige skabelsesproces, har anskueliggjort gennem eksemplet: køn.” (Søndergaard, 2006, s.13)

Jeg kan altså med teorien, hentet i Søndergaards afhandling, bruge denne som en linse til at undersøge nogle af de forhold der vedrører, hvordan de unge mennesker skaber deres identitet og tilværelse med- og i kulturen og samfundet. I Tegnet på kroppen anvender Søndergaard et teoretisk greb fra Davies & Harrés (Davies & Harré, 1990) omhandlende måder, hvorpå mennesker positionerer sig overfor andre og i en kulturel setting. Jeg inddrager begrebet i dette speciale til at undersøge, hvordan de fem unge positionerer sig i sociale sammenhænge, specielt i forholdet til familien.

Til at undersøge, hvordan de unge oplever deres forældre, samt deres forhold til forældrene, som kønnede og tillagt en vis kode for maskulint og feminint, anvender jeg Søndergaards teori om køn,

koder, tegn mm. Til denne del af analysen inddrager jeg også positioneringsbegrebet, som beskrevet ovenfor, for at undersøge hvordan nogle af interviewpersonerne, i deres udtalelser, spejler sig i deres forældre og skaber et billede af, hvad der gode eller dårlige karaktertræk (koder), og hvilke af disse karaktertræk de selv ønsker at besidde, eller forkaste.

Jeg har foretaget en tematisk analyse, som er styret af den empiri, jeg har udarbejdet igennem de fem interviews. Igennem mit socialkonstruktivistiske blik, har jeg søgt efter de unges menneskers egne fortællinger om deres måde at opleve verden på. Deres forklaringer af, hvordan verden er konstrueret og hænger sammen på. Jeg har tilrettelagt de fem interviews på en sådan måde, at vi i vores samtaler har kunnet gå i dybden med det, som interviewpersonerne selv fandt væsentligt at fortælle om. Dette, mener jeg, er i tråd med den socialkonstruktivistiske tænkemåde, da dette giver mig et uforstyrret billede af interviewpersonernes oplevelser i det, at jeg, er gået ud fra en meget løst struktureret interviewguide. Samtidig er jeg opmærksom på, at interviewpersonerne naturligvis har kunne tilbageholde viden, de ikke ønskede at inddrage.

5 Om analysen

Jeg har nu beskrevet det metodiske og teoretiske afsæt for specialet, med udgangspunkt i et socialkonstruktionistisk perspektiv. I det følgende vil jeg beskrive afsættet for specialets analyse. Til at besvare specialets problemformulering, vil jeg analysere på den empiri, jeg har indsamlet gennem de fem interviews, jeg har foretaget, underbygget af statistik fra blandt andet Danmarks Statistik. Analysen vil ske på baggrund af de valgte teorier udviklet af Dorte Marie Søndergaard og Davies & Harré, som beskrevet i dette speciales teori-afsnit. Formålet med analysen er at undersøge, hvilke udfordringer unge mennesker oplever i overgangen fra at være hjemmeboende til udeboende, hvad enten dette er alene, med roomies, eller en kæreste. For at indsnævre feltet endnu mere har jeg i analysens første del valgt at gå ud fra fire specifikke tematikker: (1) De unges positionering i forhold til forældrene i kontekst af en geografisk forståelse, (2) tabuer og normer forbundet med overgangen fra ungdoms- til voksenlivet, (3) ensomhed i forbindelse med at flytte hjemmefra, samt (4) at blive voksen igennem handlinger.

I analysens første del har jeg undersøgt, hvorledes de unge forhandler deres identitet, i overgangen til at være udeboende samt, hvorledes de positionerer sig i de nye leveforhold de oplever. I analysens anden del undersøger jeg de unges forhold til deres familie, især forældrene eller de familiemedlemmer, der figurerer som forældre for dem. Dette gør jeg ud fra følgende to tematikker: (1) hvordan de unge bruger deres forældre og (2) kontrasten mellem forældre: mor/far - kvinde/mand. Ved at arbejde med disse to tematikker vil jeg undersøge hvorledes de nære familiære relationer spiller ind, når de unge skaber en ny identitet som udeboende og hvordan de unge oplever deres forældre i en kønnet kontekst.

6 Analysens første del

6.1 De unges positionering i forhold til forældrene i kontekst af en geografisk forståelse

En tilbagevendende tematik i mine interviews med de fem unge er, deres forståelse af afstanden mellem dem og forældrene. Flere af interviewpersonerne giver udtryk for, at de er på en specifik afstand fra barndomshjemmet og familien. Dette rummer både positive og negative konsekvenser og følelser for de unge og deres oplevelse af livet som udeboende. Dette tema er interessant for specialet, idet det fylder meget for de unge og deres oplevelse af dem selv i deres nye liv som udeboende.

6.1.1 Rasmines: savn der går ud over selvopfattelsen

Rasmine er en af de interviewpersoner, for hvem afstanden til hendes forældre og familie, betyder rigtig meget. For hende er afstanden til familien overvældende stor. Jeg spurgte hende, hvad afstanden til hendes forældre betød i hendes daglige liv:

“Ja altså det kan også være hvis mine forældre de kommer på besøg til Roskilde, så bliver jeg rigtig ked af det, når de skal til hjem. Fordi jeg ville jo bare ønske, at de også kunne blive. I hvert fald bare boede tæt på mig... Altså nu er der jo et 45 minutters kørsel og sådan. Der tager man ikke bare lige en aften og kører hjem og drikker en kop kaffe. Der det skal ligesom noget mere planlægning til. Og det har jeg rigtigt altså svært ved, at de ikke bare lige rundt om hjørnet, som jeg har været vant til altid.” (Interview med Rasmine, 25/5/22)

Hun har svært ved at være langt væk fra dem, og hun fortæller at hun ville ønske, at hun kunne dele sig mellem livet hos forældrene i det trygge barndomshjem og det spændende byliv i kærestens lejlighed i Roskilde. Hun fortæller mig, at hun fortsat føler, at begge steder er hendes hjem (Interview med Rasmine, 25/5/22). Rasmines identitet er stærk sammenknyttet med forældre og hendes barndomshjem. Ifølge Søndergaard er det vigtigt at undersøge de betingelser, hvorigennem identitet og selvet udvikles og fungerer igennem. Det er netop disse betingelser, der er interessante i spørgsmålet om Rasmines situation. Hun har i lang tid boet ét sted og været stærkt knyttet til hendes forældre. At hun er flyttet hjemmefra, skubber til hendes opfattelse af selv, og hun bliver efterladt med et savn til det, der har været så grundlæggende for hende som person i mange år: Hendes familie.

Hendes savn til barndomshjemmet og forældrene gennemsyrrer store dele af vores interviewsamtale og det er tydeligt, at det er noget, der fylder rigtig meget i hendes opfattelse af hendes livssituation og hende selv. Savnet til de trygge rammer hjemme hos forældrene vækker stærke følelser, og i samtalen om afstand begynder Rasmine at græde, da hun sammenligner sin egen livssituation med hendes storebrors:

“Ja, men jeg tror også det er det der med, at nu har min bror lige fået barn og det er min første nevø, og jeg vil da også gerne se ham vokse op og bare lige kunne køre derhjem. Og så en dag for nyligt, da hører jeg at min mor, far og min bror og hans kone har spist aftensmad sammen på en helt almindelig hverdag. Og det er bare sindssygt hårdt når det er det jeg gerne selv vil og drømmer

om at kunne. Men jeg bor langt væk og var ikke engang inviteret fordi det var en spontan middag.”
(Interview med Rasmine, 25/5/22)

Søndergaard (2006) fremhæver i hendes subjektbegreb, som jeg har beskrevet det i ovenstående afsnit om teorigrundlaget, at det er væsentligt at betragte subjektet i den givne kontekst eller kultur, personen befinder- og udvikler sig i. Individet skal finde sin egen plads i den givne kultur, det befinder sig i. Rasmine har svært ved at overgive sig til sin nye situation, og hun bruger meget tid på at sammenligne sig selv, med de muligheder hun ville ønske, at hun havde, eksempelvis at bo tæt på forældrene, så hun kunne deltage i spontane middage ligesom broderen. Rasmine har været vant til de trygge omgivelser i barndomshjemmet, og nu, efter at være flyttet hjemmefra, står hun i en situation, hvor hun må ændre opfattelse af, hvem hun er og hvad der er vigtigt for hende. Hun føler sig udelukket fra oplevelser i familien, fordi hun er flyttet hjemmefra.

Rasmine giver flere gange indtrykket af, at hun ikke ville være flyttet, hvis det ikke havde været fordi hun følte sig tvunget til at flytte sammen med kæresten da han købte en lejlighed. Da Coronavirus brød ud, flyttede hendes kæreste hjem til hende og hendes familie i forældrenes hus. Rasmynes mor har sukkersyge og lægerne vidste ikke, hvordan virussen evt. ville påvirke hende, så for at kunne være i samme boble som Rasmine flyttede han hjem til dem:

“Ja og så blev jeg også lidt tvunget til at skulle flytte hjemmefra... Og faktisk fra den dag han flyttede hjem til mine forældre, begyndte han at kigge på lejligheder. I starten der så jeg det mere som noget sjovt. Jeg gik og drømte og tænkte at en dag skulle vi flytte. Pludselig så var lejligheden der, og så blev det alvorligt og han snakkede med banken. Jeg havde så mange ambivalente tanker. For selvfølgelig skulle vi flytte sammen, men det var hele tiden år ude i fremtiden inde i mit hoved. Men pludselig stod der en lejlighed og vi begge to lide den, og så købte min kæreste den og jeg følte jeg skulle følge med.” (Interview med Rasmine, 25/5/22)

Rasmynes fortælling om hendes flytning fra hjemmet kan synes som en hvirvelvind. Ikke kun på grund af måden det foregik på, men også fordi hun giver udtryk for de mange følelser, hun oplevede undervejs. Hun følte, at det var den rigtige ting at gøre, at flytte hjemmefra med hendes kæreste: *”For det er sådan noget unge mennesker gør og det har mange af mine veninder jo gjort.”* (Interview med Rasmine, 25/5/22). Rasmine giver igennem disse citater udtryk for, at hun lader sig påvirke af andre forventninger og en samfundsmæssig diskurs om unges flyttemaner og hendes veninders oplevelser. Igennem Rasmynes udtalelser står det klart, at hun igennem ønsker og

forventninger, er gået med på ideen om at flytte hjemmefra. Samtidig med at hun igennem den sociale kultur hun er del af med hendes veninder, idealiserer det at flytte hjemmefra med en kæreste. I sidste ende viser det sig, at virkeligheden er en anden end de forventninger, hun havde. Hendes idealiserede ide om at flytte hjemmefra, matcher ikke den oplevelse hun har af livet som udeboende. Hun savner sin familie, og pludselig fylder dette meget mere, end hun havde forventet.

6.1.2 Mads: familie, følelser og afstand

En anden interviewperson der nævner afstanden hjem til barndomshjemmet, er Mads. Han flyttede fra en lille nordsjællandsk havneby til Svendborg for at læse til maskinmester. For ham betyder afstanden til barndomshjemmet og familien en hel del. Han savner at være tæt på dem rent fysisk:

“Jeg blev onkel sidste år til min søsters første barn. Altså det blev annonceret, at hun var gravid stort set samtidig med, at jeg flyttede. Man skal flytte samtidig med, at man skal være onkel, det er altså noget pis. Det er det irriterende, at jeg ikke kan være der nok. Jeg ville ønske at jeg kunne se dem noget mere, men så er det ekstra specielt, når man så ses. Så er jeg ham legeonklen der kommer hjem på besøg.” (Interview med Mads, 31/5/22).

Mads flytter langt væk fra sin familie, og ikke nok med det, så bliver han onkel ikke lang tid efter. I interviewet fortæller han meget levende om forholdet til sin lille niece og hvordan han nyder at tilbringe tid med hende. Mads taler sig selv ind i en diskurs om, hvad det er en ‘legeonkel’ kan og skal: “... være sjov...” og “... ham hun altid kan regne med, selvom jeg er langt væk.” (Interview med Mads, 31/5/22). I Davies og Harrés (1990) 2. procestype påpeger de at subjektet gennem forskellige diskursive praksisser, knytter mening til specifikke kategorier, hvorigennem subjektpositioner uddybes. Mads indsætter sig selv i kategorien ‘legeonkel’ og skaber en tilknytning til dette igennem de ideer, forestillinger og erfaringer han har med at være en sådan. Ligeledes er det ifølge Davies og Harrés teori, at selvet eksisterer gennem dets relationer til omverden og Mads har i høj grad taget titlen som onkel til sig, og han giver flere gange udtryk for, at han, afstanden taget i betragtning, ikke ser sig selv som en dårligere onkel: “... er lidt speciel på den måde. Måske hun, altså når hun bliver større, savner mig og bliver endnu mere glad for at se mig, når det så er.” (Interview med Mads, 31/5/22). Mads giver i dette også udtryk for nogle forventninger til hans og niecens forhold i fremtiden. Måden hvorpå han fortæller om den leg, og kærlighed, han har for sin niece, tegner et tydeligt billede af, at Mads, som i Davies og Harrés (1990) 4. procestype, har skabt et en følelsesmæssig tilknytning til det at tilhøre kategorien legeonkel. Mens Mads’ identitet har

været én i længere tid, så forhandles denne i forbindelse med, at han både flytter hjemmefra og samtidig skal være onkel. Jeg ser denne forhandling i hans brug af ordet 'legeonkel' og hans fortælling om, at det at flytte hjemmefra og blive onkel samtidig er ganske utilfredsstillende for ham. Mads indtager en ny rolle, som omsorgsperson og som en del af de voksne i familien. Mads' selv forhandles i overgang fra at være et barn i familien, og til at være en af de voksne, da næste generation kommer til.

6.1.3 Simon: Nyder afstanden til barndomshjemmet

Simon giver også et perspektiv på det med afstand til familien, i det han er flyttet fra Fyn til Lyngby. Simons familieliv har altid været præget af skænderier, og han fortæller mig i interviewet, at hans forældre, i perioder, også har drukket for meget. Han forbinder afstanden til barndomshjemmet med en frihed og følelse af at være lettet, som han ikke har haft før, og som betyder meget for ham:

“Jeg er meget glad for at jeg kom ind på studiet her på Sjælland. Jeg havde det ikke altid så godt derhjemme, så det var på tide, at jeg kom ud hjemmefra... Jeg synes, det har vist sig at være rart at være Så langt væk. Så føler jeg mig ikke tvunget til at være derhjemme og jeg føler mig mere som mig selv nu. Jeg savner godt nok min bror en gang imellem, men vi taler meget i telefon sammen, så det er fint på den måde.” (Interview med Simon, 14/6/22).

For Simon betyder afstanden til barndomshjemmet og hans forældre, at han oplever sig selv anderledes og han giver udtryk for, at han føler sig lettet og som en anden udgave af sig selv. I flytteprocessen har Simons identitet og hans opfattelse af selv ændret sig og-ud fra hans udtalelser er det kun til noget bedre. Med Davies og Harrés 2. procestype kan jeg se, hvordan Simon igennem forskellige oplevelser og fortællinger positionerer sig som værende bedre tilpas i livet som udeboende, og han lægger afstand til livet derhjemme især ved at sige “...det var på tide at jeg kom ud hjemmefra”. For Simon var det ikke en forhastet beslutning at flytte og det har, for ham, været en lettelse at komme væk fra barndomshjemmet og ud i nye omgivelser. I interviewet med Simon nævner han, at han har ondt af sin bror og han ville ønske at han kunne flytte hjemmefra sammen med ham, men at han er kun 17 år: *“... Han ville også være glad for at bo her, det er jeg sikker på. Jeg føler mig som en dårlig bror for at rejse så langt væk, men nogle gange må man jo tænke på sig selv først.”* (Interview med Simon, 14/6/22). At Simon ville ønske, at han kunne tage sin yngre bror med hjemmefra, er tegn på empati og at Simon, som i Davies og Harrés første procestype, så

skelner Simon mellem to kategorier, nemlig hvad det vil sige at være “en god bror” og en “dårlig bror”. Han mener selv, at han tilhører den sidste kategori, da han ikke har mulighed for at tage sin bror med ud af barndomshjemmet. Samtidig med, at Simon nu selv har fundet stor glæde i livet som udeboende, og hviler i den subjektposition, at livet som udeboende er bedst og kan lægge klar afstand til forældrene, så ville han ønske, at han kunne tilbyde broderen det samme.

I samtalen med Simon står det klart at han i høj grad trækker på det som Søndergaard kalder et “... livshistorisk specifikke erfaringer og et derigennem udviklet orienteringsberedskab med sig som en del af identiteten.” (Søndergaard, 2006, s. 38). Et eksempel på dette kunne være i dette uddrag hvor han taler om sin familie, og tonen bliver lidt mere dystert. Simon siger:

“Jeg har jo selv boet derhjemme i alle de her år og jeg har haft oplevelsen af at bo der [red. i barndomshjemmet] fra jeg var barn og indtil nu. Jeg ville da gerne prøve at sørge for at han oplever noget andet. Andet på den måde, at man får mere opbakning. Han er en følsom dreng og jeg tror bare han ville have bedre af et andet miljø...” (Interview med Simon, d. 14/6/22).

Her trækker Simon på nogle helt specifikke erfaringer fra hans egen opvækst hjemme, og han skaber en fortælling, hvor der er en klar kontrast mellem den gode opvækst hjemme og den mindre gode. Hans udlægning af sit eget barndom- og ungdomsliv er præget af negativitet og modstand. I Simons fortællinger positionerer han sig også igennem disse og de synlige følelser som opstår undervejs. Det at være hjemmeboende i hans og broderens barndomshjem, er en kategori han meget gerne vil løsrive sig fra. Samtidig med, at han ville foretrække at broderen kunne få samme muligheder som ham selv. Davies og Harrés (1990) 3. procestype beskriver, at hvordan et individ kan positionere sig i en kategori, ved at forestille sig, hvordan det må være at tilhører denne, fremfor en anden. Denne forestilling har Simon, på broderens vegne, i ovenstående citat. Det er ikke til at vide, om broderen ville have det bedre som udeboende, men Simon trækker på sine egne erfaringer og orienteringsberedskab og træffer herefter denne konklusion. For Simon ligger der altså mange følelser i at være flyttet, og han giver udtryk for at det er meget ambivalent. For imens han glæder sig på sine egne vegne over at være kommet videre ud i voksenlivet, så har han ondt af den bror, der stadig bor hjemme og som efter Simons ord “*har det lidt svært*” (Interview med Simon, 14/6/22).

6.2 Forventninger og normer forbundet med overgangen fra ungdoms- til voksenlivet

For nogle af interviewpersonerne var flytningen hjemmefra planlagt ned til mindste detalje og motiveret af et indre ønske om at bevæge sig videre fra barndomshjemmet og ungelivet i forældrenes rammer til noget andet. Andre motivationer er individuelle fra én ung person til den næste, og for nogle af interviewpersonerne har flytningen været skubbet godt på vej af forældrenes ønske om, at de skulle flytte. Et generelt træk for interviewpersonerne er dog, at de flyttede i forbindelse med at de skulle starte på studie.

6.2.1 Anna: Motiveret af et ønsket om noget mere

Dette gør sig eksempelvis gældende for Anna. For hende var det et velovervejet valg at flytte hjemmefra. Hun flyttede hjemmefra sammen med hendes daværende kæreste, og hun fortæller mig i vores interview, at det var rart at have en at følges med og det gav hende en ny måde at opleve sig selv på: *“Så var det jo ikke kun at flytte hjemmefra for at uddanne sig, men også for at flytte sammen med ham. Jeg følte mig meget voksen. Sådan: Nu har vi vores egen familie - ham og mig.”* (Interview med Anna, 16/5/22). Anna giver her udtryk for en forhandling af hendes identitet. Idet hun flytter hjemmefra sammen med hendes kæreste, er der to ting på spil: Hun er ikke længere hjemmeboende men udeboende. Det får hende til at føle sig voksen. Samtidig med at hun føler, at det er voksent at flytte sammen med en kæreste. Hendes selvopfattelse har ændret sig i denne forbindelse og hun skelner, set ud fra Davies og Harrés (1990) første og 3. procestype, mellem barndoms- og ungdomslivet og voksenlivet, både i konteksten af at være flyttet hjemmefra og være flyttet sammen med hendes kæreste. Hun positionerer sig i kategorien “voksen” og med udtalelsen “egen familie” kan jeg se, hvordan hun skaber en følelsesmæssig tilknytning til kategorien, og opfylder nogle af de forventninger, hun selv har til det at tilhøre kategorien “voksen”. Hun beskriver det, som en drøm der går i opfyldelse, for hun har altid drømt om at skabe en familie selv (Interview med Anna, 16/5/22). I samtalen med Anna kommer vi også ind på hendes oplevelse af at flytte hjemmefra, set i lyset af at være uden hendes forældre. Hun havde tidligere i interviewet nævnt, at det havde været meget følelsesladet for hende at skulle tage beslutningen om at flytte især fordi hun ikke altid har vidst om det ville blive en succes, men alligevel tog hun springet: *“Det har overordnet set været en god ting at flytte hjemmefra. Jeg havde længe tænkt over, hvad der skulle være mit mål med at flytte. Jeg har altid været meget plaget af angst, så jeg tror ikke, der var nogle der forventede, at jeg ville flytte langt fra mine forældre. Men jeg ville gerne have mig en*

uddannelse og ikke noget som de tilbyder i den by jeg kommer fra... Komme væk hjemmefra, bo for sig selv og selv bestemme om man vil spise Nutella morgen- middag- og aften... Jeg ville prøve at være selvstændig.” (Interview med Anna, 16/5/22)

I dette citat underbygger Anna med ord som “selvstændig”, og at hun gerne vil bestemme selv, hendes tilhørsforhold til kategorierne “voksen” og “udeboende”. Muligheden for at være selvstændig er noget som Anna nævner flere gange i interviewet, og det er noget hun tillægger stor værdi: *“Min familie har haft nogle forventninger til mig, både når det kommer til uddannelse, men de vil også gerne se mig stå på egne ben, og det er blevet indprentet i mig som noget der var godt og vigtigt.”* (Interview med Anna, 16/5/22). Anna lytter til sine omgivelser og lader sig påvirke af de forventninger, som hendes familie tillægger hendes overvejelser om at flytte hjemmefra og hendes valg af uddannelse. Det er i forhandlingen med hendes omgivelser at Anna har skabt en mening omkring det at flytte hjemmefra, og hendes oplevelse af, hvad der er vigtigt, er influeret af bl.a. hendes forældres holdninger til, hvad et godt voksenliv er, og hvad det indebærer. Anna allokerer mening til kategorierne “voksen” og “udeboende” ud fra en diskurs om, at det er godt at flytte hjemmefra og være selvstændig, da det er det, hun er vokset op med og som hun hører fra hendes omgivelser. Dette set ud fra Davies og Harrés (1990) 2. procestype. I det forrige citat fortæller Anna at hun i mange år har været besværet af angst, noget som hun også uddyber i vores samtale som værende *“... til tider invaliderende.”* (Interview med Anna, 16/5/22). Hendes angstlidelse har haft stor indflydelse på hendes forhandlinger af selv, og det har også været med til at påvirke hendes beslutning om at flytte hjemmefra. Annas angstlidelse er blot én af de konstituerende træk i hendes sociale identiteter, som Søndergaard (2006) argumenterer for, er med til at skabe en del af Annas identitet og oplevelse af selv. På trods af at angsten har fyldt meget for Anna, så er der mange andre identitetstræk, der også har fået lov til at indgå og været med til at påvirke den måde, hun opfatter sig selv på. Hun ville gerne opleve noget andet, komme væk, gå imod familiens opfattelse af, at hun ikke ville flytte pga. hendes angstlidelse.

6.2.2 Sebastian: “En kærlig opfordring”

For Sebastians vedkommende var det hans forældre, der skubbede på for, at han skulle flytte. De brugte forskellige teknikker til at opfordre ham til at tage beslutningen selv. Med tiden, blev Sebastian også selv mere og mere interesseret i at flytte, men forældrenes påvirkning er det, han fremhæver tydeligst:

“Jeg flyttede, fordi jeg følte at jeg skulle. Jeg har brugt et par år på at holde sabbatår nu, og mine forældre gav udtryk for, at det var på tide, at jeg skulle videre. De har nok hintet om det i næsten halvandet år nu, men de sidste måneder inden jeg tog beslutningen, der gjorde de så det, at de begyndte at finde forslag til uddannelser og bolig til mig. Det var tydeligt at, det var på tide at jeg smuttede og jeg kan jo også godt forstå dem.” (Interview med Sebastian, 21/5/22)

Sebastians forældre gav udtryk for, at de ønskede ham ud af hjemmet og at de havde en forventning til, at det nu var på tide. I samtalen med Sebastian bruger han også udtrykket “Det var på tide” eller *“Jeg har jo også den alder nu, hvor det er helt almindeligt, at jeg flytter hjemmefra”* (Interview med Sebastian, 21/5/22). Deri ligger en normativ forventning om, at der er en rigtig eller forkert alder at flytte hjemmefra i. Danmarks Statistik udgav d. 18. marts 2021 en publikation under navnet: *Flere hjemmeboende 18-21-årige* (Danmarks Statistik, 2021). I denne har forfatterne Connie Østberg og Lisbeth Greve Harbo lavet et overblik over hjemmeboende børn og deres vaner omkring det at flytte hjemmefra. I publikationen sammenlignes tal fra 2011, 2016 og 2021. I 2011 boede 57 % af de 18-21-årige unge i Danmark stadig hjemme hos mindst én af deres forældre, mens andelen af unge i samme aldersgruppe er steget til 64% i 2021. Når Sebastian giver udtryk for, at han har den rette alder til at flytte hjemmefra, så matcher dette også statistikken. For hvert år de unge mennesker bliver ældre, jo flere er flyttet hjemmefra. Det er derfor ikke en direkte sammenhæng mellem at være Sebastians alder og være flyttet hjemmefra (Ibid). Når Sebastian selv fortæller om hans motivation til at flytte hjemmefra, så bærer det også indtryk med sig af, at han har skulle prøve nogle ting og have sparet nok op, inden han tog afsted hjemmefra:

“Jeg har arbejdet i nogle år nu som både lærervikar og i supermarked og så har jeg tjent en masse penge som jeg har stående på en opsparing. Jeg har godt nok snart brugt mange af dem også... Der har været nogle muligheder mens jeg har boet hjemme, og det har været vigtigt for mig at opnå dem inden jeg flyttede.” (Interview med Sebastian, 21/5/22).

De ting Sebastian nævner, er bl.a. muligheden for at arbejde sammen med hans gode kammerater, og hans mulighed for at tage ud at rejse fordi han har sparet penge på at bo derhjemme fremfor at betale en høj husleje ude: *“Det er en del af mig alt det jeg har oplevet. Både festerne, rejsen til Afrika og mit arbejde. Det har altsammen lært mig en masse”* (Interview med Sebastian, 21/5/22). Sebastian beskriver i de to citater, hvordan han i interaktionen med forskellige kulturer og på arbejdspladserne, har udviklet sig og fået nogle grundlæggende erfaringer som han kan bringe med videre. Dette ser jeg især på måden, han beskriver hans erfaringer som “vigtige” og at de har lært

ham ”en masse”. Disse handlinger og erfaringer er ikke blot noget, han har oplevet de indgår også i hans identitet og hans orienteringsberedskab som Søndergaard (2006) beskriver, at man har med sig i sin identitet. Sebastians opfattelse af selv og hans måde at resonere afhænger af de oplevelser og erfaringer han har med fra tidligere. Nu er han nået til et sted i tilværelsen, hvor han er ved at være klar til at skulle videre. Samtidig skubber hans forældre på for at få ham ud af barndomshjemmet. Sebastians forældre kommer med forslag på alt fra uddannelse til bolig, og byder sig ihærdigt til, for at hjælpe ham med at flytte hjemmefra. For Sebastian giver det god mening at flytte. For ham er det tid at begynde på en uddannelse, og han fortæller mig, at det så giver rigtig god mening at flytte hjemmefra (Interview med Sebastian, 21/5/22). Ifølge Danmarks statistik flyttede 18.000 unge mennesker i 2020 hjemmefra, i forbindelse med studiestart. Det svarede til ca. 30 pct. af alle studerende, som startede på videregående uddannelser det år (Danmarks Statistik & Engmann, 2021). Ser man Sebastians flytning i dette lys, så giver det, som han siger ”god mening”, at flytte hjemmefra i denne forbindelse.

For Sebastian har det haft stor betydning, at han har kunne føle sig hjemme i den delejlighed han flyttede ind i og det har ikke været uden eftertanke, at han tog nogle valg til bl.a. indretningen også for at føle sig mere hjemme:

“Jamen altså det var lidt nervepirrende til at starte med. At have brugt 22 år af sit liv på bo ét sted... til lige pludselig at skulle flytte ind i et helt nyt sted. Jeg var meget nervøs for det til at starte med, men jeg synes faktisk det har været utrolig nemt. Jeg har også haft langt tid til at forberede mig. Jeg har for eksempel heller ikke rigtig haft sådan noget hvor jeg fik hjemve...” (Interview med Sebastian, 21/5/22)

Sebastian fortæller mig i interviewet, at han har gjort nogle tiltag for at skabe en hjemlig følelse på det værelse han har i den lejlighed, han deler med to roommates. Han har brugt meget tid på at forsøge at genskabe værelset som han boede på hjemme, på hans nye værelse. Han har placeret sengen, skrivebordet mm. på en sådan måde så det ligner hans ungdomsværelse. Det gør ham mere tryk og skaber en fornemmelse af hjemlighed for ham - samtidig med at han oplever en masse nye ting og skal være selvstændig (Interview med Sebastian, 21/5/22). At Sebastian indretter sit nye værelse, som det han boede på i barndomshjemmet, er en måde at fastholde noget af sin gamle identitet, mens der foregår en overgang til en ny. Sebastian forhandler mellem hans gamle jeg og det nye, mens hans opfattelse af selvet forhandles og fornyes i takt med, at han falder til i den nye lejlighed. Det er en kulturel omvæltning for Sebastian at flytte og han prøver at lette overgangen

ved at skabe en følelse af hjemlighed. Det har også været med til, at han har oplevet overgangen til livet som udeboende som ”utrolig nemt”.

6.2.3 Mads: “Jeg vil ud at se verden”

For Mads’ vedkommende var det at flytte hjemmefra også muligheden for at få åbnet dørene til nye og anderledes oplevelser. I vores interview, spørger jeg Mads, hvorfor han har valgt at læse på uddannelsen i Svendborg frem for den i København, som rent geografisk ligger tættere på hans barndomshjem og hvor hans familie bor. Han fortæller:

“For det første, så er der nogle tårnhøje forventninger til dig på uddannelsen i København og jeg er bare ikke boglig anlagt. For det andet, så er uddannelsen her i Svendborg rettet mod det rigtige erhverv og der er mange flere muligheder. Mange havde nok valgt at blive tæt på deres familie, men jeg er en bedre håndværker end teoretiker så jeg har valgt ud fra det...” (Interview med Mads, 31/5/22)

Mads har overvejet hans studievalg grundigt, og “det er et bevidst og velinformeret valg”, som han selv kalder det, at han går på uddannelsen i Svendborg (Ibid). Mads omtaler sig selv, og essentielt hans identitet, og kategorisere sig selv som “en god håndværker” og sætter dette i kontrast til at være “teoretiker”. To ting, som i Mads’ optik udelukker i hinanden i hans tilfælde. Søndergaard skriver, ud fra Davies og Harrés teori: *“De konstituerende kræfter, som individet må udvikle sit selv i gensidig processering med, former og anviser subjektpositioner, som individerne kan overtage som deres egne.”* (Søndergaard, 2006, s. 38). Dette er netop, hvad Mads giver udtryk for her, at han har gjort. Han har en opfattelse af sine egne evner, og ligeledes en opfattelse af uddannelserne og forventningerne til dem. Han danner sig herefter en opfattelse af, hvad der vil være bedst for ham, og han positionerer sig herefter ud fra hans overbevisning om, at uddannelsen i Svendborg bedst matcher et individ som ham, hvis primære force ligger inden for det håndværksmæssige.

For Mads’ vedkommende betyder det også noget, at uddannelsen i Svendborg giver ham mulighed for at arbejde meget nært med det erhverv, han ønsker at arbejde med, når han er færdiguddannet. Samtidig fortæller han, at han har nogle venner i København, som han ville være ked af at skulle være alt for meget sammen med, da det virker uundgåeligt for ham:

“... ikke bare at havne i den samme by som jeg kommer fra. Det er sgu for kedeligt. Og mine venner i København går alt for meget op i alkohol og fest og det er ikke det jeg vil. Jeg vil gerne ud at sejle

på et stort skib og arbejde der. Så får jeg også mulighed for at se dele af verden, som jeg ellers ikke havde. Det tror jeg er sundt. Altså at opleve det inden man får sin egen familie og det hele kommer til at dreje sig om andre end mig selv.” (Interview med Mads, 31/5/22).

I dette citat giver Mads endnu flere årsager til, at afstanden til København, og hans hjemby, er at væsentlig betydning. Han opstiller en kontrast mellem livet i hjembyen og København, og så det liv han nu lever i Svendborg. I førstnævnte vil det både være “kedeligt” og alt have et alt for stort fokus på alkohol og fest. Noget som han også fortæller, at han har gjort sig for meget i før, og som til tider har taget overhånd (Interview med Mads, 31/5/22). I sidstnævnte har han en forventning til, at han vil have nogle meget mere attraktive fremtidsmuligheder end i den første. Mads har altså lært at skelne mellem de to kategorier, han opstiller. Denne proces er med til, at han positionerer sig selv som værende bedst afsted med tilværelsen i Svendborg. Han vælger også netop den uddannelse fordi den giver ham muligheden for at udleve nogle drømme om at se verden. Han bruger udtrykket “sundt” om det at komme ud og opleve verden, især inden han vil slå sig ned og få en familie. Mads forestiller sig, hvordan det vil være at tilhøre kategorien af individer, der har været ude og opleve verden. At det vil være en “sund” handling at gøre, inden han slår sig ned. Dette er ifølge Davies og Harrés (1990) 3. processtype med til at skabe konkrete positioneringer skaber en fornemmelse af sig-i-verden og en følelse af mening. Hvem Mads har været som individ tidligere, har ændret sig, til sammenligning med, hvem han er nu. Førhen prioriterede han at feste, drikke og være ham, som alle ville være sammen med (Interview med Mads, 31/5/22). Dette er noget, han nu lægger afstand til, og ikke ønsker skal være en del af hans identitet nu. Dette ser jeg igennem den måde, hvorpå han positionerer sig overfor sine venner i København og den måde han afviser at deltage i deres festkultur.

6.3 Ensomhed i forbindelse med at flytte hjemmefra

Et tema som træder frem igen og igen i fire ud af de fem interviews af følelsen af ensomhed. For nogle af interviewpersonerne fylder det meget, for andre noget mindre. Lige meget hvad, så er det noget interviewpersonerne selv fremhæver som en faktor i det at være flyttet hjemmefra og som jeg i dette speciale har valgt at inddrage, da det er noget som virker essentielt udfordrende for de unge.

6.3.1 Anna: overrasket over at være ensom i den andens selskab

Følelsen af ensomhed kom bag på Anna, da hun flyttede hjemmefra sammen med hendes daværende kæreste. Hun fortæller i vores interview, hvordan det kom som en overraskelse for

hende, at hun skulle føle sig ensom i hendes parforhold, for hvordan er man ensom i selskabet med en man elsker? For hende var det at flytte jo forbundet med en glæde og en spænding, som blev afløst af en anden række følelser:

“Jeg synes egentlig det værste har været at jeg har følt mig meget ensom og det kom i virkeligheden meget bag på mig, at jeg skulle sidde med den følelse så ofte som jeg har gjort. Selvom jeg havde min ekskæreste hos mig, så var vi ikke særligt gode til at bo sammen... Jeg så ham som regel kun til aftensmadstid og når vi gik i seng. Det gjorde det ensomt... Jeg var rigtig ked af føle mig alene, også selvom han var der. Så ville jeg hellere bo helt alene.” (Interview med Anna, 16/5/22).

Annas oplevelse af hvordan det skulle være at flytte sammen med hendes ekskæreste viste sig at være helt anderledes end forventet. Hendes opfattelse af livet som udeboende, ændrede sig i takt med at hun levede det, ligesom hendes opfattelse af hvordan det skulle være at bo sammen med kæresten også ændrede sig også. Tidligere i analysen så vi, hvordan Anna ønskede at positionere sig som “voksen” og hvordan det hang sammen med, at hun boede sammen med sin kæreste og de udgjorde en familie. Men i realiteten så hun sjældent kæresten og slet ikke på den måde som hun havde forestillet sig. I takt med at Annas får andre oplevelser, og finder ud af, hvad livet som udeboende har at byde på, så bliver hun både præsenteret for nogle nye udfordringer, ensomhed, men hun bliver også overvældet af, at hendes ideer og drømme for kategorimedlemskabet for “voksne” ikke levede op til forventningerne. For Anna blev ensomheden også medspiller i, at hun tog hendes tilværelse op til overvejelse og i sidste ende brød med hendes kæreste og flyttede fra deres fælles lejlighed. Det gav anledning til at forhandle hendes oplevelse af selv og hendes identitet blev også taget op til overvejelse. Hun opstiller nu en ny positionering: Hun vil gerne bo alene. I den sidste sætning af ovenstående citat sammenkæder hun det at bo sammen med kæresten med at være ked af det og ensomheden. For at undgå denne følelse af tristhed og ensomhed foretrækker hun at bo alene. Hun skaber altså et tilhørsforhold til kategorien “at bo alene”, og hun har en forventning om, at hun vil blive gladere af at være for sig selv. Da vi senere i interviewet kommer ind på den tilværelse, hun lever nu, spurgte jeg hende om hun stadig oplever at føle sig ensom?

“Jeg føler mig ikke lige så ensom mere. Nogle gange gør jeg, men det kan jeg høre på mine venner der også er flyttet hjemmefra, at de også gør. Måske det bare er et grundvilkår, når man flytter. Lige meget hvad, så føler jeg mig mere som mig nu. Jeg laver sjove ting, og er ikke afhængig af at være nogens kæreste. Jeg har fundet ud, af at det er sjovt at gå på dates for eksempel. Det troede

jeg ikke jeg ville synes om, men generelt synes jeg det er sjovt at møde nye mennesker nu.”
(Interview med Anna, 16/5/22).

Anna sammenligner her hendes egen opfattelse af at være flyttet hjemmefra og føle ensomhed, med hendes venners oplevelser af netop det samme. Hun taler ind i en diskurs, der gør følelsen af ensomhed tilladelig og normal - netop fordi hun oplever, at andre også har det sådan. Betragter man statistik om ensomhed er Annas udtalelse af, at hun ikke er alene med følelsen af ensomhed, ikke helt urealistisk. Hun taler ind i den virkelighed som også fremgår af statistikken i rapporten *Ensomhed i Danmark - analyse af befolkningsdata fra 2017* (Lasgaard et al., 2020). Her står det klart at 12,3 % af unge i aldersgruppen 16-29 år oplever at føle sig ensomme (Ibid, s. 13). For folk i samme aldersgruppe som Anna, gør det sig gældende at 12,7 % af unge i aldersgruppen 21-23 år føler sig ensomme (Ibid). Ligeledes fremgår det af statistikken at der, er en mindre kønsforskel, som bæres af, at flere unge kvinder end mænd føler sig ensomme (Ibid, s. 15). Det er dermed plausibelt, at Anna har ret i at flere af hende, og hendes venner også føler sig ensomme set i lyset af statistikken.

I samme citat fortæller Anna, at hun efter at være flyttet, og det at hun er kommet ud og bo uden at have en kæreste, har ændret hendes måde at se det at date og møde nye mennesker. Hun havde kun sparsom erfaring med dette fra før, og nu er hun blevet meget glad for det. Anna synes, det er sjovt at møde nye mennesker, og i citatet ovenfor siger hun “det troede jeg ikke jeg ville synes om”. Dette viser, at der er sket en udvikling i forbindelse med, at Anna er trådt ind i ny kultur, som hun ikke har været vant til før. Ud fra de tidligere analyseafsnit om Anna ved vi, at hendes daværende kæreste havde stor betydning for hendes identitet samt drømme og håb. Med ham ude af billedet har hun måtte forhandle med hendes identitet, og finde andre måder at indgå i verden på, især også for at undgå ensomhed. På den måde, ser vi hvordan også dette har været en del af hendes identitetsforhandling - i en sådan grad at hun har valgt at lade det få en plads i vores interview.

6.3.2 Mads: Ensomhed og nye venner

Mads taler også om ensomhed i vores interview. Han er rejst til en anden landsdel for at tage sin uddannelse, samtidig med at han stadig sørger over sin mors død. For ham fylder ensomheden ikke så meget i hverdagen, men den sniger sig frem, når han føler sig ked af det og så får den lange afstand til familien og barndomskammeraterne alligevel betydning:

“Ja det gør jeg [red. føler sig ensom] på dage hvor jeg sidder alene og måske er lidt trist over ting og sager, lidt af hvert. I takt med at jeg ikke er vokset op her og ikke kender dem, så er det underligt at være langt væk fra ens familie. Men det er svært for jeg kan ikke tale med mine nye venner på samme måde som med dem hjemme fra min hjemby af. På den måde kan jeg godt føle mig ensom, men det er ikke fordi jeg går rundt herovre og føler mig ensom til daglig.” (interview med Mads, 31/5/22)

Mads beskriver følelsen af ensomhed som “kortvarig” og “overkommelig” i vores samtale (Interview med Mads, 31/5/22). For ham er følelsen af ensomhed noget, der ligger i baggrunden og som kun dukker op i specifikke sammenhænge, som oftest når han mindes sin mor. At Mads’ mor er gået bort, kan tilsluttes til Søndergaards begreb om “*livshistorisk specifik erfaring*” (Søndergaard, 2006, s. 38). Den erfaring, eller oplevelse, Mads fået i forbindelse med moderens død og den efterfølgende tid, vil for altid være en del af hans sociale identitet. Dette kommer til udtryk flere steder i vores interview, og det er også noget, der vil fremgå senere i denne analyse. Mads føler ikke at han kan tale med sine nye venner om situationen, og kan derfor godt føle sig ensom med tanker om det. Han fortæller, at han prioriterer at socialisere sig blandt hans medstuderende og lave sjove fritidsaktiviteter for ikke bare at sidde derhjemme hver dag efter undervisning. Mads er eksempelvis begyndt at køre mountainbike i området omkring hans lejlighed. For ham er det en måde at holde ensomheden på afstand: *“Så kommer jeg ud og bruger fysisk energi eller altså fysikken fremfor hovedet. Det er meget rart at kaste sig op på cyklen og kører afsted. Ud og opleve naturen og glemme de svære tanker... Det er godt for mig.”* (Interview med Mads, 31/5/22). Mads beskriver den nye hobby som noget der er ”godt” for ham, for på den måde at komme ud af følelsen af ensomhed, og samtidig få rørt sig lidt.

6.3.3 Rasmine: Drive sig selv til vanvid

En der også kæmper meget med følelsen af ensomhed i hverdagen, er Rasmine. Hun har måtte tilrettelægge hendes hverdag på en måde, hvorpå hun undgår at være for meget alene, så hun kan nedbringe tiden, hvor hun oplever ensomhed. Flere gange i interviewet taler hun om, at ensomhed nogle gange overvælder hende, og at hun synes det er rigtig svært at opleve sig selv være så ængstelig:

“Jeg tror at hvis jeg ikke havde haft noget at lave fra 8 til 16 så tror jeg, jeg var blevet sindssyg af at være herhjemme. Det havde været meget ensomt, fordi min kæreste arbejder og først har fri

klokken 18... Og så er jeg jo bare mig fra 13 til klokken 18, hvor jeg ikke laver noget. Eller i hvert fald ikke sammen med nogen, og det bliver også ensomt. Men jeg er også blevet bedre til at nyde mit eget selskab. Jeg har fundet måder at holde mig selv i gang med et eller andet, men det bedste er at gå på arbejde.” (Interview med Rasmine, 25/5/22)

For hende er ensomheden knyttet stærkt til hendes identitet og selv. Dette ser jeg igennem Rasmines brug af udtryk såsom “at blive sindssyg”, “drive mig selv til vanvid”, “savnet bliver ulideligt når jeg er ensom” når hun taler om det at være alene. For hende har det været umådeligt svært at være alene og hun giver udtryk for, at ensomhed er noget der skal slås ned, og udelukkes fra hendes hverdag. Alligevel har hun fundet metoder til at holde ensomheden væk, eller udholde den. Enten ved at tage på arbejde eller være sammen med hendes venner. I nogle tilfælde har hun nu også lært at nyde sit eget selskab til trods for ensomheden: *“Det har taget sin tid og jeg har måtte se indad for at finde ud af, hvad der gør mig ked af det. Jeg føler mig som en dårligere udgave af mig selv. Jeg vil jo gerne være glad.”* (Interview med Rasmine, 25/5/22). I dette læser jeg endnu en forhandling af hendes identitet og selv. Hun oplever sig selv som en dårligere udgave end normalt, når hun føler sig ensom. Ensomhed bliver en negativ ting, som skal elimineres, ellers er hun ikke en god udgave af sig selv. Rasmine kæmper for at finde en måde at adskille sig fra følelsen af ensomhed og ængstelighed: For at blive glad. Hun har et tydeligt billede af, hvad der er den “gode” udgave af hendes selv, og hvad der er den dårlige. Med Davies og Harrés (1990) procestyper kan jeg se, hvordan Rasmine har lært at skelne mellem disse to udgaver af hende selv. Samtidig opererer hun med to kategorier: At være “den ensomme person” og “den glade person”. Hun inddrager nogle tydelige diskursive forhold i samtalen om hendes oplevelse af ensomhed. Hvis hun er ensom, så er hun en dårligere udgave af sig selv, så er hun trist og ugidelig. Hvis hun derimod kunne træde ud af ensomheden, så forventer og oplever hun, at hun er glad, ses med sine venner og familie og er en bedre udgave af sig selv. Hun skaber et følelsesmæssigt bånd til begge kategorier, men hun foretrækker klart at skulle tilhøre kategorien “den glade person”. Ensomheden er en ting som hun har måtte arbejde på og forhandle med, for at finde tilbage til den gode udgave af hende selv og acceptere hendes eget selskab.

6.4 At blive voksen igennem handlinger

Et af specialets formål er at undersøge de problematikker de fem unge møder i overgangen fra ungdomslivet hjemme, til en tilværelse som udeboende. I samtalerne med de unge oplevede jeg, at det ikke kun var psykiske udfordringer der gik, de unge på. Der var samtidig også en del praktiske

og fysiske udfordringer, som de gav udtryk for, der fylder i deres hverdag. Selvom det på overfladen synes at være trivielle hverdagspligter, så fortæller nogle af unge, at det kan være svært at ringe og bede om hjælp eller rent faktisk at lykkes med opgaverne, mens det for andre slet ikke er et problem og handler om stamina og selvdisciplin. Hverdagsopgaverne er for de unge mennesker kædet sammen med deres selvopfattelse i den måde, de fortæller om de udfordringer, de står overfor dagligt eller som de er stødt på i forbindelse med at være flyttet hjemmefra. En ting som alle de unge nævner i vores interview, når snakken falder på ændringen fra livet hos forældrene til livet som udeboende er det, at man har ansvaret for de praktiske hverdagsting selv. Pludselig er de unge selv ansvarlige for vasketøj, oprydning, at skulle tjekke elmåleren og meget mere. For nogle af interviewpersonerne har det været en stor udfordring og er det til stadighed, nogle stikker endda hellere hovedet i jorden end at tage fat på en opgave, mens andre kaster sig med hovedet først ind i nye opgaver eller bruger værktøjer til at finde løsninger.

I dette speciale har jeg ikke taget højde de fem unges familieforhold såsom skilsmisser og økonomiske forhold. Dette er noget som i høj grad også vil kunne påvirke måden, hvorpå et ungt menneske oplever det at flytte hjemmefra. I det følgende spiller økonomi dog alligevel lidt ind, men det er ikke noget jeg går i dybden med.

6.4.1 Simon: Styr på økonomien for bedre at kunne indgå i kollegiekulturen

For Simon betyder økonomien meget i forbindelse med at være blevet udeboende og ikke at være under forældrene længere. Han fortæller, at han vokset op i en klassisk middelklassefamilie, hvor pengene skulle strækkes for, at det hele kunne løbe rundt. Han har fået meget betalt i barndommen, men hans forældre har gjort meget, for at han skulle lære betydningen af at tjene sine egne penge og hvordan man bruger dem bedst muligt, da han blev lidt ældre. Dette er noget han også prioriterer nu efter han er flyttet:

“Altså for mig har det været rigtig vigtigt at prioritere mine penge hver måned... Jeg vil gerne have mulighed for at have overskud rent økonomisk, så jeg ikke lige pludseligt er på røven. Jeg har jo kun min SU, min opsparing og den løn jeg får på mit studiejob. Jeg bor heldigvis på et forholdsvist billigt kollegieværelse, men jeg har også en hobby som betyder rigtig meget for mig og det kræver også at jeg lægger nogle penge til den. Jeg cykler rigtig meget. Det er noget som en af min kollegie kammerater har fået mig med til.” (Interview med Simon, 14/6/22).

Simon har en motivation for at forvalte sine penge med omhu. Hans hobby og hvilke aktiviteter han laver sammen med sine nye kollegiekammerater, er med til at definere, den han er. Med Davies og Harrés (1990) positioneringsbegreb kan jeg se, at Simon skaber en følelsesmæssig tilknytning til fællesskabet omkring cykling. Samtidig lever han sig ind i det fællesskab og den kategori det er at være med i den lille cykelklub på kollegiet. Han positionerer sig tydeligt som en del af denne gruppe/kategori. Dette ser jeg i hans måde at prioritere sine penge på, samt i hans følelsesmæssige tilknytning til det at være med i cykelklubben. Han beskriver hvordan hobbyen: "... betyder rigtig meget for mig" og hans prioriteringer går derefter.

Et andet sted hvor dette også fremgår er, ved at Simon har en budgetmodel i Excel som han bruger hver måned, til at finde ud af hvordan han bedst bruger sine penge. Simon fortæller, at han gerne vil nøjes med at spise rugbrødsmadder og havregrød alle ugens dage og at han ikke har: "... *noget behov for det helt store kulinariske, hvis det betyder, at jeg kan lave andre sjove ting, som giver mig glæde for eksempel at købe nye fælge til min racer eller tage i fredagsbaren.*" (Interview med Simon, 14/6/22). Simon navigerer hans prioriteringer efter den kultur, han har valgt at være en del af. Den kultur Simon er en del af her, er altså en gruppe af unge studerende, der med Simons egne ord "*Er bidt af en gal cykel*" (Ibid) og som finder fællesskab og glæde i at bruge ressourcer, penge og tid, på at lave det, de synes er sjovt.

6.4.2 Sebastian: Føle sig godt rustet til at flytte ud

En der til tider har svært ved at få tingene gjort i det nye hjem, er Sebastian. Han fortæller, at han har været vant til at forældrene har gjort meget af det praktiske arbejde i hjemmet, og at han kun har haft ganske få forpligtelser ud over at betale en lav husleje de sidste to år, han boede hjemme. Sebastians forældre har i de sidste år, hvor han boede hjemme sat flere og flere krav op om, at han skulle tage del i husholdningen, så han kunne være bedre rustet, når han flyttede. Sebastian siger også, at det var en af de måder, de prøvede at få ham ud af huset på, men på en omsorgsfuld og opmuntrende måde:

"Jeg vil gerne sige at jeg har været okay godt rustet til at flytte hjemmefra. Mest fordi mine forældre ofte har forlangt af mig, at jeg skulle lave mad en dag om ugen, tage en del af opvasken dagligt, og begynde at hjælpe til med at tømme og lægge tøj sammen... Jeg føler at jeg har fået en forståelse, men jeg er stadig meget doven omkring mange af tingene. Sådan er jeg bare som

person... Men jeg vil også sige at jeg kender mange som ikke kan finde ud af at lave mad, eller som ikke kan lide at lave mad. Så jeg er ikke alene om det.” (Interview med Sebastian, 21/5/22)

Sebastian giver udtryk for, at han ikke føler en indre motivation til at ordne de praktiske opgaver i lejligheden herunder en aktivitet som madlavning. Han omtaler sig selv med ordet “doven” og sammenligner sig selv med andre jævnaldrende bekendte, som har det ligesom ham. Han positionerer sig indenfor en normativ fortælling om, at der er en vis gruppe af unge, for hvem de praktiske opgaver bliver nedprioriteret på grund af enten dovenskab eller manglende lyst. Problematikken opstår først, ifølge ham selv, når andre personer stiller krav til ham. Indtil da, er det at være “doven” og et “uengageret” blot en del af hans selvopfattelse og måden at beskrive sig selv på, for at forklare sine handlinger. Det taler ind i den måde, han opfatter handlinger som acceptable/uacceptable på, i livet som udflyttet ungt menneske (interview med Sebastian, 21/5/22). Til trods denne accept, og selvfortælling om at være doven, så har Sebastian fået gennemført, at han og de to roommates har en fælles rengøringsdag hver uge og han har ansvaret: *”De to andre roder mindst lige så meget som mig. Det er vildt nok. Og da jeg har boet her længst og står på lejekontrakten, så føler jeg et ansvar for at være den, der får tingene gjort og derfor har vi lavet aftalen om, at vi hjælpes hver onsdag... Det fungerer nogenlunde, men jeg kan ikke lide at være ham, der bosser rundt med de andre.”* (Interview med Sebastian 21/5/22).

Selvom Sebastian giver udtryk for at være doven og uengageret, så tager han alligevel teten for at der er en vis grad af renlighed i lejligheden. Dette dog primært motiveret af en følelse af ansvar, og at de to andre lejere er lige så dårlige til at holde orden som ham selv. Sebastian kan ikke lide at ”bosse rundt” med de andre, altså bestemme hvornår tingene skal gøres, men pga. hans historie som ansvarshavende lejer, så skal tingene gøres, derfor virker han også ganske tilfreds med den aftale af minimumsdeltagelse i rengøringen, som de alle tre har indgået i lejligheden. Sebastian har et kontrasterende forhold til det praktiske arbejde i livet som udeboende, og det sætter også hans selvopfattelse på spidsen, i det han både omtaler sig selv som doven og ansvarlig for de samme opgaver.

6.4.3 Mads: Man må selv tage ansvaret

Som kontrast til Sebastians følelse af dovenskab står Mads’ udtalelser om netop det at skulle ordne praktiske opgaver i hans lejlighed. Mads har ikke været vant til *“... den store service derhjemme.”* (Interview med Mads, 31/5/22) og har hele sit liv fået mange opgaver i hjemmet af især praktisk

karakter. Derfor var han også meget kontant i vores interview da snakken faldt på ansvaret omkring praktiske opgaver i hverdagen:

“Det er jo bare ting der skal gøres. Hvis du ikke vasker dit tøj, så bliver du nødt til at møde frem i beskidt tøj. Hvis du ikke gør rent, så bor du i en svinesti. Hvis du ikke laver mad, så går du sulten i seng. Så jeg føler ikke at jeg har haft et valg. Jeg har bare lært at få tingene gjort. Når du flytter hjemmefra, så må du også tage et ansvar. Så må du fandme også selv tage dig sammen og få tingene gjort. Ingen andre gør det end mig jo og jeg gider da ikke være ham der den slappe, der ikke får tingene gjort.” (Interview med Mads, 31/5/22).

I samme moment omtaler Mads sig selv som “chefen” og at det jo er chefen der står med det helt store ansvar, der skal løftes. Han giver udtryk for at de praktiske opgaver er en blanding mellem et nødvendigt onde og et vigtigt ansvar for ens egen tilværelse. Han positionerer sig også i modsætning til “den slappe” som ikke får ordnet de praktiske aspekter af livet som udeboende, og positionerer sig i samme omgang som en handlekraftig “chef” for hverdagsopgaverne: *“Hvis der for eksempel skal skiftes en pære, så gør jeg det sgu selv. Det har jeg ikke brug for min fars hjælp til...”* (Interview med Mads, 31/5/22). I det ligger der også en identitetsforhandling, dette ser jeg hans valg af ord til at beskrive forholdene omkring hverdagsaktiviteterne. Han har taget et tydeligt valg om, at han som individ ikke er interesseret i at blive sat i samme kasse som folk der ikke kan tage sig sammen og få tingene gjort. Han sætter meget tydeligt to kategorier op: Ham der kan selv og får tingene gjort, og ham der er slap og lever med, i dette tilfælde, en grad af rod. Han placerer sig selv i den første kategori. Han er typen, der kan selv, og ikke har brug for andres hjælp. Samtidig henviser han i interviewet til, at han altid har fået lov til at deltage i aktiviteterne derhjemme, hvis der var noget der skulle laves eller lappes på barndomshjemmet. Samtidig har han i kraft af sin uddannelse en masse håndværksmæssige kundskaber, som han selv mener har givet ham en fordel i forbindelse med at være flyttet hjemmefra.

6.4.4 Rasmine: Fars hjælp til det praktiske

Rasmine griber tingene lidt anderledes an end de andre interviewpersoner. Mens hun ikke har problemer med at klare almindelige hverdagsopgaver såsom opvask, vasketøj eller lignende, så vælger hun ofte at ringe til sine forældre, hvis der opstår uforudsete problematikker i hende og kærestens lejlighed. Nogle problematikker hentyder hun endda selv til, at hun burde kunne finde en

løsning på selv, men det er nemmere at kontakte hendes forældre - og i nogle tilfælde er det også en måde at knytte bånd med hendes forældre på:

“Hvis nu at fjernsynet ikke fungerer eller min computer lige pludselig driller. Altså så er det også med at få ringet til far og høre, hvad det er uden jeg lige selv får tænkt mig om først. Nogle gange ringer jeg også bare fordi det er hyggeligt og jeg tror at det er rart for os begge. Han er jo stadig min far og vil gerne hjælpe mig... Jeg mener, at så får jeg hjælp og er sikker på hvad jeg gør og samtidig får min far lov til at hjælpe mig og føle sig værdsat.” (Interview med Rasmine, 25/5/22).

For Rasmine er det at bede sin far om hjælp både et gode for hende selv, og for faderen. Hun hjælper ham, til at hjælpe hende med at løse de problematikker som hun, i en vis udstrækning godt kan klare selv, men som hun ønsker hendes fars input og hjælp til. Som det fremgår af de tidligere afsnit om Rasmine i denne analyse, så indgår Rasmines forældre som en stor del af hendes identitet og hendes måde at relatere sig til tilværelsen. Med Davies og Harrés (1990) procestyper, kan jeg se hvordan Rasmine i ovenstående citat viser, hvordan hun vælger at positionere sig i forhold til sine forældre. Med ordene “han er jo stadig min far” positionerer hun sig selv i kategorien “datter”. Og med diskursen omkring, hvad en datter skal bruge sin far til, og hvad en far kan gøre for sin datter, viser hun, hvordan hun skaber et tilhørsforhold til kategorien og et følelsesmæssigt tilhørsforhold.

Rasmine fortæller ligeledes i interviewet, at hun har lært en del praktiske færdigheder efter at være flyttet hjemmefra. Hun har eksempelvis selv hængt et spejl op i sin entre: *”Det behøver jeg ikke hjælp til mere, men jeg kan godt stadig tage mig selv i nogle gange at ringe og spørge. Altså for at få bekræftelsen i at jeg gør det rigtige.”* (Interview med Rasmine, 25/5/22). Mens Rasmine flere gange i vores samtale giver udtryk for, at hun er god til at stå på egne ben, og beskriver sig selv som selvstændig, så er dette endnu et eksempel på, at hun stadig har et stort behov for at skabe et tilhørsforhold og opretholde tilknytningen til sine forældre.

6.4.5 Simon: Vil helst klare sig selv

I modsætning til Rasmine, som udviser et stort behov for en tilknytning til hendes forældre selv i hverdagsopgaverne, så er Simon en helt anden situation. For ham er hverdagsopgaverne endnu en mulighed for at skære båndene for hans afhængighed til forældrene over. Simons forældre har igennem barndommen været gode til at inddrage Simon i huslige opgaver af større og mindre grad. Efter han er flyttet hjemmefra, har Simon fundet nye taktikker til at finde svar og løsninger på sine problemer af praktisk karakter:

“Jeg vil allerhelst klare opgaverne selv. Jeg synes ikke der er nogen grund til at involvere mine forældre i den slags, de har så meget andet at se til... og så er jeg blevet bedste venner med Google... jeg vil hellere Google mig til hvordan jeg gør tingene, eller spørge mine venner på kollegiet, end at ringe til mine forældre. Jeg vil jo gerne kunne selv. Det lyder lidt stædigt, men det er vigtigt for mig. Og når jeg spørger mine venner på kollegiet, så går der fællesskabsfølelse i den og det er rart...” (Interview med Simon, 14/6/22)

Jeg ser to ting i Simons udtalelser: For det første giver Simon, endnu en gang udtryk for, at han positionerer sig væk fra sine forældre. Med dette forstår jeg, at han gerne vil opsætte et skel mellem dem og ham selv. “Forældrene” og “det udeboende barn” som to adskilte enheder, der ikke nødvendigvis behøver at interagere med hinanden. Dette ser jeg når, han har giver udtryk for, at han ikke har lyst til at involvere dem i sine problemer. Både fordi de har meget andet at se til, men også fordi Simons forældre, som han senere i interviewet fortæller, ikke altid går helhjertede ind i at hjælpe ham: *“... og så bliver det noget rod, hvor vi bliver uvenner igen.”* (Interview med Simon, 14/6/22). Desuden fortæller Simon også, at han i mange år gerne ville lægge afstand til forældrene, primært på grund af deres alkoholmisbrug. Han vil helst ikke associeres med netop den del af deres forældreskab, og derfor vil han hellere holde sig væk, efter han er flyttet hjemmefra. Simon trækker sig fra forældrene for at skabe den fysiske afstand, han så ihærdigt søger og fortæller mig om i interviewet.

For det andet udviser Simon, i ovenforstående citat, også her et ønske om at fordybe sig endnu mere i det fællesskab, han har fundet på sit kollegie. Især det at kunne hjælpe de andre unge på kollegiet, virker som et adgangskort til den kultur, der findes på kollegiet: *“Jeg har eksempelvis lige købt en ny skruemaskine fordi det mangler vi tit her på kollegiet. Jeg føler lidt, at det er min måde at bidrage til, at jeg også er en god ven, man kan spørge om hjælp.”* (Interview med Simon, 14/6/22). Simon har aflæst nogle af de kulturelle koder, som Søndergaard (2006) beskriver som væsentlige for legitimiteten af deltagelsen i en kultur. Derfor har han valgt at bruge nogle af sine egne penge, for at udvise at han også gerne vil være en aktiv, deltager i den kultur han befinder sig i på kollegiet. En kultur som afstedhjelpes af venlighed og samarbejde om hverdagsopgaver.

7 Analysens anden del

7.1 Hvordan de unge bruger deres forældre

I det ovenforstående analyseafsnit har jeg undersøgt, hvordan de fem unge forhandler deres identitet, i overgangen til at være udeboende, og hvordan de positionere sig i de nye forhold de oplever, både til familien, vennerne og dem selv. Igennem analysen står det klart, at de unges tilknytning til familien fylder meget, og det indtager forskellige former for afhængighed og savn. Derfor vil jeg i det følgende se endnu nærmere på de unges forhold til deres familie, især forældrene eller de familiemedlemmer, der figurerer forældre for dem. Når man flytter hjemmefra, ændres den identitet man har haft som hjemmeboende barn og jeg har set og lavet en analyse af, hvordan de unge skaber en identitet som udeboende, og hvilke faktorer der betyder noget for dem. Det er et markant skifte, som for nogle af mine interviewpersoner har været rigtig svært. Men når man flytter hjemmefra, så skal man selv sætte reglerne, og man vil måske have lyst til at spørge sine forældre til råd. Ud af mine interviews kan jeg fremlæse en kønslig faktor. Det er denne jeg ønsker at undersøge i det følgende analyseafsnit.

7.2 Kontrasten mellem forældre: mor/far - kvinde/mand

I de fem interviews spurgte jeg flere gange ind til, hvordan de unge bruger deres forældre i hverdagen. Med det spørgsmål ønskede jeg at finde ud, af hvilke opgaver de unge stiller deres forældre, efter de ikke længere er hjemmeboende. Med opgaver skal forstås psykisk støtte, økonomisk hjælp og praktiske opgaver. Dette er noget jeg også vil komme ind på senere i analysen. I disse spørgsmål talte flere af interviewpersonerne også ind i en diskurs om, at mænd kan én ting og kvinder en anden. Her vil jeg gerne vende tilbage til det citat jeg havde med i teorifsnittet: *”Og det er blandt andet opmærksomheden på forskelle ikke bare mellem, men også inden for kønskategoriene, der fungerer som en potentiel motor i analysen...”* (Søndergaard, 2006, s. 60-64). Det er netop denne opmærksomhed på forskellene mellem forældrene, som står tydeligt frem i mine interviews. Mor er god til at være omsorgsfuld og hjælpe med vasketøj og far er mere praktisk anlagt.

7.2.1 Rasmine: 'Bonder' på et kvindeniveau

Dette er noget som fylder for interviewperson Rasmine. Hun fortæller mig i interviewet at det hun primært bruger hendes mor til, er som støtte:

“Jeg ringer til min mor hver dag efter aftensmad. Bare for at tjekke ind og hører om hun er okay... Så fortæller hun tit om noget hun har oplevet på sit arbejde, eller hvis der er noget sladder. Min far siger at vi er nogle rigtige høns når vi snakker sammen. Men det forstår han ikke, for det er nok en kvindeting. Så hun holder mig opdateret på ting der også kommer mig ved og jeg føler at jeg stadig hører til derhjemme.” (Interview med Rasmine, 25/5/22).

Rasmine sammenligner sig her med sin mor og bruger ordet “kvindeting”. Hun konnoterer altså det at snakke meget, og sladre, til at være en ting der er typisk for kvinder, og med Søndergaard (2006) begreb om koder, bliver det at snakke sammen på måde en kode for noget feminint og kvindeligt. I citat, og resten af i samtalen med Rasmine, nævner hun på intet tidspunkt noget om de fysiske træk ved hendes forældre. Men det er stadig tydeligt, at Rasmine har en opfattelse af, hvilke opgaver der tilfalder moderen, de bløde omsorgsopgaver, og faderen, de mere fysisk udfordrende opgaver. Rasmines far besidder nogle andre ting, koder for det maskuline i Søndergaards teori, som moderen ikke gør:

“Altså min far. Han er meget sådan håndværksmæssigt anlagt, så ham har jeg ikke sådan det tætteste forhold til. Han er der bare og hjælper når jeg har brug for det. Men det er også dejligt. Vi bonder bare ikke som mig og min mor. Hende og jeg vi bonder selvfølgelig fordi, vi begge er kvinder og har en fælles front. Altså vi forstår ligesom bare hinanden ud fra et kvindeniveau. Det gør det på en måde også endnu mere hårdt at være flyttet hjemmefra. Fordi hun altid har skabt så trygt et hjem for mig. (interview med Rasmine, 25/5/22).

Rasmine opstiller her en kontrast mellem hendes forældre: Faderen er “håndværksmæssigt anlagt” og “er der bare” når hun har brug for hans hjælp. Moderen derimod, “bonder” hun med, fordi de begge er kvinder. I dette læser jeg, at Rasmine tillægger moderen, igen med Søndergaards begreb om koder, nogle koder for femininitet, det bløde, det at skabe et trygt hjem og udvise omsorg. Hvorimod Rasmine omtaler faderen ud fra nogle koder som er typisk konnoteret til det maskuline: Han er god som håndværker, men bliver ikke på samme måde fremhævet som en nær støtte og som ham, der skabte den trygge tilværelse derhjemme. Rasmine fortæller, hvordan hendes forhold til moderen i de sidste par år, af at hun boede hjemme, var fyldt med diskussioner og sammenstød mellem de to. Men efter hun er flyttet hjemmefra, så er der sket noget nyt og deres forhold har fået en anden karakter, og hun ser anderledes på deres forhold, også fra dengang hun var hjemmeboende:

“Det har gavnet min mor og jeg rigtig meget, at jeg er flyttet. Selvom vi jo også på mange måder havde det godt da jeg boede hjemme, men det der med at flytte det gør bare, at man også savner hinanden og man har nogle andre ting at snakke om. Jeg er jo også blevet voksen og har almindelige opgaver nu såsom at vaske tøj. Så spørger jeg hende om råd hvis jeg ikke ved om en blå bluse kan komme i rødt vasketøj.” (Interview med Rasmine, 25/5/22)

For Rasmine har det at flytte hjemmefra medført, at hun har fået et nyt forhold til moderen. De ting Rasmine beder hendes mor om hjælp til er også nogle andre, end dem der fremgår af det ovenforstående citat. Generelt er dette huslige opgaver. Eksempelvis at vaske tøj eller madlavning. Dette er noget som Søndergaard (2006) selv nævner som værende normativt en kvinde-opgave i citatet som også fremgår af specialets teori afsnittet. Her sammenligner Søndergaard husligt arbejde, samt det at udvise omsorg og hengivenhed som noget kvindeligt. Selvom Søndergaard trækker denne tænkning bagud i tiden, så er det også noget som gør sig gældende i mere moderne forskning af kønnenes karakteristika. I artiklen *Maskuliniteter, femininiteter og arbejde* fra 2010, beskriver forfatteren Lotte Bloksgaard at kvinder primært besidder arbejdsopgaver kendetegnet ved omsorg og at ”... kvinder anses for at være emotionelle, omsorgsfulde og fysisk svage.” (Bloksgaard, 2010, s. 20-21). Disse forestillinger om kvinder mener Bloksgaard konstrueres i kraft af kulturelle forestillinger og praksisser udført i det levede liv (Ibid.).

7.2.2 Anna: Far besidder begge

Anna opstiller også forskellen mellem hendes forældre og hvad de kan hjælpe hende med, ligesom Rasmine gør det. Her kan jeg endnu engang inddrage Søndergaards (2006) kodebegreb. Annas forældre er forskellige på den måde, at moderen gerne vil blande sig og det bryder Anna sig ikke om, hvor faderen er bedre til at lytte og kommer med et evt. løsningsforslag:

“Jeg kan godt stadigvæk blive rigtig irriteret på hende, for hun vil rigtig gerne finde løsninger på mine problemer... Der er min far anderledes. Han giver kun råd når jeg beder om det. Til gengæld er han rigtig god til at hjælpe mig med at ordne praktiske ting... Ja. Og så er han bare den lyttende type. Jeg ved ikke om han hører efter, men det er rart bare at lukke alt hvad jeg har inde i mig, ud til ham. Så plejer han at sige noget klogt og vist til sidst.” (interview med Anna, 16/5/22).

Anna forbinder hendes far med koder som knytter sig til at være god til praktiske ting. Han bygger hende eksempelvis et skrivebord fra bunden. Dette kan han fordi han er uddannet tømrer (Interview med Anna, 16/5/22). I Søndergaards (2006) teoriapparat beskriver hun, at vi i samfundet ofte har en

stereotyp opfattelse af, at håndværksfaget er tilknyttet mandlige kropstegn, samtidig med at vi også tillægger håndværkere nogle bestemte koder såsom at være stærk og hårdtarbejdende. Dette er også noget Lotte Bloksgaard beskriver i hendes artikel (Bloksgaard, 2010). Her beskriver hun, hvordan nogle arbejdsområder er: "Kønsmærkede fag":... Ligesom billederne af 'politibetjenten' og 'elektrikeren' er synonyme med mandlighed: henholdsvis autoritet, magt og fysisk styrke og håndværk, fysisk styrke og teknik." (Bloksgaard, 2010, s. 22). Med dette kan jeg knytte nogle maskuline tegn til Annas far, som jeg tager ud af hans uddannelse og profession. Samtidig fortæller Anna også at hendes far er god til at lytte og som en der kan komme med nogle gode råd og kloge ord. Betragter vi Søndergaards kodebegreb som dækkende over praktiske handle-mønstre, så må det at Annas far er god til at være praktisk, bygge hende et møbel mm (interview med Anna, 16/5/22) så er det at være praktisk en kode, som i dette tilfælde knytter sig til det maskuline. Samtidig besidder Annas far også en kode der er forbundet til det at være en god lytter. Noget som i Rasmines tilfælde knytter sig til moderens kvaliteter, og som i dét tilfælde kan siges at være en feminint konnoteret kode. Annas far besidder altså koder, som både viser i retningen af det feminine og maskuline: Noget som hun sætter stor pris på.

Anna fortæller mig at en af de ting hun også værdsætter hos hendes forældre, og som hun tit bruger dem til, også efter hun er flyttet hjemmefra er, at hun søger støtte og opmuntring hos dem. Anna lider af angst og det har i mange år været med angstfyldte tanker, når hun tænkte på at skulle flytte hjemmefra:

"Det har overordnet set været en god ting at flytte hjemmefra... Jeg har altid været meget plaget af angst, så jeg tror ikke der var nogle der forventede at jeg ville flytte langt fra mine forældre. Men jeg ville gerne have mig en uddannelse... I virkeligheden bruger jeg dem nok mest når jeg er ked af det. De er min bedste støtte og det er dem der kan få mig til at falde til ro når min angst er helt oppe at køre. Min far kan især få mig til ro for han er bare så god at tale med og han får mig altid til at føle mig rigtig..." (Interview med Anna, 16/5/22).

I dette citat viser Anna endnu engang, hvordan hendes far besidder en kode som typisk er knyttet til det feminine. At han lytter, får hende til ro og skaber en tryk atmosfære for Anna, står i modsætning den stereotypiske opfattelse af mænd som hårde, som Søndergaard (2006) beskriver i hendes afhandling, og kvinder som lyttende og omsorgsfulde. På den måde besidder Annas far altså nogle koder som typisk er konnoteret til personer med feminine kropstegn, samtidig med at han besidder både maskuline kropstegn og maskuline koder igennem hans arbejde og praktiske evner.

Anna fortæller, at det hun bruger hendes mor rigtig meget til, er hendes evner inden for husligt arbejde og at det moderen, der hjælper hende med dette fremfor hendes far. Hendes forældre har hvert deres domæne. Anna fortæller flere gange i vores interview, hvordan det, på trods af at hun har lavet mange huslige pligter derhjemme, har vist sig udfordrende at stå for det huslige og praktiske:

“Jeg kunne for eksempel ikke få en plet af min kjole den anden dag. Så ringede jeg til hende [red. Annas mor] og fik et råd til at fjerne den. Tak til mor, for det er hende der ved sådan noget. Der er min far uduelig... I virkeligheden lærer jeg jo lidt fra dem hver og det er rart. Jeg vil gerne være ligesom dem, når jeg en dag bliver rigtig voksen. Kunne nogle af de der gammeldags færdigheder. Så tror jeg også jeg vil føle mig mere selvstændig og voksen.” (Interview med Anna, 16/5/22)

Anna er taknemmelig for, at hendes forældre besidder nogle evner og egenskaber, som kan komme hende til gavn, når hun er udfordret. Ligesom det gjorde sig gældende for Rasmine, så er det moderen der står for det huslige arbejde. I Annas tilfælde bliver husligt arbejde også kodet sammen med koder for femininitet i den kontrast, hun opstiller mellem hendes forældre: Der er en tydelig kontrast mellem, hvad mor kan og hvad far kan. Faderen er ‘uduelig’ til de huslige gøremål, mens moderen er den, der kan. I Annas udtalelser bliver moderens huslige evner til en måde hvorpå moderen er kvinde, noget som vi ifølge Søndergaard (2006), oftest glemmer at få øje på, men blot acceptere for den gængse sandhed om kønnene. Igen bliver husligt arbejde knyttet til det feminine og de feminine kropstegn. Kontrasten hertil er Annas fars uduelighed inden for det huslige, noget feminint konnoteret, men vi ved allerede, at han er god til håndværksmæssige opgaver, som er typisk maskulint.

At Annas forældre er stærke indenfor hver deres domæne, er noget hun sætter stor pris på. Hun spejler sig, til sidst i citatet, i hendes forældres færdigheder. Hun bruger udtrykket “gammeldags færdigheder” om forældrenes evner med det praktiske og huslige. At forældrene videregiver nogle af disse evner til hende er i hendes optik eftertragtet, da hun mener det vil gøre hende mere selvstændig. Jeg ser med Davies og Harrés (1990) positioneringsbegreb på den måde Anna udtaler sig om forældrenes evner, og at hun ønsker at overtage dem, med målet om at blive “selvstændig” og “voksen. Anna skaber et tilhørsforhold til en kategori, der dækker over voksenlivet, som også indbefatter at man er selvstændig og kan klare både det praktiske og huslige arbejde selv. Hun sammenkæder selvstændighed med voksenlivet og sætter dette over for et liv, hvor hun ikke er del

af denne kategori. Anna ønsker at besidde kvaliteter fra begge hendes forældre og dermed både være i stand til at manøvrere med både feminine og maskuline konnoterede koder.

7.2.3 Simon: opfattelsen af hvad en god forælder er

For Simons vedkommende har forholdet til forældrene næsten altid været anstrengt, men alligevel er det, det tema, som fylder allermest i vores samtale. Han fortæller mig, at han føler, at han har påtaget sig en "forældrerolle" i flere år, fordi hans forældre, ifølge ham, ikke er "specielt ansvarlige" (Interview med Simon, 14/6/22). Simon taler dog, ligesom Anna og Rasmine om den forskel, som han ser i forældrene:

"Jeg har jo alligevel søgt hjælp hos dem, da jeg boede hjemme og var barn. Og det skal jo ikke forstås på den måde, at jeg føler at de har svigtet os helt vildt... De har hver deres styrker. Min mor har altid prioriteret at vi fik god mad, og hun har strukket sig langt for, at vi fik det. For sådan noget tænkte min far aldrig over. Han forsvinder som oftest ned i kælderen og går i værkstedet. Det er sådan han slapper af." (Interview med Simon, 14/6/22)

Simon tildeler her hans mor nogle feminint konnoterede koder: Hun har prioriteret at hendes to sønner fik god mad, og hun har gjort meget ud af dette. Simons mor handler her omsorgsfuldt og moderligt, noget som kan kodes sammen med femininitet. Samtidig stiller Simon hans mors omsorgsfulde handling med madlavningen, op imod hans fars fravær i selvsamme handling. Det har ikke været en del af faderens prioriteter at sørge for sønnerne på samme måde som moderen. Simon fortæller også i interviewet at: *"... hun har jo været den bedste mor, hun kunne. Det synes jeg tit hun igennem måltiderne og hun har tit talt om at hun altid har nydt at give os mad, helt tilbage til dengang vi blev ammet."* (Interview med Simon, 14/6/22) Her knytter Simon moderens metoder til at være omsorgsfuld til hendes kropstegn. Hun er en kvinde, med bryster, som har ammet sine børn som små. Hun viderefører omsorgsfuldheden igennem måltiderne og det er noget Simon sætter pris på. Han udviser en form for overbærenhed ved at sige, at 'hun har været den bedste mor hun kunne'. Simons mor besidder mange feminint konnoteret koder og kropstegn.

Simon taler i interviewet meget klart om hans far, og bruger mange ord som knytter sig til de maskuline kategorier som Søndergaard (2006) beskriver i hendes afhandling. Hans beskriver blandt andet sin far som "stærk" og som "ham der bestemmer over huset" (interview med Simon, 14/6/22). Et andet eksempel på måder hvordan Simon beskriver sin far med ord, koder, som kan konnoteres til det maskuline:

“Min far er håndværker med alt hvad det indebærer. Er én stor stereotyp. Han møder tidligt, kommer tidligt hjem. Drikker en øl i bilen, og en mere når han sætter sig i sofaen... Han har aldrig spurgt til vores lektier, men han har altid taget os med på sjove ture... Min bror er mere følsomt anlagt end mig, det tror jeg min far har haft svært ved. Det matcher ikke den måde han er på.” (Interview med Simon, 14/6/22).

Simon fortæller os her, at faderen besidder et arbejde, murer, som typisk er konnoteret til en samfundskategori, som opfattes som maskulin. Søndergaard beskriver at en arbejdsplads kategoriseres ud fra mængden af kvinder eller mænd der arbejder i faget (Søndergaard, 2006, s. 193-194). I tilfældet hvor faderen er murer, må jeg antage at arbejdspladsen primært er repræsenteret af mandlige kropstegn. Simon tilknytter også faderens profession og arbejde med nogle værdier, eller koder, som oftest vil konnoteres til det maskuline: Han prioriterer det fysiske og har sværere ved at tackle det følelsesmæssige aspekt. Efter Simons udtalelser har faderen svært ved at rumme den yngre bror, en følsom person, fordi han ikke kan sætte sig i hans sted. Samtidig inddrager Simon også det, at faderen ikke interesserer sig for drengenes lektielæsning. Det er ikke en prioritet for ham. Simon fortæller i interviewet at alt vedrørende lektier, hører under moderens domæne og at hun: *“... altid været bedre til at tage sig af den slags. Hun har været en god nok mor på den måde. Men jeg har altid skulle klare det meste selv og hun har ikke altid kunne hjælpe mig hvis noget i lektierne var svært.”* (interview med Simon, 14/6/22). I dette læser jeg, at moderen besidder nogle af de mere feminint konnoterede koder, som Søndergaard beskriver i hendes afhandling: Simons mor er omsorgsfuld og hjælper med lektierne, så godt hun kan.

Simons mor optræder generelt mere anonym i interviewet end hans far. Når han taler om hende er hun oftest *“omsorgsfuld, men flyvsk”* (interview med Simon, 14/6/22). Han taler meget lidt om hende i modsætning til hans far. Flere gange sammenligner Simon sig selv med faren: Simon er taknemmelig for at faderen har lært ham nogle vigtige ting i opvæksten, ting som knytter sig til håndværk, men at han ikke har lyst til at ende som hans far:

“Min far og jeg er heldigvis forskellige på mange måder... Det kan godt være, at jeg ligner ham fysisk, sådan altså at har arvet hans hår og hans øjne, men jeg har ingen planer om at bevæge mig i samme retning som ham... Jeg vil ikke give mine børn den opvækst, som han har givet mig. De skal ikke vokse op og have lyst til at komme væk så hurtigt som muligt. Jeg er allerede meget anderledes, når det kommer til humør og jeg tror jeg er meget mere omsorgsfuld... Han er sådan en træmand...” (Interview med Simon, 14/6/22).

Simon beskriver her hans far med nogle begreb som er klarer modsætninger, og som typisk tilfalder henholdsvis det feminine og det maskuline: "Omsorgsfuld" og "træmand". Simon giver gennem brugen af ordene, koderne, udtryk for, at han ønsker at besidde nogle af de feminint konnoterede træk, som han ikke har oplevet i hans far og som han synes han har manglet. Samtidig spejler Simon sig i faderens kropstegn og knytter ham selv sammen med, faderens væremåde og de koder, jeg før har beskrevet. Simon tager afstand til flere af de måder hans far *er* og *lever* på som mand. Det er ikke noget han ønsker at bringe videre, når han en dag selv bliver far. Simon forhandler sin identitet og vil adskille sig fra sin fars meget normativt maskuline træk og koder, som jeg med Søndergaards (2006) perspektiv, har analyseret mig frem til. Simons identitet, og opfattelse af selv, bliver skabt gennem den kultur, han er vokset op i - og det står meget klart, at det ikke er noget, han har lyst til at reproducere i den familie, han håber at få i fremtiden. Davies og Harré (1990) beskriver i deres positioneringsbegreb, at man positionerer sig igennem processer hvor man lærer at kende forskel på kategorier og hvor man tager stilling, til om man hører til i den ene eller den anden kategori, og skaber en følelsesmæssig forbindelse til denne. Det har Simon i høj grad gjort her. Simon positionerer sig tydeligt: Han har lyst til at stå i modsætning til mange af faderens personlighedstræk, og tilhøre en anden kategori af fædre, når hans børn en dag skal beskrive hans faderskab. En far som er omsorgsfuld og til stede i både lektielæsning og leg.

7.2.4 Mads: Når mor er væk, så tager de andre kvinder over

Mads fortæller i hans interview, at han altid har haft en god og nær tilknytning til sine forældre. Efter moderen gik bort, opstod der mange kontroverser i familien, da alle var nedlagt af sorg og havde svært ved at tackle situationen. Mads fortæller mig, at han ikke bruger sin fars hjælp særlig meget, og i resten af interviewet nævner han kun sin far én gang. Mads har derimod fundet hjælp et andet sted:

"Jeg har haft brug for hjælp et par gange måske. Der bruger jeg min mormor og min storesøster. Der var lige et par gange der i starten, hvor jeg lige skulle lære at vaske. Altså jeg har sådan nogle rigtig gode uldtrøjer og jeg var lidt bange for at smide dem ind, hvor de krympede... Så der har selvfølgelig været nogle spørgsmål, som jeg lige har måtte ringe til min søster og spørge om. Fx hvordan nogle forskellige slags tøj skal vaskes, på hvilke grader og sådan." (Interview med Mads, 31/5/22).

I både Rasmines og Annas tilfælde er det mødrene, der står for at være behjælpelige med vasketøjet, noget som jeg tidligere har undersøgt i denne analyse, og disse opgaver knytter sig oftest til personer med et kvindeligt kropstegn. Mens Mads ikke har sin mor længere, så finder han stadig hjælp hos familiemedlemmer med kvindelige kropstegn. Mads går blot et led længere ud og finder andre personer, der har knyttet kvindelige kropstegn og koder til sig, og beder om deres hjælp. Og de *kan* hjælpe ham. Selvom mormoderen og søsteren bærer de samme kvindelige kropstegn som Mads' mor gjorde, så er det ikke ensbetydende med, at de besidder de samme erfaringer og falder i de samme kategorier som moderen gjorde, men som det fremgår af citatet ovenfor, så finder han hjælp hos dem begge.

8 Diskussion

Jeg har i ovenforstående analyser undersøgt, hvordan de fem interviewpersoner oplever det at flytte hjemmefra, samt livet som udeboende. Jeg har igennem analysen, med hjælp fra mit teorigrundlag, undersøgt hvordan unge, igennem den kultur de befinder sig i, forhandler deres identitet, samt subjektpositioner, i netop denne overgang. Dette har jeg gjort ud fra temaer, som fremgik ud fra de fem interviews. Ligeledes har jeg undersøgt de unges forhold til deres forældre, og hvordan disse forhold tager form ud fra de unges fornemmelse af forældrenes køn. I de følgende afsnit vil jeg anvende mine analysefund i en diskussion med afsnit fra *Når unge flytter hjemmefra Om bevægelser, udfordringer og muligheder i unges overgange til voksenlivet* (Sørensen et al., 2020). Formålet med diskussionen er at holde mine resultater op imod nogle af de anbefalinger forfatterne fremstiller i bogen. Herigennem vil jeg belyse, hvilke anbefalinger der er relevante for de oplevelser mine interviewpersoner har haft i deres oplevelse med at flytte hjemmefra, og hvordan de skiller sig ud. Jeg har valgt at lave nogle nedslag i de anbefalinger, de kommer med i bogen, med udgangspunkt i de mest fremstående tematikker fra analysen. Slutteligt vil jeg komme med en perspektiverende diskussion af specialets metode, kønnets rolle i forældre-barn perspektiveret som jeg har i den overforstående analyse, og mulige alternativer til et lignende undersøgelsesdesign.

8.1 Om at flytte hjemmefra

De fem interviewpersoner som har indgået i dette speciales empirimateriale, gav alle udtryk for, at det at flytte hjemmefra var en spændende ting, som var mere eller mindre motiveret af dem selv. For nogle, så som Anna, Mads og Simon, var det at flytte hjemmefra også muligheden for at stå på egne ben, få nye oplevelser, og bevise over for dem selv, at de var i stand til at klare sig i livet som udeboende. For andre interviewpersoner, Sebastian og Rasmine, var udflytningen i nogen grad styret af andre, og i den forbindelse opstod der nogle anderledes udfordringer, som de unge har måtte overkomme på hver deres måde. For hvordan finder man som ung, fodfæste i en helt ny tilværelse, som er anderledes end det man har været vant til igennem de sidste mange, mange år som hjemmeboende?

8.2 Deltager forældrene for meget i de unges flytning?

I bogen af Sørensen et al. kommer de med nogle anbefalinger på samfunds- forældre- og unge-niveau til at skabe en bedre og mere sammenhængende proces, når unge mennesker flytter

hjemmefra. Her kommer de blandt andet ind på forældrenes opgave i processen, og lægger op til debat om, hvor meget forældre bør blande sig i de unges flytteproces. Sørensen og teamet bag bogen beskriver her, hvordan en del af de 36 unge personers forældre er dybt involverede i deres børns flytteproces. I nogle tilfælde så meget at det kan virke helt overvældende for de unge. Fylder forældrene for meget i de unges flytteproces i det danske samfund? (Sørensen et al., 2020, s. 280, 287). I tilfældet for dette speciales fem interviewpersoner, fremgår det ikke på samme måde som Sørensen et al. foreslår, at forældrene blander sig for meget. Både Mads, Anna, Sebastian og Rasmine fortæller, at det er dem selv, der skulle tage kontakt til deres forældre, når de har brug for noget i forbindelse med deres flytning. De får den hjælp, de beder deres forældre om, til både stort og småt, men de giver ikke udtryk for, at deres forældre blander sig eller fylder for meget i deres tilværelse som udeboende. Forældrene virker ressourcestærke, idet at de, ifølge interviewpersonernes udtalelser, træder til med hjælp lige så ofte og hurtigt de kan. I nogle tilfælde virker det endda til, at vores interviewpersoner savner deres forældres deltagelse. Rasmine giver udtryk for at føle sig ekskluderet fra det familieliv, hun oplevede før, og følte sig trygt tilpas i, og som hun nu efterfølgende opdager, at hun ikke har været klar til at sige farvel til (se analysens afsnit 6.1.1). Selvom hendes forældre gerne vil hjælpe hende, i alle de tilfælde hun beder om det, så føler hun stadigvæk, at hun mangler dem og det fælles liv med dem, som hun tidligere har været vant til. Sebastian kan også bede hans forældre om hjælp, og de kommer gerne. Han giver ikke på samme måde som Rasmine udtryk for et savn til forældrene, dette forklarer han med, at han har følt sig klar til at flytte, og han flyttede på det rette tidspunkt (se analyse afsnit 6.2.2). Det er altså meget forskelligt for interviewpersonerne, hvor meget de ønsker, at deres forældre deltager. På grundplan virker det til at deres forældre deltager i samme udstrækning. Forskellen ligger i hvor meget interviewpersonerne selv ønsker, at forældre skal tage del i deres liv, og hvor meget de inviterer dem til at deltage i deres tilværelse, nu som udeboende.

8.3 De unges mulighed for at mestre hverdagsopgaver

Sørensen et al. kommer med et andet argument i deres anbefalinger, denne gang rettet mod forældrene. Her argumentere de for, at det kan være helt afgørende, om de unge har mulighed for at trække på deres forældres hjælp og støtte for at lykkes i overgangen til livet som udeboende. Samtidig er det dog væsentligt at de unge får succesoplevelser med at klare sig i den nye tilværelse. Dette kan forældrene imødekomme allerede inden de unge flytter hjemmefra. Eksempelvis ved at inddrage dem i det huslige, og praktiske arbejde, som indgår i den daglige husholdning (Sørensen et

al., 2020, s. 288-289). Der fremgår, i specialets analyse, en stor variation i de unge personers behov for forældredeltagelse. Igennem min undersøgelse af de fem interviewpersonernes oplevelse af at flytte hjemmefra, indgår det praktiske arbejde, som en stor del af livet som udeboende. Nogle af interviewpersonerne talte rigtig meget om dette, og det praktiske arbejde blev igen og igen sat i kontekst til forældrene eller livet som hjemmeboende. For Mads' vedkommende hænger det praktiske arbejde sammen med en følelse af at være sin egen chef, og bliver sat op som en modsætning til livet hjemme. Igennem de praktiske dagligdagshandlinger tager Mads kontrol over ham selv og hans levesituation, som han siger: *"Ingen andre gør det end mig jo og jeg gider da ikke være ham der den slappe, der ikke får tingene gjort."* (Interview med Mads, 31/5/22. Se analyse afsnit 6.4.3). For Mads bliver det at være i stand til at udføre de praktiske opgaver, rengøring mm, en del af hans identitet, og som Sørensen et al. skriver det i bogen, så vokser Mads med opgaven i det han mestrer det selv. Interviewpersonen Simon skiller sig ud fra mængden af interviewpersonerne når det kommer til forholdet til sine forældre. Han har i overgangen til livet som udeboende, også lagt afstand til sine forældre. Dette giver han blandt andet udtryk for i samtalen om det praktiske. Simon vil gerne klare sig selv, både fordi hans forældre har nok at se til, men også fordi han ikke vil blande dem ind i hans problemer. Han finder derimod sine egne løsninger på problemerne, enten ved at hente hjælp hos dem han bor sammen med eller ved at google sig til guides eller lignende (se analyse afsnit 6.4.5). Når Sørensen et al. kommer med en anbefaling om, at forældrene skal tilbyde deres hjælp, men også lade de unge mennesker mestre opgaverne selv, hvilket afspejles i flere af de fem interviews, så er det hos Simon ikke noget han er interesseret i at lade sine forældre hjælpe ham med.

8.4 Giv tid og plads til forandring

Noget som fylder meget hos mine fem interviewpersoner, er alle de følelser, der følger med det at flytte hjemmefra og prøve at leve ude, uden forældrene. For flere af interviewpersonerne har det ført til frustrationer og perioder fyldt med ensomhed og hjemve. I anbefalinger i bogen af Sørensen et al. kommer med endnu en anbefaling, denne gang til de unge, der skal til at flytte eller som lige er flyttet: De unge skal give sig selv tid til at vænne sig til det nye liv som udeboende. Det kan tage tid at vænne sig til en ny by, et nyt studie og helt overordnet bare det at vænne sig til den ny tilværelse. De foreslår, at man skaber en fast rytme i hverdagen, som skal skabe nogle velkendte rammer og ro (Sørensen et al., 2020, s. 290–291). Flere af de fem interviewpersoner giver udtryk for, at de netop også har oplevet en sådan tilvænningsperiode. Flere af dem fremhæver især det at

falde til på en ny uddannelse som væsentlig. Eksempelvis har Mads været ude og finde sig en helt ny vennegruppe. Selvom han er glad for denne, så er hans forhold til dem ikke så nært, som til de venner han har kendt hele vejen op igennem barndom og ungdom. Mads har derfor måtte finde ud af, hvor han kan få dækket hvilke behov. De nye venner dækker et behov for at socialisere sig og skabe et tilhørsforhold i den nye studieby, mens hans gamle venner og familie, støtter ham i forbindelse med følelsen af savn og ensomhed (se analysens afsnit 6.3.2). Anna er et godt eksempel på en person, som har været igennem flere tilvænningsprocesser efter at være flyttet hjemmefra. I forbindelse med første flytning følte hun sig meget ensom, på trods af at hun boede sammen med hendes daværende kæreste. Oplevelsen af at være udeboende, levede slet ikke op til hendes forventninger. Som det fremgår af bogen: ”Og bedst som man tror, at man har fundet sig til rette, sker der noget nyt, man skal forholde sig til.” (Sørensen et al., 2020, s. 290–291), så har Anna måtte finde en løsning på det der pludselig kom bag på hende. Hun flyttede fra kæresten og i hendes nye tilværelse, opdagede hun, nye aktiviteter, der kunne stå i stedet for, eller i hvert fald nedbringe tiden hvor hun følte sig ensom. Anna er et godt eksempel på, at livet som udeboende i de første par år kan være meget foranderligt. Og ligesom Sørensen et al. beskriver i bogen, så må de unge mennesker give dem selv tid til at vænne sig til deres nye tilværelse og finde måder til at tilrettelægge hverdagen, på en måde, så man kan klare sig, i den for nogle, svære overgang til voksenlivet som udeboende.

9 Perspektiverende diskussion:

Som det fremgår af den ovenforstående diskussion, så findes der flere ligheder mellem dette speciale og bogen Når unge flytter hjemmefra Om bevægelser, udfordringer og muligheder i unges overgange til voksenlivet (Sørensen et al., 2020). Jeg vil dog fremhæve den forskel, at jeg i dette speciale har et andet forældrefokus end det i bogen. Det er netop dette forældre-barn fokus jeg gerne vil komme ind på i det følgende afsnit. Dette vil jeg gøre igennem en diskussion af mine fund, sat op imod min metode og samfundsmæssige forhold jeg finder i tidskriftartiklen Forestillingen om den gode familie (Grumløse & Marschall, 2018). Formålet med denne perspektiverende diskussion er at se nærmere på de muligheder specialet besidder, eller kan skabe grobund for.

Som jeg tidligere har været inde på, blandt andet i afsnittet ”Om at vælge interviewpersoner”, så er det ikke uden betydning, hvilke personer der indgår som interviewpersoner i dette speciale. Det danske samfund bliver mere og mere divers, og sætter jeg dette i et familieperspektiv, så findes der

mange andre familiekonstellationer, end dem der er repræsenteret i dette speciale. Hvad betyder det for mine fund? Hvilken konsekvens kan det have for andre, der skulle læse dette speciale og tage det for en generel sandhed? For det første vil jeg gerne understrege min tidligere pointe om, at jeg med denne undersøgelse ikke har intentionen om at kunne sige noget om den generelle danske befolkning af unge mennesker. De fem interviewpersoner kommer alle fra familier med en mor og far, og alle interviewpersonerne har også 1 eller 2 søskende. Men hvad så med alle de andre familiekonstellationer? Havde jeg muligheden for at starte forfra på specialet, så havde jeg nok tilrettelagt mine udvælgelseskriterier anderledes. Det kunne være rigtig interessant at undersøge om unge, som er børn af anderledes familiesammensætninger end dem repræsenteret her i dette speciale, oplever de samme udfordringer, samt forældreforhold, som de fem unge her i specialet.

Hvilken betydning har eksempelvis klasse-mæssige forhold hos unges forældre? Dette er ikke noget jeg har beskæftiget mig med i dette speciale, men det er svært at forestille sig, at det ikke har betydning for, hvordan et ungt menneske oplever overgangen til livet som udeboende. Dette er noget som de har dykket ned i, i bogen af Sørensen et al. (2020). En anden ting som jeg mener kunne være et rigtig nutidigt og interessant faktor at gå endnu mere i dybden med, er køn. Man kunne eksempelvis, undersøge hvordan kønssammensætningen hos forældrene, har betydning for de unges oplevelse af at flytte. Jeg valgte i stedet at gribe køn lidt anderledes ad: I analysens 2. del undersøgte jeg de unges oplevelse af deres forhold til forældrene, med fokus på de kønnede handlinger og evner (med Søndergaards begreb: koder og kropstegn) som de unge giver udtryk for igennem udtalelser i de forskellige interviews. I en tid hvor køn og seksualitet fylder meget i den offentlige debat, og hvor mine interviewpersoner også selv kommer ind på emnet, og kommer med konkrete eksempler på deres opfattelser af køn og kønslighed, så følte det næsten naturstridigt at undlade det i et speciale som dette. For hvad er det, denne vinkel kan bidrage med? Ikke kun i dette speciale, men også i andre projekter og som diskussionsemne? Jeg mener, at det kan give et unikt indblik i, hvad de unge er i stand til og hvilke evner de besidder, i kraft af deres opvækst med forældrene, som vi ser igennem analysen. Samt hvem de unge søger hjælp hos i svære situationer, Rasmine kan eksempelvis godt selv hænge et spejl op, eller google sig til, hvordan hun skal gøre det, men hun vælger alligevel at ringe til sin far og bede om hans hjælp. Hvorfor? Som det fremgår af analysen, så er der to grunde til dette: Rasmine vil gerne tilbringe tid med sin far. Hun giver udtryk for, at det er sådan hun fastholder tilhørsforholdet til hendes forælder. Derudover, så ved Rasmine, at hendes far er den ”praktiske”. Det er ham, der kan finde ud af at hænge et spejl op. Hendes mor har en helt anden ’funktion’: Noget følelsesladet, noget kvindeligt (se analysens afsnit

7.2.1). Samtidig udtrykker nogle af interviewpersonerne også, hvordan de spejler sig i deres forældres evner og de knytter ord til dette, som peger i retning af noget maskulint eller feminint. Dette knytter de op på et ønske om at være ligesom dem, eller tage afstand fra dem. Ud fra dette ser jeg hvordan interviewpersonerne opstiller en skelnen mellem noget rigtigt og forkert. Når Anna eksempelvis ønsker at kunne de samme ting som hendes forældre, som besidder både maskuline og feminine koder og tegn, er hun så med til at reproducere forestillingen om, hvad en god familie er? Når Simon tager afstand fra faderens meget, normativt set, maskuline håndværker-jargon og væremåde, og stiller sig kritisk over for faderens handlinger og ønsker at tilbyde sine egne børn noget andet – taler han så ind i en ny måde at gøre familie på?

Når jeg inddrager dette, så er det med udgangspunkt i min læsning af teksten Forestillingen om den gode familie (Grumløse & Marschall, 2018). Heri beskriver forfatterne et billede af det danske 'kernefamilie'-ideal. Til trods for at ideen om en kernefamilie stammer helt tilbage fra 1800-tallets borgerskab, så mener Grumløse og Marschall at ideen om kernefamilien stadig holder ved. Ideen om, at mor og far opdrager børnene i et stabilt og omsorgsfuldt hjem, til at blive dygtige samfundsborgere der vokser op og skaber endnu deres egen kernefamilie (Ibid, s. 22-26). Hvordan knytter specialet sig til dette? Det gør det på den måde, at jeg i min analyse kan se nogle tendenser der viser henimod netop en rigtig og en forkert måde at være familie på, som jeg også nævner her ovenfor. Men hvad vis jeg havde tilrettelagt mine interviews anderledes? Hvis jeg havde haft et meget større fokus på forældre-barn-relationen og måden hvorpå de unge mennesker spejler sig i deres forældre, så kunne jeg have undersøgt hvordan de taler ind i diskursen om 'den gode familie'. Jeg har et meget smalt udsnit af den danske befolknings unge i dette speciale, som også repræsenterer et meget lille udsnit af familier. Skulle jeg derfor være gået en anden vej, eller havde projektet haft et større omfang, så ville jeg være interesseret i at trække forældre-barn fokuset endnu bredere ud. Dette med formål om, at undersøge en endnu større og mere divers gruppe af den danske befolknings unge.

10 Konklusion

Jeg har i dette speciale gennemført et kvalitativt studie af fem unge i alderen 19-23 år. Omdrejningspunktet for studiet har været at undersøge hvordan de fem unge har oplevet overgangen fra livet som hjemmeboende, til livet som udeboende med ansvar for husligt arbejde, men i høj grad også med fokus på det følelsesmæssige aspekt af at være flyttet hjemmefra. Jeg har i analysens to dele undersøgt, de i indledningen nævnte, problemstillinger. Dette med et fokus på identitet, subjektpositionering, ensomhed, geografisk afstand til familierne, kønslighed og koder. Jeg har anvendt relevant teori af Dorte Marie Søndergaard (2006), samt Davies og Harré (1990). Jeg har undervejs underbygget min analyse med mere nutidig teori. Slutteligt har jeg diskuteret mine analysefund op i mod anbefalinger givet i bogen *Når unge flytter hjemmefra Om bevægelser, udfordringer og muligheder i unges overgange til voksenlivet* (Sørensen et al., 2020) for at komme lidt nærmere på relevansen af dette studie. Til sidst har jeg argumenteret for, hvordan jeg kunne have tilrettelagt studiet af de unge anderledes, og på den måde have bredt undersøgelsen ud på en større og mere varieret gruppe af danske unge.

10.1 Fund i analysen

Jeg har igennem arbejdet med dette speciales analyse fundet frem til to hovedsagelige kategorier, som har været relevante for at besvare min problemformulering. I den **første del** af analysen, havde jeg fokus på det de unge gav udtryk for var problematisk i overgangen til livet som udeboende. Dette var bl.a. den geografisk afstand, ensomhed og praktiske opgaver i forbindelse med at de unge var flyttet hjemmefra. Her har jeg fundet, at størstedelen af de unge er meget optaget af afstanden fra dem og deres nye bolig, hjem til deres forældre. For nogle unge er afstanden med til at skabe følelser af ensomhed og ængstelighed, og i et andet tilfælde har afstanden været helt afgørende for følelsen af frihed. Afstanden til familien er også væsentlig, når familien udvides og niecer og nevøer fødes, mens de unge flytter hjemmefra. Afstanden til familien har for en af interviewpersonerne blandt andet affødt jalousi og angst, mens den for andre er med til at give dem muligheden for at vise hvem de er og lægge afstand til familiens forventninger til dem. Afstanden til barndomshjemmet er en del af en stor følelsesmæssig proces, som i alle interviewpersonernes tilfælde, har været en del af at flytte hjemmefra. Og som med mange andre aspekter af at flytte hjemmefra, så har tingene en for- og bagside: frihed og ansvar. Ligeledes har jeg i første del af analysen fundet ud af, at ensomhed er noget som interviewpersonerne har oplevet i livet som

udeboende. Ensomheden har forskellige årsager fra person til person, og måden, de unge vælger at tackle ensomheden på, er også individuel. Overordnet set er ensomheden noget som interviewpersonerne ønsker at holde fra livet, og igennem deres udtalelser stiller de ensomheden op imod følelsen af at være en rigtig udgave af dem selv. Ensomheden synes igennem analysen at være en følgesvend i den tidlige del af livet som udeboende, mens man er ved at falde til i de nye omgivelser og vænne sig til den nye tilværelse som udeboende.

Det sidste fokus i analysens første del gik på at undersøge, hvordan de unge oplever det praktiske aspekt af at være flyttet hjemmefra. Det er unægtelig noget, der fylder meget hos de unge, og det er også om dette emne, at de unge beskriver sig selv meget tydeligt igennem deres valg af ord. For nogle af interviewpersonerne er de daglige, praktiske opgaver et nødvendigt onde, som skal udføres for fællesskabets skyld, dette gør sig gældende for Sebastian, som også omtaler sig selv som 'doven'. For andre interviewpersoner er de praktiske opgaver noget som skal gøres, så de slipper for at leve i et rodet hjem. For en person som Mads er det også muligheden for at tage ansvar for noget meget konkret i livet som udeboende. De praktiske gøremål bliver en del af interviewpersonernes måde at positionere sig som enten rodehoveder eller 'chef' for egen tilværelse. Atter igen er de praktiske opgaver for nogle af interviewpersonerne en mulighed, eller undskyldning for at ringe til forældrene og bede om hjælp og på den måde skabe tid med dem. For selvom de godt selv kan klare det praktiske arbejde, så er det for en som Rasmine en god måde at holde kontakten til forældrene, som bor langt væk. I analysen har jeg fundet, at de unges identitet og oplevelse af selv, blandt andet påvirkes i forbindelse med, at de støder på udfordringer. Samtidig er deres måder at tackle problemerne på, med til at skabe en ny udgave af identiteten. Dette har jeg set igennem deres fortællinger og måder hvorpå de har valgt at positionere sig.

I analysens **anden del** har jeg undersøgt, hvordan de unge mennesker oplever deres forældre som kønnede individer igennem deres handlinger og evner. Dette har jeg gjort ved at undersøge deres udtalelser med Søndergaards kønsteori, samt Davies og Harrés positioneringsbegreb. Her har jeg fundet at de unge mennesker lægger sig op ad en normativ opfattelse af det feminine og det maskuline, i deres fortællinger om forældrene. Når de har bedt deres forældre om hjælp, har det tit været med udgangspunkt i, og på baggrund af tidligere livserfaringer, at far kan bygge ting, hænge ting op på væggene med mere. Mor derimod, det er hende de spørger til råds, når det kommer til vasketøj, madlavning og aktiviteter indenfor det ressortområde. I nogle tilfælde har jeg fundet, at de unge taler om deres forældre som værende i besiddelse af forskellige egenskaber, eller koder, som

man så oftest vil knytte til enten det maskuline eller feminine. Eksempelvis fortæller Anna, hvordan hendes far er dygtig til at bygge et møbel, i kraft af hans håndværksmæssige baggrund, og stiller dette overfor, at han er god til at lytte, noget som hun forbinder mere med det feminine. I analysen giver et par af interviewpersonerne indblik i deres måde at spejle sig i forældrene. Dette er både på godt og ondt, men har en tydelig tilknytning til det at være maskulin eller feminin. Eksempelvis ønsker Simon at lægge afstand til hans fars måde at være far og mand på. Han sammenkæder faderens meget maskuline koder, med noget negativt og giver udtryk for, at han selv ønsker at være en far, der bærer nogle oftest feminint konnoterede koder som f.eks. omsorgsfuldhed.

10.2 Konkluderende bemærkninger

Jeg kan overordnet set konkludere, at de fem unge i dette studie, oplever flere forskellige udfordringer. Udfordringerne er alle præget af følelser og bekymringer. Geografisk afstand, ensomhed, evnen til at udføre praktisk arbejde selv eller ringe efter hjælp mm. Disse er alle faktorer, der er med til at påvirke de fem unges identitet og oplevelse af selv. Igennem deres omgivelser og handlinger finder de unge en ny identitet i livet som udeboende, og måder at positionere sig på. Både overfor deres familier, kærester og overfor mig som forsker. Udfordringerne i livet som udeboende er mangeartede og hænger tæt sammen med, hvem den unge er som person, på grund af bl.a. de erfaringer de her med hjemmefra. Jeg har fundet, at lige meget hvilken grund de unge har haft til at flytte, så har det været en følelsesmæssig proces for dem at flytte. De unge giver i analysen udtryk for, at deres mor har et repertoire af evner og far har et andet. Disse evner, eller handlemuligheder, er i tilfældet for de fem interviewpersoner tæt knyttet op på deres køn og den normative forestilling om køn, som hidtil har været den dominerende diskurs som vi har i samfundet. Dette har betydning for hvem de unge trækker på for at få hjælp i den nye tilværelse som udeboende. Men det har også betydning for måden de selv ønsker at være som voksne, og for nogle i det forældreskab de håber på i fremtiden.

11 Litteraturliste

- Andersen, N. Å., Esmark, A., & Laustsen, C. B. (2014). *Socialkonstruktivistiske analysestrategier* (1. udg.). Roskilde Universitetsforlag. <https://ebookcentral.proquest.com/lib/concordiaab-ebooks/detail.action?docID=4186658>
- Bloksgaard, L. (2010). Maskuliniteter, femininiteter og arbejde—Den horisontale kønsopdeling på det danske arbejdsmarked. *Tidsskrift for Arbejdsliv*, 12(2), 019–035. <https://doi.org/10.7146/tfa.v12i2.108860>
- Danmarks Statistik, & Engmann, T. S. (2021). *18.000 studerende flytter ved deres studiestart på videregående uddannelser*. Danmarks Statistik. <https://www.dst.dk/da/Statistik/nyheder-analyser-publ/bagtal/2021/2021-07-22-Studerende-flytter-efter-uddannelse-i-forbindelse-med-studiestart>
- Danmarks Statistik, L. G., Østberg, C., & Harbo, L. G. (2021). *Flere hjemmeboende 18-21-årige*. Danmarks Statistik. <https://www.dst.dk/da/Statistik/nyheder-analyser-publ/nyt/NytHtml?cid=32669>
- Davies, B., & Harré, R. (1990). Positioning: The Discursive Production of Selves. *Journal for the Theory of Social Behaviour*, 20(1), 43–63. <https://doi.org/10.1111/j.1468-5914.1990.tb00174.x>
- Fuglsang, L., Bitsch Olsen, P., & Rasborg, K. (2013). *Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne: På tværs af fagkulturer og paradigmer* (3. udg.). Samfundslitteratur.
- Glasdam, S. (2007). Interview En diskussion af ligheder og forskelle Pierre Bourdieus og Steinar Kvaales metodeovervejelser. I *Livshistorieforskning og kvalitative interview*. PUC : CVU Midt-Vest.

- Gram, M., Hogg, M., Blichfeldt, B. S., & MacLaran, P. (2015). Intergenerational relationships and food consumption: The stories of young adults leaving home. *Young Consumers*, 16(1), 71–84. <https://doi.org/10.1108/YC-01-2014-00422>
- Grumløse, S. P., & Marschall, A. (2018). Forestillingen om den gode familie—En aktuel pædagogisk udfordring? *Forskning i Pædagogers Profession og Uddannelse*, 2(2), 20–31.
- Ingemann, J. H., Kjeldsen, L., Nørup, I., & Ramussen, S. (2018). *Kvalitative undersøgelser i praksis: Viden om mennesker og samfund* (1. udg.). Samfundslitteratur.
- Järvinen, M., & Mik-Meyer, N. (2005). *Kvalitative metoder i et interaktionistisk perspektiv: Interview, observationer og dokumenter*. Hans Reitzel.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2014). *Interview: Det kvalitative forskningsinterview som håndværk* (3. udg.). Hans Reitzels Forlag.
- Lasgaard, M., Christiansen, J., Bekker, J., & Friis, K. (2020). *Ensomhed i Danmark: Analyse af befolkningsdata fra 2017* (s. 32). DEFACTUM.
<https://www.defactum.dk/medarbejdere/showPublication?publicationId=909&pageId=3099>
82
- Nielsen, M. L., Rønberg, M. T., & Sørensen, N. U. (2020). “Det får mig til at føle mig hjemme”: Når unge flytter hjemmefra, og hvordan de skaber tilhørsforhold et nyt sted. *Psyke & Logos*, 41(1), 119–141.
- Nimb, M. L. R., & Rubow, C. (2018). Etnografen: Følelser, viden og supervision som kilde til indsigt. I *Antropologiske projekter: En grundbog* (1.). Samfundslitteratur.
- Pedersen, K. B. (2012). Socialkonstruktivisme. I *Samfundsvidenskabernes videnskabsteori—En indføring* (1. udg., s. 187–232). Hans Reitzels Forlag.
- Saltofte, M. (2016). *Pædagogisk antropologi: Et overblik*. Hans Reitzel.

- Søndergaard, D. M. (2006). *Tegnet på kroppen: Køn: koder og konstruktioner blandt unge voksne i Akademia*. Museum Tusulanum.
- Sørensen, J. F. L., Aagaard Thuesen, A., Syddansk Universitet, & Center for Landdistriktsforskning. (2017). *Når unge uddannelsessøgende flytter*. Danish Centre for Rural Research (CLF), University of Southern Denmark.
- Sørensen, N. U., Nielsen, M. L., & Ørngren, R. (u.å.). *Podcast om unge der flytter hjemmefra* (Nr. 1–3). Hentet 12. juli 2022, fra <https://www.kultur.aau.dk/forskning/projekter/dengodeovergang/Podcast+om+unge%2C+der+flytter+hjemmefra/>
- Sørensen, N. U., Nielsen, M. L., Ørngren, R., Henningsen, B. S., & Gundersen, P. (2020). *Når unge flytter hjemmefra: Om bevægelser, udfordringer og muligheder i unges overgange til voksenlivet*. (1. udg.). Aalborg Universitetsforlag.
- Trondman, M. (2020). Opbruddet i lærerautoriteten. I *Unge motivation og læring: 12 eksperter om motivationskrisen i uddannelsessystemet* (2. udg.). Hans Reitzels Forlag.
- Wyn, J. (2015). A Critical Perspective on Young People and Belonging. I A. Lange, C. Steiner, S. Schutter, & H. Reiter (Red.), *Handbuch Kindheits- und Jugendsoziologie* (s. 1–14). Springer Fachmedien Wiesbaden. https://doi.org/10.1007/978-3-658-05676-6_3-1
- Aagaard Thuesen, A., Mærsk, & Rotbøll Randløv, H. (2016). *Når unge uddannelsessøgende flytter mod vest* (Nr. 57). SDU, Center for Landdistriktsforskning. https://sdu.azureedge.net/-/media/files/om_sdu/institutter/iful/udgivelser/clf_report_57_naar_unge_uddannelsessoegende_flytter_mod_vest.pdf

Forsidebillede: nadia_bormotova, <https://www.istockphoto.com/vector/young-female-character-holding-a-pile-of-cardboard-boxes-delivery-service-courier-gm1216048260-354441991?phrase=moving>, hentet d. 23/7/22

12 Formidlingsartikel

Når unge mennesker flytter hjemmefra – udfordringer i overgangen til voksentilværelse.

Af **Katrine Ekstrand Würtz**

Specialestuderende på kandidaten Læring og Forandringsprocesser, AAU-CPH.

Forår og sommer 2022

Hvert år flytter tusindvis af unge hjemmefra. Mange fordi de har fået plads på en uddannelse og flytter tættere på denne. Hvordan oplever unge mennesker at flytte hjemmefra? Hvilke udfordringer oplever de i overgangen til livet som ung voksen i eget eller delt hjem? Hvordan passer forældrene ind i det puslespil af følelser, ansvar og praktiske opgaver, det er at flytte væk?

Unge danskere har mange årsager til at flytte hjemmefra og motivationerne for en sådan flytning påvirkes af mange forskellige faktorer, alt efter hvem man er. Cirka 30 % af de danske unge der flyttede hjemmefra i 2020, flyttede, fordi de kom ind på en uddannelse, og ønskede at bo tættere på uddannelsesstedet (Danmarks Statistik & Engmann, 2021). Andre unge flytter, fordi de skal bo med en kæreste eller fordi deres forældre skubber på, og ønsker de unge voksne et liv udenfor barndomshjemmet. Men er overgangen fra livet som hjemmeboende til en tilværelse i en bolig væk fra familien nem? Er de danske ung velforberejede eller render de hovedet mod muren, og i det tilfælde – hvad er da de problematikker, de støder ind i? I specialet *Når unge flytter hjemmefra: Udfordringer og familieforhold* (Würtz, 2022) har jeg, i en todelt undersøgelse, forsøgt at belyse nogle af de udfordringer, de unge mennesker giver udtryk for at støde på i den første tid som udeboende. I første del af analysen undersøges forhold vedr. unges identitets igennem oplevelserne med udfordringer i livet som udeboende. I anden del af undersøgelsen har jeg undersøgt, hvordan de unge henter hjælp til disse udfordringer hos deres forældre. Hvordan bruger de deres forældres individuelle evner, og hvordan knytter disse evner sig til forældrenes køn?

Metodisk tilgang til at forstå de unges flytteprocesser

For at blive klogere på de unge danskere, valgte jeg at gennemføre i alt fem kvalitative interviews, med unge i alderen 19-23 år. Interviewpersonerne er Rasmine, Sebastian, Mads, Anna og Simon. Jeg har forsøgt at skabe en nogenlunde lige kønsfordeling for repræsentationens skyld. Igennem disse interviews har jeg stræbt efter at lade de unge udlægge deres fortællinger i den rækkefølge og

på den måde, som gav bedst mening for dem. Håbet er at få et nuanceret og mere fuldkomment indblik i de udfordringer, de unge har oplevet i livet som udeboende. Til at undersøge interviewpersonernes udtalelser har jeg anvendt Dorte Marie Søndergaards afhandling *Tegnet på kroppen* fra 2006 (originalt udgivet i 1996). Jeg har arbejdet ud fra den socialkonstruktivistiske tilgang, som ligger naturligt i forlængelse af videnskabsteoretiske afsæt, der er at finde i *Tegnet på kroppen* (Søndergaard, 2006). Her inddrager jeg Søndergaards begreber om identitet, køn, koder og kropstegn, som alle er med til at forklare måder, hvorpå vi konstruere vores opfattelse af køn og identitet. Jeg har brugt teorien til at undersøge, hvordan de unge mennesker oplever udfordringerne i overgangen til livet om udeboende som identitetsskabende. Samt til at se på de unges forhold til forældrene, og forældrenes muligheder for at hjælpe de unge qua forældrenes køn. I *Tegnet på kroppen* inddrager Søndergaard teori af Davis og Harré, som jeg også har valgt at inddrage (Davies & Harré, 1990). Deres teori omhandler et positioneringsbegreb, som jeg i dette speciale har anvendt til at undersøge de unges måder at positionere sig, både overfor deres handlinger, familier, venner og overfor mig som forsker. Her har jeg især fokus på de unges forhold til deres forældre og måderne hvorpå de unge spejler sig i forældrene. Det har været vigtig for mig at diskutere specialets relevans i en bredere sammenhængen, da specialet kun studerer et meget smalt udsnit af den danske ungdom. De unge i undersøgelsen har sammenlignelige baggrunde: Forældrene er heteroseksuelle og de er stadig sammen. De unge kommer fra en (øvre-) middelklassebaggrund og har alle haft mulighed for at bede deres forældre om hjælp. Derfor er det væsentligt at pointere, at specialets fund ikke kan udlægges som dækkende for alle danske unge.

Mangeartede udfordringer

De fem unge, der har deltaget i specialet, giver udtryk for forskellige problemstillinger i livet som udeboende. Fælles for disse er, at de er knyttet til de unges følelser og identitet: Måden de unge oplever en udfordring på, og derefter stiller sig over for denne, afhænger ikke blot af deres eksisterende erfaringer, men formes også i den kultur og i den kontekst, de unge oplever udfordringerne i (Søndergaard, 2006).

I interviewene med de fem unge fremkom nogle forskellige tematikker. Jeg kommer her med et par nedslag, som repræsenterer nogle af de udfordringer, de unge giver udtryk for, har fyldt mest i deres hverdag i livet som udeboende. Den *første* udfordring jeg ønsker at fremhæve i denne artikel, er de unges udfordringer med afstanden til familien. Flere af interviewpersonerne er tydelige familiemennesker, og giver udtryk for, at netop afstand til familierne både kan medføre ensomhed,

afsavn og følelsen af at stå udenfor det fællesskab, de tidligere har fundet i deres familier. Disse følelsesmæssige processer påvirker måden, hvorpå de unge opfatter dem selv. En interviewperson som giver udtryk for en sådan identitetsforhandling, er Mads. Samtidig med at han flytter hjemmefra, fortæller hans søster familien, at hun er gravid. Endnu nogle måneder senere får Mads en niece, som han er frygtelig ked af at bo med så stor afstand til. Mads flyttede fra Sjælland til Fyn for at tage en uddannelse, som kun udbydes i denne specifikke form i Svendborg. Mads omtaler sig selv i kontekst til hans forventninger til hans og niecens forhold: ”... *Så er jeg ham legeonklen, der kommer hjem på besøg... ham hun altid kan regne med, selvom jeg er langt væk*” (Interview med Mads, 31/5/22). Mads positionerer sig i disse udtalelser som en legeonkel, hans niece kan læne sig op ad, til trods for afstanden imellem dem. Davies og Harré nævner i deres procestyper måden, hvorpå individer kan indsætte sig selv i et kategorimedlemskab og tilknytte følelser til dette, for at positionere sig indenfor dette. Mads positionerer sig som ”legeonkel” og skaber på denne måde en tilknytning til sin niece og familien, til trods for at han er langt væk.

Det *andet* eksempel på dette er hos interviewpersonen Rasmine: Hun har en stærk tilknytning til sine forældre, og oplever mange ambivalente følelser i perioden op til, at hendes kæreste køber en lejlighed, som hun flytter med i. For Rasmine var ideen om at flytte hjemmefra en drøm om, at flytte hjemmefra med kæresten. Virkeligheden viste sig dog at være en anden. Hun savnede sine forældre voldsomt og udviklede angst i forbindelse med flytningen. Sammen med angsten, blussede følelsen af ensomhed også op. Rasmine knytter ensomhed til sin identitet: ”*Jeg føler mig som en dårligere udgave af mig selv. Jeg vil jo gerne være glad.*” (Interview med Rasmine, 25/5/22). For hende er ensomheden et onde, der skal holdes langt væk fra hendes tilværelse. Rasmine knytter på denne måde følelsen af ensomhed til sin identitet og oplevelse af sig selv. Hun skelner mellem en rigtig og forkert udgave af sig selv, og higer efter den ”rigtige”, som ikke indbefatter oplevelser med ensomhed. Med tiden har Rasmine lært, hvordan hun tackler følelsen af ensomhed, bl.a. i det, at hun har fået arbejde, men også fordi hun har fundet sig tilrette i den nye lejlighed og den nye by – noget som kommer med tid og tålmodighed.

Den *tredje* udfordring ligger i de praktiske opgaver, som alle de unger oplever at have ansvar for, efter at være flyttet for sig selv eller i hjem med andre. For interviewpersonen Sebastian er de praktiske opgaver et nødvendigt onde, som han tager ansvar for, samtidig med at han beskriver sig selv som ”doven”. Mads derimod, beskriver de praktiske opgaver som en daglig nøgle til livet som ansvarlig voksen, og som ”chefen” for eget hjem og levevilkår. I forbindelse med de praktiske

opgaver tilknytter de unge altså ord og erfaringer, som er med til at beskrive deres selvopfattelse og identitet.

Forældrenes roller i de unges udflytning fra barndomshjemmet

De fem unge giver i vores interviewsamtaler indblik i oplevelserne med deres forældre, både fra tiden de boede derhjemme, og i forbindelse med deres flytning og tiden herefter. De fem fortæller bredt og nuanceret om måderne, hvorpå deres forældre har hjulpet dem med både følelsesmæssige og praktiske udfordringer, efter de unge er flyttet hjemmefra. Fælles for alle forældrene er, at de har et ønske om at hjælpe deres børn – nogle mere end andre. Spørgsmålet er, om de unge selv efterspørger forældrenes hjælp, hvem de spørger og hvad de forventer af deres forældres specifikke evner. Overordnet set har de unge i undersøgelsen en opfattelse af deres forældre, som spiller meget godt ind i en normative opfattelse af, hvad mor og far kan, i kraft af deres køn. Far er praktisk og bygger måske møbler til værelser, men han kan også lytte og komme med praktiske råd. Mor er omsorgsfuld, hjælper med vasketøjet og står for den hjemlige følelse.

De unge kommer igennem deres udlægninger nærmere ind på de måder, hvorpå de spejler sig i deres forældre. I undersøgelsen giver et par af interviewpersonerne eksempler på, hvordan de spejler sig i deres forældre. Disse eksempler viser, hvordan de unge, på godt og ondt, kan se kvaliteter i deres forældre, i kontekst til det maskuline og feminine. Et eksempel på dette er interviewpersonen Anna, hvis forældre besidder mange forskellige evner. Igennem undersøgelsen kan man se, hvordan hendes far både besidder nogle koder, som er typisk maskuline, i kraft af hans håndværksmæssige evner, samt hans mere feminint konnoterede koder, som man kan læse ud af den måde, hvorpå han lytter og rådgiver Anna.

En flytning tager tid og tilvænning

Dette speciales bidrag til den allerede eksisterende forskning omkring unges flyttevener og udfordringer i livet som udeboende, er bl.a. et fokus på køn, men også nedslag i de svære aspekter af processen ved at flytte hjemmefra og have ansvar for sig selv og eget hjem. At falde til et nyt sted efter at være flyttet hjemmefra kræver både tid og tilvænning (N. U. Sørensen et al., 2020, afs. 13.7). Dette ses igennem de unges fortællinger om, hvordan det var, da de først flyttede, og hvordan de har det nu. Ensomheden fylder meget i den første tid som udeboende, men med tiden og nye oplevelser, svinder ensomheden ind. Denne undersøgelse muliggør et bredere perspektiv i forskning, der vedrører unge danskeres overgang til voksenlivet.

Litteraturliste

- Danmarks Statistik, & Engmann, T. S. (2021). *18.000 studerende flytter ved deres studiestart på videregående uddannelser*. Danmarks Statistik. <https://www.dst.dk/da/Statistik/nyheder-analyser-publ/bagtal/2021/2021-07-22-Studerende-flytter-efter-uddannelse-i-forbindelse-med-studiestart>
- Davies, B., & Harré, R. (1990). Positioning: The Discursive Production of Selves. *Journal for the Theory of Social Behaviour*, 20(1), 43–63. <https://doi.org/10.1111/j.1468-5914.1990.tb00174.x>
- Søndergaard, D. M. (2006). *Tegnet på kroppen: Køn: koder og konstruktioner blandt unge voksne i Akademia*. Museum Tusulanum.
- Würtz, Katrine Ekstrand (2022). *Når unge flytter hjemmefra: Udfordringer og familieforhold* (kandidatspeciale).

13 Bilag

13.1 Bilag A

Interview med Sebastian – transskriberet ved hjælp af det indbyggede transkriberingsprogram i Microsoft Teams

00:10:19.494 --> 00:10:32.384

Katrine Ekstrand Würtz

Okay, hej, Sebastian, vil du ikke starte med at præsentere dig selv? Fortæl mig lidt om dig selv. Såsom din alder, uddannelse og job, forhold og hvad du ellers synes kunne være interessant. Sådan lige for at præsentere dig selv.

00:10:31.394 --> 00:10:31.664

Sebastian

Jo.

00:10:33.274 --> 00:10:40.964

Sebastian

Jamen jeg havde Sebastian jeg går lige nu på XX (red.) Universitet i København og jeg er 23 år.

00:10:39.654 --> 00:10:39.864

Katrine Ekstrand Würtz

Ja.

00:10:42.534 --> 00:10:47.044

Sebastian

Jeg har ikke just lige noget job lige nu. Det har jeg ikke haft siden jeg flyttede til København sidste år.

00:10:48.354 --> 00:10:52.804

Sebastian

Jeg lever bare, at de penge, Jeg har opsparet indtil videre og indtil nu.

00:10:52.214 --> 00:10:52.574

Katrine Ekstrand Würtz

Okay.

00:10:53.894 --> 00:10:54.204

Katrine Ekstrand Würtz

Ja.

00:10:55.674 --> 00:10:57.104

Katrine Ekstrand Würtz

Kunne du godt tænke dig et job?

00:10:58.294 --> 00:11:02.614

Sebastian

Ja, Jeg har gået lidt af ledt efter et job i nogle måneder nu.

00:11:04.074 --> 00:11:22.244

Sebastian

Og har både brugt en jobbank og kigget på nogle forskellige hjemmesider for at se om Jeg kan finde et job. Men Jeg har ikke lige fundet noget der har vækket min interesse eller noget jeg føler er relevant for mit studie, fordi Jeg vil gerne have et studiejob som er relevante for det studie jeg er på lige nu.

00:11:16.874 --> 00:11:17.154

Katrine Ekstrand Würtz

Nej.

00:11:22.704 --> 00:11:23.114

Katrine Ekstrand Würtz

Ja.

00:11:23.794 --> 00:11:27.244

Katrine Ekstrand Würtz

Ja okay, ved du hvad det kunne være for et job?

00:11:30.054 --> 00:11:39.124

Sebastian

Nu læser jeg jo XX (red.), som er meget besværligt og komplekst. Studie som der ikke er så mange arbejdsgivere som ved hvad er.

00:11:40.184 --> 00:11:47.154

Sebastian

Relationen til eller som overhovedet har lavet nogle stillinger, der har relation til det studie, så Det er meget svært for mig at finde ud af

00:11:48.714 --> 00:11:54.254

Sebastian

Hvilket job jeg faktisk kan få bagefter. Det vi har fået at vide er at vi kan få noget konsulentarbejde.

00:11:56.054 --> 00:11:59.814

Sebastian

Mest i hvert fald hvis man følger den retning, men.

00:11:58.724 --> 00:11:59.774

Katrine Ekstrand Würtz

Ja ja.

00:12:01.374 --> 00:12:04.044

Sebastian

Men Det er jo selvfølgelig svært at finde noget, Der er relevant for én når man er

13.2 Bilag B

Jeg har I dette interview valgt at indsætte ”PAUSE” i de tilfælde at det giver mening for læseren at vide at der er en tænkepause.

Interview – skabe en god relation – grundlæggende spørgsmål

Interviewer: Hej igen. Tak fordi du vil være med til at hjælpe mig med mit speciale, det er jeg meget glad for at du vil.

ANNA: Jamen selvfølgelig. Dit projekt lyder spændende.

Interviewer: Tak det er jeg glad for at du synes. Du har udfyldt en samtykkeerklæring som jeg havde med til dig

ANNA: Jep

Interviewer: Det er super, og så vil jeg bare lige gentage at jeg naturligvis anonymisere dette interview så du ikke kan genkendes. Plus at du til hver en tid har ret til at trække dit samtykke tilbage og så tager jeg dine udtalelser ud af projektet. Er det okay?

ANNA: Ja det er jeg helt med på.

Interviewer: Rigtig godt. Jamen så lad os da bare komme i gang med det rigtige interview. Vil du præsentere dig selv? Dit navn, alder, uddannelse, job og hvad der ellers giver mening for dig.

ANNA: Jamen det vil jeg gerne. Jeg hedder Anna, jeg er 21 år gammel. Jeg bor på Nørrebro i en lejlighed som jeg deler med en anden pige. Jeg læser en bachelor i XX på Roskilde universitet.

Interviewer: Okay.

ANNA: Ja, øh. Det er jeg rigtig glad for. PAUSE. Og så arbejder jeg som vikar på en skole i indre by. Så ja.

Interviewer: Tak for præsentationen, det er et godt udgangspunkt. Kan du fortælle mig lidt om rækkefølgen for at du er flyttet hjemmefra, startet på studie og dit job?

ANNA: Altså tænker du på hvad jeg ligesom startede på først?

Interviewer: Ja.

ANNA: Okay jamen jeg flyttede hjemmefra i sommeren 2020, men inden da havde jeg arbejdet på skolen i et halvt års tid. Så jeg flyttede hjemmefra fordi jeg vidst at jeg skulle studere, men jeg ville gerne beholde mit arbejde ved siden af så det gav bare fin mening at flytte tættere på.

Interviewer: Okay. Hvordan kan det være at du valgte at bosætte dig på Nørrebro, altså i København, når dit studie er i Roskilde?

ANNA: Hmm, det var fordi jeg ikke vidste om jeg ville komme ind på den ene eller den anden uddannelse. Så jeg tog bare chancen, og så fandt jeg det her værelse på Nørrebro og slog til. Det virkede skørt at lade være.

Interviewer: Ja

ANNA: Før jeg flyttede til Nørrebro, boede jeg sammen med min ekskæreste i en lejlighed længere nord på (Red. bynavn slettet af hensyn til anonymitet). Det var helt planlagt at vi skulle flytte da vi gjorde.

Interviewer: Okay

ANNA: Det gav rigtig fin mening fordi jeg var klar til at komme videre og få et luftskifte. Jeg glædede mig bare til at være uafhængig af mine forældre og prøve at være mig selv sådan rigtigt. Godt nok sammen med min eks, men stadigvæk bare det at have ansvaret selv og selv kunne bestemme hvad jeg vil og ikke vil.

Interviewer: Okay

ANNA: Ja. Og så gik fra hinanden og så skulle jeg vælge et sted at bo, og da flere af mine venner også bor i København gav det bare god mening at flytte hertil. Toget kører jo hele tiden til Roskilde. Det er nemt nok og jeg er glad for min beslutning.

Interviewer: Det er da godt

ANNA: Ja. Altså jeg regner faktisk med at flytte når jeg får muligheden. Min roomie er ikke den jeg troede at hun var. Vi klikker bare ikke når det kommer til stykket og jeg skal bo et sted hvor jeg kan være mig selv.

Interviewer: Hvordan det?

ANNA: Jamen hun er bare meget anderledes end det førstehåndsindtryk hun havde givet mig. Så det er lidt svært. Hun larmer meget og vil gerne bestemme meget mere end jeg synes er rimeligt.